

nosti posameznih selišč in gospodarske šibkosti posameznih občin v nekaterih delih države še vedno ne bo mogoče zgraditi zadostnega števila šolskih zgradb. Iz istih razlogov bo sčasoma treba misliti tudi na potujoče šole, ki bodo delovale v takih krajih, v katerih ni mogoče ustanoviti redne ljudske šole. To vrsto šol so v nekaterih kulturnih državah že preizkusili in je dala glede pismenosti dobre uspehe.

Z ozirom na vse te okolnosti bomo na učiteljska sprejemali predvsem moške, ki jih je lažje razporediti po šolah v oddaljenih in zakotnih krajih, za gotovo število let pa bomo pravično omejili vpisovanje ženske mladine na učiteljska. S tem bomo zmanjšali število absolutov, ki čakajo na službo. To leto pa se porasta števila nezaposlenih učiteljev in učiteljic ni bati, ker bo letos dovršilo učiteljska samo 350 učiteljskih in učiteljic.

Iz šole učenja v delovno in življenjsko šolo.

Naša ljudska šola se bo morala postopoma spreminjati iz šole učenja v delovno in življenjsko šolo, v kateri se bodo učenci pripravljali za življenje v svojem kulturnem in družabnem krogu in se v zadostni meri seznanjali s celotnim državnim in narodnim življenjem, da bi v polni meri mogli postati koristni člani naroda in države. Po vsem tem danes pripravljamo učitelje za to, da bi bili sposobni za pouk in vzgojo. Za samo poučevanje je treba nekaj vedeti in to znati povedati, za vzgajanje pa je treba nekaj biti. Šele ko človek v resnici nekaj je, more vzgajati. To je danes važno načelo o smotru, ki ga terja naša ljudska šola. Poleg tega je za našo državo važna tudi okolnost, da je učiteljska služba kolikor mogoče v rokah moškega, ker poleg poučevalnega in vzgojevalnega dela zahteva tudi delo v neposredni službi narodu in njegovim potrebam. Ženska pa na vasi ne more v polnem smislu opravljati poslanstva narodnega učitelja, pa četudi je v šolskem delu najboljša. Letos imamo na učiteljskih 1984 dijakov in 1212 dijakinj. Da bi povečali število moških učiteljev, bomo rednim potom omogočili moškim učencem z dovršeno meščansko šolo na učiteljske.

Reforma programa ljudskih šol.

Poleg tega je danes na dnevnem redu reforma programa ljudskih šol. Nova uredba o učbenikih, o katerih se v javnosti govori mnogo netočnega, ima za osnovno načelo potrebo, da se za ljudske šole more odobriti neomejeno število učbenikov. To se pravi, da bo vsak del kraljevine lahko dobil učbenik, v katerem bo tvarina razdeljena in podana tako, da bo otrok prvo znanje prejel iz svojega kulturnega kroga. To zahteva ne samo narodnopolitični interes, ampak tudi didaktično načelo. Tako se dela v vseh kulturnih državah in se mora tudi pri nas, ako hočemo doseči zanesljive narodnopolitične uspehe. V množtvu naših posebnih kulturnih vrednot, ni ničesar, kar bi našo mladino v zgodnji mladosti moglo odbijati od razumevanja zajednice in edinstva. Ako mladini onemogočimo spoznanje in poglobitev v posebne kulturne dobrine, ki so bile v naši kulturni in politični preteklosti in tudi v sedanosti še obstoje, smo v vzgojevalnem procesu napravili največjo napako, ker smo si izpodmaknili začetno točko za vzgojno delo in v občutljivi otroški duši pustili nenadomestljivo praznino, ki ima lahko nedogledne posledice. Če se celo današnja sovjetska ustava odmika od doktrinarne borbe proti religiji in cerkvi, ker je Stalin začutil, da realnosti, ki v duši posameznika in kolektiva obstoje, ni mogoče nasilno in umetno izbrisati, mora biti ta primer za nas poučen in nam narekuje, da spoštujemo posebnosti, ki realno obstojajo. In to moremo delati brez pridržkov, ker te pri nas niso v nasprotju z idejo zajednice in edinstva. V duhovnem življenju med Srbi, Hrvatini in Slovenci ni meja. O tej stvari bi se dalo še mnogo govoriti. To ima pri nas že svojo preteklost, ki je za politične in prosvetne delavce zelo poučna.

Kakor pri nas ne sme biti kulturnega separatizma, tako si tudi ni mogoče zamisliti prosvetnega in kulturnega dela v izključujoči obliki ozkosrčnega in nestrpnega nacionalizma.

Nadalje je govoril g. minister še o meščanskih in srednjih šolah in univerzah ter o hiperprodukciji izobraženstva.

Izjava

Izjavljamo, da je izšel v 38. številki »Učiteljskega tovariša« z dne 24. februarja 1938. članek Oskarja Hudalesa »Kritika, ki ni kritika« brez vednosti vodstva sekcije. Vodstvo zato zanj ne prevzema nobene odgovornosti

in obžaluje, da se obravnavajo važne in resne stvari na tak osebni in nekorekten način.

V Ljubljani dne 26. februarja 1938.

Predsednik: Tajnik:
Metod Kumelj s. r. Drago Supančič s. r.

Za pravično razdelitev dela

Upravičeno nevoljo in občutek zapostavljenosti povzroča med prizadetimi učiteljskim neenaka razdelitev dela na šoli. V odgovorih na anketo »Odseka učiteljice« so nas tovarišice opozorile tudi na to vprašanje, ki so ga že davno pravilno rešili na onih šolah, kjer vlada med učiteljskim tovarištvom in živi v njem čut pravičnosti.

Ni pa povsod tako. N. pr.: Tovarišica poučuje poleg vseh ur v svojem razredu še gospodinjsko in ročna dela v razredu tovariša in je na ta način zaposlena mnogo več kakor tovariš, čeprav je edino pravilno, da sta enako zaposlena. Res je, da omenjene predmete poučujeta lahko samo tovarišice in so to dolžne tudi po zakonu, vendar ni pravično, da bi morale zato več delati.

Ravno tako so ponekod deležne poročene tovarišice velike obzornosti. Leto za letom dobivajo razrede z najmanjšim številom ur, prizanaša se jim v vsakem drugim delom, ki ga morajo opraviti ostale tovarišice, čeprav so že v razredu bolj obremenjene. Da se na takih šolah boje poročenih učiteljic, je povsem razumljivo.

V vseh teh primerih, kjer skušajo prevladati tovariši in tovarišice delo na ostale, bi bilo zanimivo vedeti, kako zagovarjajo oni svoje predprave. Ali se jim ne zdi nečastno, da beže od svojih dolžnosti, dočim so drugi pre-

obremenjeni? Druge utemeljitve ne morejo najti kakor kvečjemu izgovor na zaposlitev izven šole ali domače delo. Vendar ti izgovori ne drže.

Ker so zlasti poročene učiteljice kamen spotike, bi bilo primerno nekoliko razčistiti to vprašanje. Ponovno pripominjamo, da ta občutek ne zadeva vseh poročenih učiteljic, ampak le nekatere izjeme. Večina njih opravlja svoje poklicno delo ravno tako vestno kakor vse druge, čeprav so slabše plačane. Morda bi se zdelo na prvi pogled upravičeno, da bi zahtevale manjšo zaposlitev kakor ostali, vendar se zavedajo, da bi bile na ta način prizadete neporočene tovarišice, ki niso prav nič krive njihovega zapostavljanja pri plačah. S tem pa bi tudi dale orožje v roke vsem onim, ki so proti zenačenju plač, češ, saj tudi manj delajo kot ostali. Le to, da opravljajo poročene učiteljice svoj eksistenčni poklic z vso vestnostjo, jim daje pravico do poklicnega udejstvovanja in do borbe za popolno enakopravnost. Opravičevanje z manjšimi prejemki bi nas oddaljilo od načelnega gledišča, poleg tega pa bi bil odpor proti poročenim učiteljicam še večji.

Nikomur pa ne more biti v spotiko, ako se napram učiteljici v času nosečnosti ali prve mesece po porodu obzirneje postopa. (Saj to se, žal, ne dogaja povsod!) Toliko razumeva-

nja pa moramo zahtevati tudi za neporočene učiteljice v primeru, ako so bolehné ali imajo doma bolno mater ali očeta.

Navadno pa se ne prizanaša onim, ki bi bile potrebne obzornosti, ampak odločujejo največkrat ozke sorodniške ali prijateljske vezi z neposrednimi predstojniki, včasih tudi položaj moza. Ostale poročene učiteljice moramo same vstati proti takim razvadam, ki nam jemljejo ugled in nam lahko škodujejo. Vse imamo enake dolžnosti napram poklicu in napram ostalim tovarišicam.

Omenila sem še, da so vprašanje pravične zaposlitve po mnogih šolah že davno rešili. Sprejeli so načelo, naj ima vsak učitelj(ica)

enako število ur. Razredniki višjih razredov oddajo posamezne ure, kakor risanje, petje, telovadbo, lepopisje itd. onim iz nižjih razredov in stvar je v redu. Skupno se pogovore o prevzemu posameznih predmetov in zdi se jim popolnoma umevno, da si porazdele delo. Po šolah pa, kjer obdrži vsak razrednik vse ure v razredu, prehaja vsako leto s svojimi učenci v višji razred in tako ne more biti nihče zapostavljen.

Vprašanje pravične razdelitve dela na šoli je lahko rešiti. Treba je samo: solidarnosti in čuta za pravičnost med učiteljskim ter uvidenosti in nepristranosti šolskega upravitelja.

K. L.

Knjižni načrti Slovenske šolske matice

Slovenska šolska matica obstoja že 36 let. V tem času je izdala nebroj pedagoških knjig in šolskih priročnikov najrazličnejše vsebine. Na vsak način je nesporna zasluga Maticе, da je dosegla slovenska pedagoška knjiga v tem razdobju visoko stopnjo razvoja, saj je SSM skoroda edina in stalna založnica večine vzgojeslovnih spisov za učiteljsvo vseh šol in kategorij.

Svoje poslanstvo hoče nadaljevati tudi v bodoče. Odbor se jasno zaveda, da so današnje naloge pedagoškega ustvarjanja ter pota in cilji učiteljevega dela v marsičem drugačni in težji kakor so bili še pred desetletjem. Po vsem širnem in kulturnem svetu je doživela znanstvena pedagogika in z njo vred tudi šolstvo mogočen razmah. Zato bo skušala SSM upoštevati tudi to stanje v svojih knjižnih izdajah. Ni pa namen založbe, da bi hlatala po teh ali onih »senzacijah« iz tujerodnega pedagoškega življenja, pač pa hoče ostati zvesta vsem upravičenim željam stremečega in mislečega slovenskega učiteljsva, upoštevala pa bo seveda vse novejšo znanstveno utemeljene izsledke in izkušnje naprednejših narodov, ki utegnejo biti v splošno korist učiteljsstvu, šolstvu in vzgojstvu pri nas doma. Odbor SSM se zaveda, da je treba vsestransko podpirati tudi razvoj naše domače vzgojeslovne književnosti v tem smislu, da bodo naše bodoče knjižne izdaje po svoji kvaliteti predstavljale najboljše vrednosti pedagoškega znanja in ustvarjanja v našem tisku.

SSM hoče v prvi vrsti razvijati in krepiti izvorno slovensko (v najširšem pomenu te besede) pedagoško misel. Po potrebi pa bo seveda izdajala tudi dobre prevode onih pedagoških mojstrov, ki morejo izpopolniti vrzeli v domači pedagoški književnosti ali sploh oploditi naše pedagoško ustvarjanje.

Posebno skrb bo odbor posvečal pedagoški praksi in vsem problemom, ki so v zvezi z učiteljskim praktičnim delom in s sodobnimi šolsko-reformnimi stremljenji. Z načrt-

nimi in po možnosti vsakoletnimi izdajami pedagoških priročnikov in pomožnih strokovnih knjig bo skušal odbor reševati najaktualnejša vprašanja s področja didaktike in metodike. Po potrebi bo izdajala Matica tudi zbirke učne snovi iz posameznih predmetnih strok, če bodo taka dela na razpolago. Te izdaje nimajo namena, učiteljsvo morda suženjsko vezati na te ali one metode, temveč dajati pametno vzpodbudo za čim bolj individualno izrabljanje metodičnih izsledkov.

Na vsak način je potrebno, da bo Matica še dalje izdajala tudi primerna teoretična dela, znanstveno podprta, kajti odbor je prepričan, da je dostikrat težko in nevarno voditi in reševati učno in vzgojno dejstvo brez globlje upogleda v miselnj pedagoški svet. V to vrsto del spadajo pedagoška psihologija in biologija, filozofija in zgodovina pedagogike, pedagoška sociologija, karakterologija in podobni spisi, ki poglobljajo pedagoško kulturo in pedagoško stremljenje praktičnih učiteljev. V znamenju sinteze naj bi teorija podpirala prakso, a izkušnja naj bi donášala teoriji potrebno gradivo. Na ta način bi se izključevalo vsako šušmarstvo v pedagoškem ustvarjanju.

Prav tako Matica ne bo zanemarjala vzreje otroka, skrbstvene vzgoje, socialne zaščite zapuščenih ali defektne mladine, sistematičnega študija življenjskih razmer in pogojev ter socialnih razlik, v katerih dorasča današnja mladina na deželi in po mestih. Tudi ta vprašanja naj bi se prikazovala na podlagi domačega študijskega gradiva.

To bi bile glavne osnove knjižnega programa Slovenske šolske matice: razvijati v danih razmerah pedagoško kulturo z najrazličnejših vidikov in za življenjske potrebe našega šolstva. Razumljivo pa je, da je ta knjižni načrt brez sodelovanja in podpore vsega učiteljsva nemogoč, zato apelira odbor na učiteljsko javnost vseh šol, da ga v tem stremljenju podpira s kar najboljšo voljo in vztrajnostjo.

Na novo delo!

nikov, ki vedo, da je naša moč v naših gospodarskih ustanovah, prvenstveno v »Učiteljski tiskarni«.

Čast in priznanje onim, ki so se z vso vmo in zaupanjem lotili dela, ki kaže od dne do dne lepše in vidnejše uspehe. Požrtvalno delo, podprto s stanovsko zavestjo, je še vselej rodilo uspehe, zato bo uspelo tudi sedaj na vsej črti.

Rekli smo, da nam je treba v prvi vrsti pobornikov, zadržnikov in seveda odjemalcev. Gospodarsko življenje pa rabi tudi denarja. Kdor je v dobrem gospodarskem položaju, ne bo podpisal samo enega, ampak več deležev, ki so sigurno naložen denar, hkrati pa poživljajoča sila, zdrava kri v našem zadržnem telesu.

Posameznik ne more zbrati Bog ve kakšnega premoženja. Mi vsi pa lahko ustvarimo v složnem delu in zavesti skupnosti milijonske vrednosti, ki bodo krepka opora naši stanovski organizaciji in po njej vsemu stanu kakor tudi poedinu. Je sicer žalostno, da ima denar še vedno odločilno moč, pa je tako, in stvari mi ne bomo izpremenili, zato se moramo poslužiti najkrajše poti za dosego naših ciljev.

Slovensko učiteljsvo ima dva denarna zavoda: »Hranilnico učiteljskega konvikta« in »Učiteljsko gospodarsko kreditno zadrugo«; tri Učiteljske domove: »Učiteljska samopomoč«, »Samopomoč za otroke« in Društvo upokojenega učiteljsva, skrbijo za posmrtno zavarovanjem otrokom ob doživljenju premije. Navedene gospodarske ustanove kažejo veliko zavestnost učiteljsva za zadržno življenje in gospodarsko osamosvojitve. Vse našete zadruge se hočejo dvigniti in razmahniti. Delo je v polnem teku, treba pa je med vsemi temi zadržgami, katerim središče in osnova naj bo »Učiteljska tiskarna«, tesnejše medsebojne povezavnosti.

Da dosežemo v letošnjem letu postavljeni cilj, je treba takoj in odločno na delo. — Sreska učiteljska društva naj s poverjeniki »Učiteljske tiskarne« prevzamejo akcijo za pridobivanje novih zadržnikov za »Učiteljsko tiskarno« po nastopnih smernicah:

1. Vsako sresko učiteljsko društvo naj podpiše več deležev.

2. Svoj odvišni denar naj društva založe za svoje člane zadržnike, ki bodo vračali denar društvu v obrokih. Vplačane obroke na deleže, uporabi za nove zadržnike.

3. Učiteljci v ugodnih gospodarskih razmerah naj podpišejo več deležev.

Saša Ličin:

Kronika

V Volčjem bregu je pred kratkim uničil požar pol vasi. Nesreča pa je hotela, da je s pol vasi vred pogorela tudi šola od vrha do tal. Ničesar ni ostalo od vse zgradbe. Še za zarjavele in ožgane kose železa sta se prepirali dve občini, ki sta šolo do tedaj vzdrževali. Par dni po nesrečnem požaru pa so mi prinesli otroci pol zgorelo knjigo in trdili, da so jo našli na šolskem pogorišču. Knjiga je bila trdo vezana, a njena gorenja polovica je bila pregorena in se je le krhko lomila, in drobila, če si jo hotel listati. Na ovojni strani si stežka razbral blede, pol ožgane in zabrisane črke: »KRONIKA«.

Žal, da je ogenj uničil tudi letnice na vrhu vsakega lista in so tako na razpolago le še številke dni in mesecev, ki pa premalo povedo. A vendar sem v knjigi našel še toliko zanimivega, da bi mi bilo žal, če listi kronike sprhne brez vsakega spomina, zato bi rad prepisal saj nekaj odstavkov. Skušal bom napisati brez vsakega komentarja, tako kot čitam sam:

»3. septembra je nastopil kot upravitelj šole v Volčjem bregu kontraktualni učitelj Franc Tov in prevzel vse posle.

14. decembra se je vršil pogreb učitelja Franca Tova. Bil je kontraktualni nastavljenec ter ravno pribežal iz Italije, kjer je pustil vse svoje premoženje. Pokopali so ga vaščani na svoje stroške ob veliki udeležbi prebivalstva. V zahvalo je vdova po učitelju F. Tovu poučevala mladino še tri mesece.

27. novembra je nastopil službeno mesto Matija Zbohar s kazenskim premeštitvenim dekretom, ker se je udeležil volitev za opozicijsko listo. (Ta »je« v Kroniki dvakrat podčrtan.) Šola je prevzel v jako slabem stanju; manjkala so vsa zunanja okna.

24. novembra se je glasom ljudskega štetja povečala vas za dvanajst ljudi, da šteje sedaj sedem in štirideset prebivalcev. Ker je nevarnost, da se mladina v gozdu izgubi, se je na novo markirala pot, skozi sedemnajst km dolg gozd v mesto.

13. maja je bila premeščena učiteljica (potovalna) ženskih ročnih del Krista Medovina, ki je ob petkih poučevala tu dekle ročna dela. V sedmih letih službovanja je prehodila sedem sto dvajset kilometrov in še vedno upa, da ji bo kilometražja povrnjena.

26. maja se je ob priliki inspekcije zgrajal šolski nadzornik nad razredno disciplino, ker so v zadnjih klopih sedeli učenci z razpetimi dežniki. Ko pa je čul, kako padajo skozi strop debele kaplje dežja, je nadzornik iz inspekcijskega poročila črtal odstavek o pomanjkanju discipline v razredu. Istočasno je bil stavljen predlog za adaptacijo šolskega poslopja in razširitev v dvorazrednico.

16. avgusta je učitelj Matija Zbohar po petletnem službovanju podal ostavko na državno službo, radi vpklica k vojakom, z zavestjo, da bo po odsluženi vojaški dobi zopet pripravnik.

Nekaj strani dalje čitam. Vse brez datuma, ki je pri požaru izginil: »... so nam bile znižane plače in odvzete doklade v svrhu uravnoveščenja proračuna.

16. aprila je pri svoji inspekciji posvečal šolski nadzornik vso svojo pažnjo na izvenšolsko delo pri: gasilcih, Rudečemu Križu, Jadranski straži, kmetijstvu, živinoreji, čebelarji, protialkoholnemu gibanju, telesni kulturi, ljudskemu petju itd.

14. oktobra je na šolo prispel penzijski dekret za kontraktualnega učitelja Franca Tova, ki pa je bil pred 11 meseci umrl. Spisi so bili vrnjeni radi neuporabe nazaj na višjo oblast.

4. novembra smo v šoli in po vasi nabirali prostovoljne prispevke za poplavljenec.

17. maja so bila z veliko slavnostjo obeshena na šolsko zgradbo zunanja okna. Isti dan je nastopil službeno mesto učitelj Janko Novinec s kazenskim dekretom, ker se ni udeležil volitev. (Ta ni je v Kroniki podčrtan.)

»13. novembra je bila šola preurejena v dvorazrednico z veliko proslavo pri kateri je sodelovala vsa mladina. Druga učna moč še ni predlagana.

12. januarja je prejel krajevni šolski odbor tožbo radi skupne vsote din 1675, za nekritične račune uradnih tiskovin, papirja itd.

24. januarja se prekine redni šolski pouk, radi pomanjkanja kuriva za nedoločen čas. Nekaj strani dalje čitam: (Datumi požgani!)

»Z današnjim dnem je dosedanji šolski upravitelj razrešen dolžnosti in imenovan za učitelja na isti šoli. Učitelj Janko Navinec pa imenovan za upravitelja istotam. Oba po službeni potrebi. Predaja se je v redu izvršila.

28. junija je sklep šolskega leta z razdelitvijo šolskih izkazov. Po proslavi so otroci prav krepko zapeli: »Lepa naša domovina...«

4. Vsako društvo naj ima točen pregled svojih članov zadržnikov.

5. Vsak učitelj-zadržnik naj ve, da bo s svojim deležem povečati obratni kapital in dal gospodarskemu življenju osvežujoče krvi.

Prav tako važno, če ne važnejše, pa je njegovo sodelovanje, zato kličemo ponovno: **Kdor član JUU, ta zadržnik »Učiteljske tiskarne«, njen propagator in odjemalec.**

grebu imajo društvo, ki goji stike z Gradišanskimi Hrvati; to pa je tudi vse, kar ima resno obelježje narodnoobrambena dela. Vse drugo je le sentimentalna deklaracija o trpečnih bratih. Neizpodbitno pa je, da bo le s krepkim ozadjem, ki bo nudilo dovolj sredstev, napredovala naša narodnoobrambena fronta.

Ko prečitaš »narodnoobrambno« število »Prosvete« in spoznaš naš obmejni problem v vsej njegovi težini, ugotoviš, da je v marsičem rešitev v rokah države. In prav zato je potrebno, da zgubi tudi to vprašanje ozki regionalni, ali če hočete slovenski okvir in da postane državno, jugoslovansko vprašanje.

K temu pokretu doprineše lahko največ baš naš stan. Slovensko učiteljstvo je v jugoslovanskem stanovskem pokretu marsikdaj začrtalo globoko smernice, po katerih je stopalo in stopa organizirano učiteljstvo cele Jugoslavije. Zato sem prepričan, da bi tudi v narodnoobrambno vprašanju slovensko učiteljstvo našlo med tovariši v ostalih sekcijah dovolj razumevanja.

Treba je le, da okrenemo svojo narodnoobrambno propagando tudi v to smer.

D. L.

je bilo obljubljeni, da se bodo iznešene zahteve upoštevale v mejah možnosti.

— Založba »Slovenska knjiga«. Kakor doznavamo, se je ustanovila v Kamniku nova založba, ki bo izdajala izključno izvorna slovenska dela. V času splošne prevodne poplave zamisel toplo pozdravljamo in priporočamo. Založba »Slovenska knjiga« bo izdajala letno po štiri izvorna dela in mesečno revijo. Naročnina, letno din 192,—, se lahko plačuje tudi v mesečnih obrokih po din 16,—, za kar prejmejo naročniki letno štiri, v elegantno platno vezane knjige in mesečno revijo. — Pišite po prospekt na: »Slovenska knjiga«, Kamnik.

— Roditeljski list vračajo nekatera upraviteljstva še zdaj, po polletnem izhajanju. S tem ima uprava lista veliko škodo, ker ne morejo ustreči posameznim naročnikom zaradi manjkajočih 1. števil, dočim iste leže nerazpečane po šolah. Smatramo, da je dosedanje število naročenih izvodov končnoveljavno. Velika večina šol je že delno ali celotno poravnala naročnino. Kljub temu pa še okoli 200 šol tega ni storilo, zato prosimo, da čimprej ali vsaj do konca meseca maja poravnajo isto. Ker mnogi pošiljajo reklamacije in dopise poštne prosto, prosimo, da iste frankirajo, ker gre sicer plačevanje porta od strani uprave v stotake. Vse prosimo naklonjenosti še vnaprej in izrekamo zahvalo za dosedanji trud.

Prvi glasbeni priročnik
MATERINSKI DAN.

Dva igrokaza s petjem.

20 strani eno-, dvo- in troglasnih mladinskih zborov.

Subskripcijska cena do 5. marca 15 din, kasneje 20 din.

— Do sedaj ni bilo nikoli povpraševanja po šolskih zvezkih z več nego 8 listov, ker so nepraktični. Učitelj je po navadi vesel, da ima učenec kmalu nov zvezek, ker je stari že nekoliko umazan. — Sole, ki žele zvezke z več listi, naj to sporoče Učiteljski tiskarni. — Dnevnik so v zalogi s poljubnim številom listov.

Raznovrstna poljska, zelenjadna in cvetlična semena, hrano in zdravila za ptice dobite po najugodnejših cenah in v najboljši kakovosti pri tvrdki

M. BERDAJS, prej Jos. Urban ič
Ljubljana, Miklošičeva cesta 8,
Maribor, Vetrinjska ulica 30.

— Tovariši(ce), čuvajte svojo organizacijo in svoje gospodarske ustanove. To so edine institucije, ki učiteljstvu dejansko pomagajo. Učitelj(ce), ki so napram tem ustanovam brezbržni, škodujejo sebi in vsemu učiteljskemu stanu.

— Za razredno čtivo v višjih razredih ljudskih šol uporabljajte **mladinske izdaje naših klasikov.** S tem čtivom utrjujete pouk iz slovnstva. Zaradi izredno nizkih cen si lahko naroči prvi razred n. pr. Levstika, drugi Slomška, tretji Stritarja, četrti n. pr. Trdino ali Kernnika itd., pa si potem med seboj zamenjujejo. Poskusite, mladina bo imela s tem veselje, dosegli boste dobre uspehe.

MEDALJA NAŠEGA PESNIKA DR. FR. PRESERNA

Ta medalja je izdelana v redukciji in je razstavljena v izložbah ljubljanskih knjigarn. Opozorjamo javnost na to lepo medaljo, ki je okusno opremljena in vsakega dosegljiva v subskripciji za ceno 30 din. Naročila sprejema avtor, medaljer **Anton Sever, Ljubljana, Lajerjeva ul. 4.** Poština v tej ceni ni vračunana.

Pojdimo iz ozkega okvira!

V zadnjem času se kažejo znamenja, da se je med slovenskim učiteljstvom začel zopet dvigati interes za naša narodnoobrambna vprašanja. Nekateri članki v našem stanovskem glasilu, narodnoobrambno zborovanje devetih društev in prva, »obmejna« števila VII. letnika »Prosvete« so nam za to dovolj zgovorne pričre. Prav ta števila pa nam je pokazala nova pota narodnoobrambena dela. Prišli smo do spoznanja, da s samim kulturnim delom ne bomo paralizirali in zaustavili pritiska nemškega imperializma, ki še vedno smiselno in sistematično sega po našem ozemlju. Proti gospodarskemu pritisku moramo postaviti gospodarski odpor. Tako se nam kaže novo narodnoobrambno delo, ki naj bi sledilo po tem spoznanju, predvsem kot borba za gospodarsko osamosvojitve našega obmejnega prebivalstva, kot sistematična in trajna akcija za dvig socialnega stanja našega podeželja bodisi na severni meji, bodisi na Kočevskem.

To delo pa bo ostalo brez haska in ne bo rodilo velikih uspehov, če bo odnos širokih slovenskih ljudskih plasti in vsega jugoslovanskega naroda do naših obmejnih in preko obmejnih »mrtvih straž« ostal takšen kot je danes.

Popolno pomanjkanje čuta narodne skupnosti se očituje ne samo pri nižjih plasteh našega ljudstva, temveč tudi pri razumništvu — šoli in kvasu naroda. Meje, ki potekajo preko slovenskega narodnega ozemlja in so nam bile diktirane, ne bi smele, četudi so nas politično razdelile, razbiti duhovne, kulturne skupnosti Slovencev. Zal pa premnogokrat naletimo na nerazumljivo indiferentnost nad usodo našega naroda onstran mej; indiferentnost, ki se kaže tudi v nezanimanju za naša ogrožena obmejna tla. In vendar je bilo nekoč drugače. Kdo izmed starejših se ne spominja one zanosne dobe od leta 1908. do svetovne vojne, ko se je okoli obrambene družbe sv. Cirila in Metoda zbiralo vse, kar je čutilo slovensko. Po osvobojenju pa smo se v lastni državi zazibali v prepričanje, da ni narodnoobrambno delo več potrebno. Odkritja, ki nam jih kažejo članki v »Prosveti«, predavanje tov. Ostanka in brošurica »Hitlerjevci v Sloveniji« pa nam bijejo dvanajsto uro. Skrajni čas je, da se zganemo, da postanemo zopet čuječi. Kdo pa naj bo tisti, ki naj udari plat zvona, da se zbere k delu in naporu za obrambo meje vse naše ljudstvo? Za delo pa naj poprimo vse slovensko učiteljstvo, kajti preresnične so besede tov. Prodornika v članku »Prosveta, Haloze in mi«, ko pravi: »Napačno bi bilo, če bi učiteljstvo, ki ne živi in se ne udeležuje v strogo obmejnem pasu, živelo v iluziji, da se sodobni »Drang nach Osten« konča že tam na Teznu in v Slovenskih goricah, da je vse to problem, ki se njih ne tiče neposredno in ne zahteva njihovega študija in sodelovanja.«

Da, ves slovenski narod naj vstane v obrambo svojih mej, ker je z našimi mejami ogrožena vsa naša narodna posest. In še več. Tu se odpira drugo vprašanje, o katerem mi je spregovoriti.

V današnji dobi smo postavili slovenskih problemov — ad infinitum. In tudi naš obmejni problem naj bi bil slovenski problem. V ožjem smislu že, a nihče, ki ima le količnik dobre volje, ne bo tajil, da ni to tudi jugoslovansko vprašanje. In v kolikor še ni, bi moralo postati.

V nenečni borbi malega slovenskega naroda proti mogočnemu in oholemu germanstvu si vlivamo v svoja srca pogum z ugotovitvijo, da je moralno pravo na naši strani in da Pravica vedno končno zmaga. Zato omalovažujemo številčno moč in logično izte izvirajočo obliko v materialnih sredstvih, ki so eni in drugi strani na razpolago. To je velika napaka. Ne pozabimo, da ima Pravica v

eni roki tehničn, a v drugi meč, t. j. moč, silo, ki naj zavaruje pravo tehničn. Ko so pred več leti v Avstriji bile ostre demonstracije radi zatiranja neke nemške manjšine, je zarožljaj diktator s sabljo in posmehljivo primerjal svojih 40 milijonov s sedmimi avstrijskimi. Tedaj niso Nemci odgovorili s sklicevanjem na svoje moralno pravo, temveč se je oglašil Berlin in prištel 7 milijonov avstrijskih Nemcev še 60 milijonov rajhovskih.

Iz tega sledi: našemu slovenskemu milijonu prištetemo še 14 milijonov ostalih Jugoslovancev. Naša skrb naj bo, da postane naš slovenski problem resnično — jugoslovanski problem. Da to postane, bo treba še mnogo, mnogo vztrajnega dela. Dejstvo je, da imajo Hrvatje in Srbi za narodnoobrambno delo še mnogo manj smisla, kot ga imamo mi. V Za-

† Fran Korbar

V idiličnem Sv. Petru na Medvedovem selu je preminul 18. februarja 1938. bivši tamkajšnji šolski upravitelj Fran Korbar. Dasi je bil bolehen, ga je lepo zimsko jutro izvabilo na sprehod, med potom se je pogovarjal s šolarji, ki so šli v šolo, stopil v hišo tik ob šoli in se zrušil zadet od možganske kapi.

Blagi pokojnik je bil rodom iz Vidma ob Savi, obiskoval je meščansko šolo v Krškem, učiteljske pa v Mariboru. Po nekoliko let je služboval pri Sv. Kungoti nad Mariborom in pri Sv. Primožu na Pohorju.

Ko se je s smrtjo znanega in nepozabnega učiteljskega organizatorja Vekoslava Strmška izpraznilo v Sv. Petru nadučiteljsko mesto, prišel je tjakaj pokojni Korbar. Od tega je te dni baš minilo 30 let.

Ljudje so se v 20 letih čisto že navadili na Strmška in so nezaupljivo gledali novega moža. Ni ga motilo nezaupanje. Šel je takoj na delo. Dan na dan, leto in zimo se je slišal iz srednjega okna v prvem nadstropju njegov sonorni glas. Pred vojsko, med vojno vihro, v dobi preobrata, konjunktura in krize, vedno neumoren je oblikoval otroške duše, trdno verujoč v poslanstvo učiteljevega poklica.

Navidezno trd in nepopustljiv, je bil v resnici poln ljubezni in usmiljenja. Postal je neizprosno le, ako so mu hoteli brez vzroka ogražati uspeh dela v šoli, osobito ako so mu hoteli z ničevimi vzroki opravičiti zamude otrok. Vedno mu je bila vodilna misel: stori svojo dolžnost in nikogar se ti ni treba bati, ne delaj dolgovi in pred nikomur ti ne bo treba povešati oči. Iz male te vasi je v tej dobi

izšlo 13 šolnikov. Tem mladim ljudem je bil očetovski prijatelj in vzor značajnosti.

Toliko let napornega dela ni izmučilo krepkega moža.

Padli pa so po njem udarci usode in ga upognili. Pred njim je odšel v večnost sin edinec, šele nekaj let je bil v učiteljski službi in si ustanovil družinsko srečo. Kmalu po tem ga je zapustila po dolgi bolezni vzorna soproga. Hčerka Pavla je šla učiteljevati v Kozje, Iva v Prekmurje, pri njem je ostala le najstarejša, Mina, ga skrbno negovala in mu lepšala dneve bolezni.

Naposled so mu stekli dnevi in je odšel. Prišel je v Sv. Peter sam in neopaženo, njegov odhod je bila pot zmagovalca. Ves Sv. Peter in prijatelji od blizu in daleč so ga spremljali na zadnji poti. Pred šolskim poslopjem se je sprevod ustavil in tu sta se od njega poslovila predsednik domačega učiteljskega društva Miloš Verk in v imenu domačinov profesor dr. Pavel Strmšek. Pred odprtijem grobom ga je v daljšem govoru slikal kot vzornega učitelja in javnega delavca domači župnik Pučnik Anton. Ganljivo se je od njega poslovil mlad šolarček.

Njegovo delo je končano, sad njegovega dela se vidi sedaj in se bo videl še v bodočih generacijah, kajti ne samo gmotne in realistične, tudi duševne dobrine se podedujejo iz roda v rod.

Sola in poklic sta mu bila življenjska vsebina. Pravo tovarištvo mu je bila realna dobrina, dokler je bil zdrav, ga nismo nikoli pogrešali pri učiteljskih zborovanjih.

Naj mu bo lahka zemljica, med narai pa najlepši spomin!

V-š.

Splošne vesti

PEDAGOŠKI PRIROČNIKI V IZDAJI SLOVENSKE ŠOLSKE MATICE

Na predlog g. prof. Šiliha je sklenil odbor Slov. šol. matice izdati naslednje pedagoške priročnike:

1. Pedagoška biologija, 2. Pedagoška psihologija, 3. Pedagoška sociologija, 4. Osnove obče pedagogike, 5. Filozofska pedagogika, 6. Posebna pedagogika poškodovane dece (slepe, gluhozeme, duševno zaostale, pohabljeni itd.), 7. Skrbstvena pedagogika, 8. Pedagogika otroških vrtecev, 9. Šolska organizacija in administracija, 10. Šolska higiena, 11. Zgodovina pedagoške kulture, 12. Domoznanstvo kot osnova učnega dela osnovne šole, 13. Posebna didaktika slovenskega jezikovnega pouka, 14. Posebna didaktika zemljepisnega pouka, 15. Posebna didaktika zgodovinskega

pouka, 16. Posebna didaktika računskega pouka, 17. Posebna didaktika prirodoslovnega pouka, 18. Posebna didaktika prirodopisnega pouka, 19. Posebna didaktika risalnega pouka, 20. Posebna didaktika rokotvornega pouka, 21. Posebna didaktika pouka na kmetijskih nadaljevalnih šolah, 22. Posebna didaktika pouka na trgovsko obrtnih nadaljevalnih šolah, 23. Posebna didaktika telovadnega pouka, 24. Posebna didaktika pevskega pouka.

— Za rešitev vprašanja žene uradnice. Predstavnice raznih kulturno-prosvetnih društev iz vse države, med njimi tudi Zora Radovanovič, članica nadzornega odbora JUU, so posetile predsednika vlade in g. finančnega ministra ter ob tej priliki naglasile potrebo, da se potom amandmana reši materialno in pravno vprašanje žene uradnice. — Delegaciji

Naročajte pri UPZ glasbeno edicijo „MATERINSKI DAN“

Spol in usoda

(Spisala Angela Vode.)

Sodobna, zavedna žena se bori proti predsodkom družbe, katera jo smatra kot manj vredno bitje ter je ustvarila za njo tudi drugačne zakone kot za moške. Zaveda se krivičnosti svojega podrejenega položaja ter išče vzrokov, ki jo ovirajo v svobodnem razmahu njene osebnosti. Ali se bodo uresničile njene težnje po popolni enakopravnosti spolov, ali pa jo bodo nekateri zakoni še nadalje uvrščali med maloletnike in slaboumne? Čim zavednejše bodo žene, tem bliže bodo pravični rešitvi onih vprašanj, ki povzročajo danes razliko med usodo obeh spolov v škodo žensk.

V predgovoru svoje knjige »Spol in usoda« pravi pisateljica, da ima knjiga namen, pokazati usodo obeh spolov od rojstva dalje ter opozoriti na različnost te usode, v kolikor jo povzročata narava, predvsem pa v kolikor jo odredjajo zunanji, v prvi vrsti družabni činitelji, kakor socialne razmere v širšem smislu, družinske razmere in vzgoja. Ko razglablja o različnosti nalog, ki jih je narava odredila obema spoloma, prihaja do zaključka, da se ženina prirodna naloga za ohranitev človeškega rodu ne more smatrati kot »biološka tragedija«, ker ženska ne jemlje svojega prirodnega poslanstva tragično. Ženska usoda postane tragična šele pod zunanji

vplivi, ki jih ustvarjajo družbene ali socialne razmere, ki so negativno vplivale tudi na njeno duševnost. »Pomanjkanje borbenosti, odločnosti, smisla za skupnost, tovariškega čuta... je žalostna dediščina njenega položaja v preteklosti. Ta dediščina še vedno škoduje današnji ženski pri oblikovanju njenega življenja, njene usode. Prav tako, včasih pa še bolj, ovira ta »izvirni greh« napredek cele skupine, stanu ali spola kot skupnosti.«

Da je mogla pisateljica čim jasneje pokazati na vplive, ki oblikujejo usodo žene, nam opisuje življenje otroka od rojstva do poti v življenje. Iz njenih stvarnih, življenjskih opisov spoznamo, da je težji usodi žene, poleg drugih činiteljev, ki neugodno vplivajo na razvoj obeh spolov, v veliki meri kriva napačna miselnost, ki prevladuje še dandanes. Ta miselnost zahteva za dekleta drugačne vzgoje kot za dečke, zadržati hoče ženo še nadalje v vlogi molččega robota, ki je zato na svetu, da služi drugim, skrbi za ugodje in ostane ponižna in skromna, ker je »manj vredna«. Svojo »manjvrednost« mora občutiti že kot otrok od strani lastnih staršev, kadar jo primerjajo z bratci. Vsa nadaljnja vzgoja je navadno v znamenju poudarjanja razlik med obema spoloma, dekleta mora živeti v zavesti svoje manjvrednosti.

Z velikim razumevanjem opisuje pisateljica dobo zorenja, ko se deček in deklica začneta odujevati staršem in zapreta vase, preživljajoč težko dobo svojega življenja.

Navadno najdeta pri svojih najbližjih le malo razumevanja za svoje težave, čemur se ne moremo niti čuditi, če pomislimo, da celo poklicni vzgojitelji presojaajo učenčeve postopke v tej dobi samo po zunanem izražanju. — Istotako zanimiva so poglavja o pomenu spolne vzgoje ter o vprašanju skupne vzgoje, kateri daje pisateljica prednost, ker zahteva današnje življenje enako pripravo za moškega kakor za žensko, iz česar sledi, da morajo veljati za oba enaka vzgojna načela. Zdrava posledica skupne vzgoje je spoznavanje in spoštovanje drugega spola ter neprisiljena odkritost. Mladostnica se po taki vzgoji ne bo razvila v izrazito spolno bitje, ki ji je najvišji cilj boj za moža, ampak bo stopila v življenje kot nova žena, ki bo radi svoje samostojnosti sposobna, da bo tudi sama sodelovala pri graditvi svoje usode. Nepravilna vzgoja moških vpliva škodljivo v poznejšem življenju na njihov odnos do žensk sploh, kakor tudi v zakonu na odnos moža do žene. Škoda od medsebojnega nerazumevanja imata oba, ženi se godi navadno večja krivica. V takem ozračju in pod takimi vplivi rastejo njihovi otroci, ki bodo pozneje sami težko strelsi s sebe breme privzgojenih predsodkov, in pesem o večjih pravicah vladajočega spola se ponavlja naprej in naprej. Tako od naša zmago tudi zakon o dvojni moralji, ki se kaže posebno jasno v primerih nezakonskega materinstva in očetovstva. Vsa teža greha proti pravilom družbe pade na mater,

dočim je oče — prost. Mati in otrok se morata največkrat boriti z bedo, četudi živi oče v izobilju. Zakon ju ne štiti dovolj, nezakonski otrok je pred zakonom manj vreden od zakonskega ter mora čutiti to razliko kot krivično poniževanje včasih vse življenje.

Najzalostnejšo usodo je pač doživelo dekle, ki so jo pognale socialne razmere v prostitutcijo. Mogoče je to delavka, ki ne zasluži toliko, da bi imela sredstva za preživljanje sebe in velikokrat še svojece, ali je služkinja, ki jo je zapustil njen zapeljivec, ali je to otrok, ki ga je vzgajala cesta, ali je odrasčal v tesnem stanovanju, v katerem sta mu beda in alkohol pripravila pot v pogubo. Za odpravljanje tega zla odredjajo oblasti policijsko-zdravstvene mere samo za ženske, čeprav bi se lahko pričakovalo uspeha le tedaj, če bi se postopalo z obema spoloma enako.

Knjiga »Spol in usoda«, ki ji bo sledil še drugi del, nas mora zanimati ne samo zato, ker smo žene, ampak ker smo tudi vzgojiteljice. Tudi nas so vzgajali večinoma v duhu starih gesel, ki jih družba še želi obdržati, čeprav niso z ničemer utemeljena, ker povzročajo disharmonijo v življenju poidecev in skupnosti. Če bomo navajale mladino, da bo gledala v svojem drugu enakovrednega sočloveka, ji bomo pripomogle k srečnejšemu sožitju, ki mu bo podlaga pravičnost in medsebojno spoštovanje.

K. L.

4. Vsako društvo naj ima točen pregled svojih članov zadržnikov.

5. Vsak učitelj-zadržnik naj ve, da bo s svojim deležem povečati obratni kapital in dal gospodarskemu življenju osvežujoče krvi.

Prav tako važno, če ne važnejše, pa je njegovo sodelovanje, zato kličemo ponovno: **Kdor član JUU, ta zadržnik »Učiteljske tiskarne«, njen propagator in odjemalec.**

grebu imajo društvo, ki goji stike z Gradišanskimi Hrvati; to pa je tudi vse, kar ima resno obelježje narodnoobrambena dela. Vse drugo je le sentimentalna deklaracija o trpečnih bratih. Neizpodbitno pa je, da bo le s krepkim ozadjem, ki bo nudilo dovolj sredstev, napredovala naša narodnoobrambena fronta.

Ko prečitaš »narodnoobrambno« število »Prosvete« in spoznaš naš obmejni problem v vsej njegovi težini, ugotoviš, da je v marsičem rešitev v rokah države. In prav zato je potrebno, da zgubi tudi to vprašanje ozki regionalni, ali če hočete slovenski okvir in da postane državno, jugoslovansko vprašanje.

K temu pokretu doprineše lahko največ baš naš stan. Slovensko učiteljstvo je v jugoslovanskem stanovskem pokretu marsikdaj začrtalo globoke smernice, po katerih je stopalo in stopa organizirano učiteljstvo cele Jugoslavije. Zato sem prepričan, da bi tudi v narodnoobrambno vprašanju slovensko učiteljstvo našlo med tovariši v ostalih sekcijah dovolj razumevanja.

Treba je le, da okrenemo svojo narodnoobrambno propagando tudi v to smer.

D. L.

je bilo obljubljeni, da se bodo iznešene zahteve upoštevale v mejah možnosti.

— Založba »Slovenska knjiga«. Kakor doznavamo, se je ustanovila v Kamniku nova založba, ki bo izdajala izključno izvirna slovenska dela. V času splošne prevodne poplave zamisel toplo pozdravljamo in priporočamo. Založba »Slovenska knjiga« bo izdajala letno po štiri izvirna dela in mesečno revijo. Naročnina, letno din 192,—, se lahko plačuje tudi v mesečnih obrokih po din 16,—, za kar prejmejo naročniki letno štiri, v elegantno platno vezane knjige in mesečno revijo. — Pišite po prospekt na: »Slovenska knjiga«, Kamnik.

— Roditeljski list vračajo nekatera upraviteljstva še zdaj, po polletnem izhajanju. S tem ima uprava lista veliko škodo, ker ne morejo ustreči posameznim naročnikom zaradi manjkajočih 1. števil, dočim iste leže nerazpečane po šolah. Smatramo, da je dosedanje število naročenih izvodov končnoveljavno. Velika večina šol je že delno ali celotno poravnala naročnino. Kljub temu pa še okoli 200 šol tega ni storilo, zato prosimo, da čimprej ali vsaj do konca meseca maja poravnajo isto. Ker mnogi pošiljajo reklamacije in dopise poštne prosto, prosimo, da iste frankirajo, ker gre sicer plačevanje porta od strani uprave v stotake. Vse prosimo naklonjenosti še vnaprej in izrekamo zahvalo za dosedanji trud.

Prvi glasbeni priročnik
MATERINSKI DAN.

Dva igrokaza s petjem.

20 strani eno-, dvo- in troglasnih mladinskih zborov.

Subskripcijska cena do 5. marca 15 din, kasneje 20 din.

— Do sedaj ni bilo nikoli povpraševanja po šolskih zvezkih z več nego 8 listov, ker so nepraktični. Učitelj je po navadi vesel, da ima učenec kmalu nov zvezek, ker je stari že nekoliko umazan. — Sole, ki žele zvezke z več listi, naj to sporoče Učiteljski tiskarni. — Dnevnik so v zalogi s poljubnim številom listov.

Raznovrstna poljska, zelenjadna in cvetlična semena, hrano in zdravila za ptice dobite po najugodnejših cenah in v najboljši kakovosti pri tvrdki

M. BERDAJS, prej Jos. Urban ič

Ljubljana, Miklošičeva cesta 8, Maribor, Vetrinjska ulica 30.

— Tovariši(ce), čuvajte svojo organizacijo in svoje gospodarske ustanove. To so edine institucije, ki učiteljstvu dejansko pomagajo. Učitelji(ce), ki so napram tem ustanovam brezbržni, škodujejo sebi in vsemu učiteljskemu stanu.

— Za razredno čtivo v višjih razredih ljudskih šol uporabljajte mladinske izdaje naših klasikov. S tem čtivom utrjujete pouk iz slovnosti. Zaradi izredno nizkih cen si lahko naroči prvi razred n. pr. Levstika, drugi Slomška, tretji Stritarja, četrti n. pr. Trdino ali Kernnika itd., pa si potem med seboj zamenjujejo. Poskusite, mladina bo imela s tem veselje, dosegli boste dobre uspehe.

MEDALJA NAŠEGA PESNIKA DR. FR. PRESERNA

Ta medalja je izdelana v redukciji in je razstavljena v izložbah ljubljanskih knjigarn. Opozorjamo javnost na to lepo medaljo, ki je okusno opremljena in vsakega dosegljiva v subskripciji za ceno 30 din. Naročila sprejema avtor, medaljer **Anton Sever, Ljubljana, Layerjeva ul. 4.** Poština v tej ceni ni vračunana.

Pojdimo iz ozkega okvira!

V zadnjem času se kažejo znamenja, da se je med slovenskim učiteljstvom začel zopet dvigati interes za naša narodnoobrambna vprašanja. Nekateri članki v našem stanovskem glasilu, narodnoobrambno zborovanje devetih društev in prva, »obmejna« števila VII. letnika »Prosvete« so nam za to dovolj zgovorne pričre. Prav ta števila pa nam je pokazala nova pota narodnoobrambena dela. Prišli smo do spoznanja, da s samim kulturnim delom ne bomo paralizirali in zaustavili pritiska nemškega imperializma, ki še vedno smiselno in sistematično sega po našem ozemlju. Proti gospodarskemu pritisku moramo postaviti gospodarski odpor. Tako se nam kaže novo narodnoobrambno delo, ki naj bi sledilo po tem spoznanju, predvsem kot borba za gospodarsko osamosvojitve našega obmejnega prebivalstva, kot sistematična in trajna akcija za dvig socialnega stanja našega podeželja bodisi na severni meji, bodisi na Kočevskem.

To delo pa bo ostalo brez haska in ne bo rodilo velikih uspehov, če bo odnos širokih slovenskih ljudskih plasti in vsega jugoslovanskega naroda do naših obmejnih in preko obmejnih »mrtvih straž« ostal takšen kot je danes.

Popolno pomanjkanje čuta narodne skupnosti se očituje ne samo pri nižjih plasteh našega ljudstva, temveč tudi pri razumništvu — šoli in kvasu naroda. Meje, ki potekajo preko slovenskega narodnega ozemlja in so nam bile diktirane, ne bi smele, četudi so nas politično razdelile, razbiti duhovne, kulturne skupnosti Slovencev. Zal pa premožokrat naletimo na nerazumljivo indiferentnost nad usodo našega naroda onstran mej; indiferentnost, ki se kaže tudi v nezanimanju za naša ogrožena obmejna tla. In vendar je bilo nekoč drugače. Kdo izmed starejših se ne spominja one zanosne dobe od leta 1908. do svetovne vojne, ko se je okoli obrambene družbe sv. Cirila in Metoda zbiralo vse, kar je čutilo slovensko. Po osvobojenju pa smo se v lastni državi zazibali v prepričanje, da ni narodnoobrambno delo več potrebno. Odkritja, ki nam jih kažejo članki v »Prosveti«, predavanje tov. Ostanka in brošurica »Hitlerjevci v Sloveniji« pa nam bijejo dvanajsto uro. Skrajni čas je, da se zganemo, da postanemo zopet čuječi. Kdo pa naj bo tisti, ki naj udari plat zvona, da se zbere k delu in naporu za obrambo meje vse naše ljudstvo? Za delo pa naj poprimo vse slovensko učiteljstvo, kajti preresnične so besede tov. Prodornika v članku »Prosveta, Haloze in mi«, ko pravi: »Napačno bi bilo, če bi učiteljstvo, ki ne živi in se ne udeležuje v strogo obmejnem pasu, živelo v iluziji, da se sodobni »Drang nach Osten« konča že tam na Teznu in v Slovenskih gorah, da je vse to problem, ki se njih ne tiče neposredno in ne zahteva njihovega študija in sodelovanja.«

Da, ves slovenski narod naj vstane v obrambo svojih mej, ker je z našimi mejami ogrožena vsa naša narodna posest. In še več. Tu se odpira drugo vprašanje, o katerem mi je spregovoriti.

V današnji dobi smo postavili slovenskih problemov — ad infinitum. In tudi naš obmejni problem naj bi bil slovenski problem. V ožjem smislu že, a nihče, ki ima le količnik dobre volje, ne bo tajil, da ni to tudi jugoslovansko vprašanje. In v kolikor še ni, bi moralo postati.

V neenaki borbi malega slovenskega naroda proti mogočnemu in oholemu germanstvu si vlivamo v svoja srca pogum z ugotovitvijo, da je moralno pravo na naši strani in da Pravica vedno končno zmaga. Zato omalovažujemo številčno moč in logično izte izvirajočo obliko v materialnih sredstvih, ki so eni in drugi strani na razpolago. To je velika napaka. Ne pozabimo, da ima Pravica v

eni roki tehničn, a v drugi meč, t. j. moč, silo, ki naj zavaruje pravo tehničn. Ko so pred več leti v Avstriji bile ostre demonstracije radi zatiranja neke nemške manjšine, je zarožljaj diktator s sabljo in posmehljivo primerjal svojih 40 milijonov s sedmimi avstrijskimi. Tedaj niso Nemci odgovorili s sklicevanjem na svoje moralno pravo, temveč se je oglašil Berlin in prištel 7 milijonov avstrijskih Nemcev še 60 milijonov rajhovskih.

Iz tega sledi: našemu slovenskemu milijonu prištetemo še 14 milijonov ostalih Jugoslovancev. Naša skrb naj bo, da postane naš slovenski problem resnično — jugoslovanski problem. Da to postane, bo treba še mnogo, mnogo vztrajnega dela. Dejstvo je, da imajo Hrvatje in Srbi za narodnoobrambno delo še mnogo manj smisla, kot ga imamo mi. V Za-

† Fran Korbar

V idiličnem Sv. Petru na Medvedovem selu je preminul 18. februarja 1938. bivši tamkajšnji šolski upravitelj Fran Korbar. Dasi je bil bolehen, ga je lepo zimsko jutro izvabilo na sprehod, med potom se je pogovarjal s šolarji, ki so šli v šolo, stopil v hišo tik ob šoli in se zrušil zadet od možganske kapi.

Blagi pokojnik je bil rodom iz Vidma ob Savi, obiskoval je meščansko šolo v Krškem, učiteljske pa v Mariboru. Po nekoliko let je služboval pri Sv. Kungoti nad Mariborom in pri Sv. Primožu na Pohorju.

Ko se je s smrtjo znanega in nepozabnega učiteljskega organizatorja Vekoslava Strmška izpraznilo v Sv. Petru nadučiteljsko mesto, prišel je tjakaj pokojni Korbar. Od tega je te dni baš minilo 30 let.

Ljudje so se v 20 letih čisto že navadili na Strmška in so nezaupljivo gledali novega moža. Ni ga motilo nezaupanje. Šel je takoj na delo. Dan na dan, leto in zimo se je slišal iz srednjega okna v prvem nadstropju njegov sonorni glas. Pred vojsko, med vojno vihro, v dobi preobrata, konjunktura in krize, vedno neumoren je oblikoval otroške duše, trdno verujoč v poslanstvo učiteljevega poklica.

Navidezno trd in nepopustljiv, je bil v resnici poln ljubezni in usmiljenja. Postal je neizprosno le, ako so mu hoteli brez vzroka ogražati uspeh dela v šoli, osobito ako so mu hoteli z ničevimi vzroki opravičiti zamude otrok. Vedno mu je bila vodilna misel: stori svojo dolžnost in nikogar se ti ni treba bati, ne delaj dolgovi in pred nikomur ti ne bo treba povešati oči. Iz male te vasi je v tej dobi

izšlo 13 šolnikov. Tem mladim ljudem je bil očetovski prijatelj in vzor značajnosti.

Toliko let napornega dela ni izmučilo krepkega moža.

Padli pa so po njem udarci usode in ga upognili. Pred njim je odšel v večnost sin edinec, šele nekaj let je bil v učiteljski službi in si ustanovil družinsko srečo. Kmalu po tem ga je zapustila po dolgi bolezni vzorna soproga. Hčerka Pavla je šla učiteljevati v Kozje, Iva v Prekmurje, pri njem je ostala le najstarejša, Mina, ga skrbno negovala in mu lepšala dneve bolezni.

Naposled so mu stekli dnevi in je odšel. Prišel je v Sv. Peter sam in neopaženo, njegov odhod je bila pot zmagovalca. Ves Sv. Peter in prijatelji od blizu in daleč so ga spremljali na zadnji poti. Pred šolskim poslopjem se je sprevod ustavil in tu sta se od njega poslovila predsednik domačega učiteljskega društva Miloš Verk in v imenu domačinov profesor dr. Pavel Strmšek. Pred odprtijem grobom ga je v daljšem govoru slikal kot vzornega učitelja in javnega delavca domači župnik Pučnik Anton. Ganljivo se je od njega poslovil mlad šolarček.

Njegovo delo je končano, sad njegovega dela se vidi sedaj in se bo videl še v bodočih generacijah, kajti ne samo gmotne in realistične, tudi duševne dobrine se podedujejo iz roda v rod.

Sola in poklic sta mu bila življenjska vsebina. Pravo tovarištvo mu je bila realna dobrina, dokler je bil zdrav, ga nismo nikoli pogrešali pri učiteljskih zborovanjih.

Naj mu bo lahka zemljica, med narai pa najlepši spomin!

V-š.

Splošne vesti

PEDAGOŠKI PRIROČNIKI V IZDAJI SLOVENSKE ŠOLSKE MATICE

Na predlog g. prof. Šiliha je sklenil odbor Slov. šol. matice izdati naslednje pedagoške priročnike:

1. Pedagoška biologija, 2. Pedagoška psihologija, 3. Pedagoška sociologija, 4. Osnove obče pedagogike, 5. Filozofska pedagogika, 6. Posebna pedagogika poškodovane dece (slepe, gluho-neme, duševno zaostale, pohabljeni itd.), 7. Skrbstvena pedagogika, 8. Pedagogika otroških vrtecev, 9. Šolska organizacija in administracija, 10. Šolska higiena, 11. Zgodovina pedagoške kulture, 12. Domoznanstvo kot osnova učnega dela osnovne šole, 13. Posebna didaktika slovenskega jezikovnega pouka, 14. Posebna didaktika zemljepisnega pouka, 15. Posebna didaktika zgodovinskega

16. Posebna didaktika računskega pouka, 17. Posebna didaktika prirodoslovnega pouka, 18. Posebna didaktika prirodopisnega pouka, 19. Posebna didaktika risalnega pouka, 20. Posebna didaktika rokotvornega pouka, 21. Posebna didaktika pouka na kmetijskih nadaljevalnih šolah, 22. Posebna didaktika pouka na trgovsko obrtnih nadaljevalnih šolah, 23. Posebna didaktika telovadnega pouka, 24. Posebna didaktika pevskega pouka.

— Za rešitev vprašanja žene uradnice. Predstavnice raznih kulturno-prosvetnih društev iz vse države, med njimi tudi Zora Radovanovič, članica nadzornega odbora JUU, so posetile predsednika vlade in g. finančnega ministra ter ob tej priliki naglasile potrebo, da se potom amandmana reši materialno in pravno vprašanje žene uradnice. — Delegaciji

Naročajte pri UPZ glasbeno edicijo „MATERINSKI DAN“

Spol in usoda

(Spisala Angela Vode.)

Sodobna, zavedna žena se bori proti predsodkom družbe, katera jo smatra kot manj vredno bitje ter je ustvarila za njo tudi drugačne zakone kot za moške. Zaveda se krivičnosti svojega podrejenega položaja ter išče vzrokov, ki jo ovirajo v svobodnem razmahu njene osebnosti. Ali se bodo uresničile njene težnje po popolni enakopravnosti spolov, ali pa jo bodo nekateri zakoni še nadalje uvrščali med maloletnike in slaboumne? Čim zavednejše bodo žene, tem bliže bodo pravični rešitvi onih vprašanj, ki povzročajo danes razliko med usodo obeh spolov v škodo žensk.

V predgovoru svoje knjige »Spol in usoda« pravi pisateljica, da ima knjiga namen, pokazati usodo obeh spolov od rojstva dalje ter opozoriti na različnost te usode, v kolikor jo povzročata narava, predvsem pa v kolikor jo odražajo zunanji, v prvi vrsti družabni činitelji, kakor socialne razmere v širšem smislu, družinske razmere in vzgoja. Ko razglablja o različnosti nalog, ki jih je narava odredila obema spoloma, prihaja do zaključka, da se ženina prirodna naloga za ohranitev človeškega rodu ne more smatrati kot »biološka tragedija«, ker ženska ne jemlje svojega prirodnega poslanstva tragično. Ženska usoda postane tragična šele pod zunanji

vplivi, ki jih ustvarjajo družbene ali socialne razmere, ki so negativno vplivale tudi na njeno duševnost. »Pomanjkanje borbenosti, odločnosti, smisla za skupnost, tovariškega čuta... je žalostna dediščina njenega položaja v preteklosti. Ta dediščina še vedno škoduje današnji ženski pri oblikovanju njenega življenja, njene usode. Prav tako, včasih pa še bolj, ovira ta »izvirni greh« napredek cele skupine, stanu ali spola kot skupnosti.«

Da je mogla pisateljica čim jasneje pokazati na vplive, ki oblikujejo usodo žene, nam opisuje življenje otroka od rojstva do poti v življenje. Iz njenih stvarnih, življenjskih opisov spoznamo, da je težji usodi žene, poleg drugih činiteljev, ki neugodno vplivajo na razvoj obeh spolov, v veliki meri kriva napačna miselnost, ki prevladuje še dandanes. Ta miselnost zahteva za dekleta drugačne vzgoje kot za dečke, zadržati hoče ženo še nadalje v vlogi molččega robota, ki je zato na svetu, da služi drugim, skrbi za ugodje in ostane ponižna in skromna, ker je »manj vredna«. Svojo »manjvrednost« mora občutiti že kot otrok od strani lastnih staršev, kadar jo primerjajo z bratci. Vsa nadaljnja vzgoja je navadno v znamenju poudarjanja razlik med obema spoloma, dekleta mora živeti v zavesti svoje manjvrednosti.

Z velikim razumevanjem opisuje pisateljica dobo zorenja, ko se deček in deklica začneta odujevati staršem in zapreta vase, preživljajoč težko dobo svojega življenja.

Navadno najdeta pri svojih najbližjih le malo razumevanja za svoje težave, čemur se ne moremo niti čuditi, če pomislimo, da celo poklicni vzgojitelji presojaajo učenčeve postopke v tej dobi samo po zunanem izražanju. — Istotako zanimiva so poglavja o pomenu spolne vzgoje ter o vprašanju skupne vzgoje, kateri daje pisateljica prednost, ker zahteva današnje življenje enako pripravo za moškega kakor za žensko, iz česar sledi, da morajo veljati za oba enaka vzgojna načela. Zdrava posledica skupne vzgoje je spoznavanje in spoštovanje drugega spola ter neprisiljena odkritost. Mladostnica se po taki vzgoji ne bo razvila v izrazito spolno bitje, ki ji je najvišji cilj boj za moža, ampak bo stopila v življenje kot nova žena, ki bo radi svoje samostojnosti sposobna, da bo tudi sama sodelovala pri graditvi svoje usode. Nepravilna vzgoja moških vpliva škodljivo v poznejšem življenju na njihov odnos do žensk sploh, kakor tudi v zakonu na odnos moža do žene. Škoda od medsebojnega nerazumevanja imata oba, ženi se godi navadno večja krivica. V takem ozračju in pod takimi vplivi rastejo njihovi otroci, ki bodo pozneje sami težko streljali s sebe breme privzgojenih predsodkov, in pesem o večjih pravicah vladajočega spola se ponavlja naprej in naprej. Tako od naša zmago tudi zakon o dvojni moralji, ki se kaže posebno jasno v primerih nezakonskega materinstva in očetovstva. Vsa teža greha proti pravilom družbe pade na mater,

dočim je oče — prost. Mati in otrok se morata največkrat boriti z bedo, četudi živi oče v izobilju. Zakon ju ne štiti dovolj, nezakonski otrok je pred zakonom manj vreden od zakonskega ter mora čutiti to razliko kot krivično poniževanje včasih vse življenje.

Najzalostnejšo usodo je pač doživelo dekle, ki so jo pognale socialne razmere v prostitutico. Mogoče je to delavka, ki ne zasluži toliko, da bi imela sredstva za preživljanje sebe in velikokrat še svojece, ali je služkinja, ki jo je zapustil njen zapeljivec, ali je to otrok, ki ga je vzgajala cesta, ali je odrasčal v tesnem stanovanju, v katerem sta mu beda in alkohol pripravila pot v pogubo. Za odpravljanje tega zla odražajo oblasti policijsko-zdravstvene mere samo za ženske, čeprav bi se lahko pričakovalo uspeha le tedaj, če bi se postopalo z obema spoloma enako.

Knjiga »Spol in usoda«, ki ji bo sledil še drugi del, nas mora zanimati ne samo zato, ker smo žene, ampak ker smo tudi vzgojiteljice. Tudi nas so vzgajali večinoma v duhu starih gesel, ki jih družba še želi obdržati, čeprav niso z ničemer utemeljena, ker povzročajo disharmonijo v življenju poidevcev in skupnosti. Če bomo navajale mladino, da bo gledala v svojem drugu enakovrednega sočloveka, ji bomo pripomogle k srečnejšemu sožitju, ki mu bo podlaga pravičnost in medsebojno spoštovanje.

K. L.

4. Vsako društvo naj ima točen pregled svojih članov zadržnikov.

5. Vsak učitelj-zadržnik naj ve, da bo s svojim deležem povečati obratni kapital in dal gospodarskemu življenju osvežujoče krvi.

Prav tako važno, če ne važnejše, pa je njegovo sodelovanje, zato kličemo ponovno: **Kdor član JUU, ta zadržnik »Učiteljske tiskarne«, njen propagator in odjemalec.**

grebu imajo društvo, ki goji stike z Gradišanskimi Hrvati; to pa je tudi vse, kar ima resno obelježje narodnoobrambena dela. Vse drugo je le sentimentalna deklaracija o trpečnih bratih. Neizpodbitno pa je, da bo le s krepkim ozadjem, ki bo nudilo dovolj sredstev, napredovala naša narodnoobrambena fronta.

Ko prečitaš »narodnoobrambno« število »Prosvete« in spoznaš naš obmejni problem v vsej njegovi težini, ugotoviš, da je v marsičem rešitev v rokah države. In prav zato je potrebno, da zgubi tudi to vprašanje ozki regionalni, ali če hočete slovenski okvir in da postane državno, jugoslovansko vprašanje.

K temu pokretu doprineše lahko največ baš naš stan. Slovensko učiteljstvo je v jugoslovanskem stanovskem pokretu marsikdaj začrtalo globoke smernice, po katerih je stopalo in stopa organizirano učiteljstvo cele Jugoslavije. Zato sem prepričan, da bi tudi v narodnoobrambno vprašanju slovensko učiteljstvo našlo med tovariši v ostalih sekcijah dovolj razumevanja.

Treba je le, da okrenemo svojo narodnoobrambno propagando tudi v to smer.

D. L.

je bilo obljubljeni, da se bodo iznešene zahteve upoštevale v mejah možnosti.

— Založba »Slovenska knjiga«. Kakor doznavamo, se je ustanovila v Kamniku nova založba, ki bo izdajala izključno izvirna slovenska dela. V času splošne prevodne poplave zamisel toplo pozdravljamo in priporočamo. Založba »Slovenska knjiga« bo izdajala letno po štiri izvirna dela in mesečno revijo. Naročnina, letno din 192,—, se lahko plačuje tudi v mesečnih obrokih po din 16,—, za kar prejmejo naročniki letno štiri, v elegantno platno vezane knjige in mesečno revijo. — Pišite po prospekt na: »Slovenska knjiga«, Kamnik.

— Roditeljski list vračajo nekatera upraviteljstva še zdaj, po polletnem izhajanju. S tem ima uprava lista veliko škodo, ker ne morejo ustreči posameznim naročnikom zaradi manjkajočih 1. števil, dočim iste leže nerazpečane po šolah. Smatramo, da je dosedanje število naročenih izvodov končnoveljavno. Velika večina šol je že delno ali celotno poravnala naročnino. Kljub temu pa še okoli 200 šol tega ni storilo, zato prosimo, da čimprej ali vsaj do konca meseca maja poravnajo isto. Ker mnogi pošiljajo reklamacije in dopise poštne prosto, prosimo, da iste frankirajo, ker gre sicer plačevanje porta od strani uprave v stotake. Vse prosimo naklonjenosti še vnaprej in izrekamo zahvalo za dosedanji trud.

Prvi glasbeni priročnik
MATERINSKI DAN.

Dva igrokaza s petjem.

20 strani eno-, dvo- in troglasnih mladinskih zborov.

Subskripcijska cena do 5. marca 15 din, kasneje 20 din.

— Do sedaj ni bilo nikoli povpraševanja po šolskih zvezkih z več nego 8 listov, ker so nepraktični. Učitelj je po navadi vesel, da ima učenec kmalu nov zvezek, ker je stari že nekoliko umazan. — Sole, ki žele zvezke z več listi, naj to sporoče Učiteljski tiskarni. — Dnevnik so v zalogi s poljubnim številom listov.

Raznovrstna poljska, zelenjadna in cvetlična semena, hrano in zdravila za ptice dobite po najugodnejših cenah in v najboljši kakovosti pri tvrdki

M. BERDAJS, prej Jos. Urban ič

Ljubljana, Miklošičeva cesta 8, Maribor, Vetrinjska ulica 30.

— **Tovariši(ce)**, čuvajte svojo organizacijo in svoje gospodarske ustanove. To so edine institucije, ki učiteljstvu dejansko pomagajo. Učitelj(ce), ki so napram tem ustanovam brezbržni, škodujejo sebi in vsemu učiteljskemu stanu.

— **Za razredno čtivo** v višjih razredih ljudskih šol uporabljajte **mladinske izdaje naših klasikov**. S tem čtivom utrjujete pouk iz slovnstva. Zaradi izredno nizkih cen si lahko naroči prvi razred n. pr. Levstika, drugi Slomška, tretji Stritarja, četrti n. pr. Trdino ali Kernnika itd., pa si potem med seboj zamenjujejo. Poskusite, mladina bo imela s tem veselje, dosegli boste dobre uspehe.

MEDALJA NAŠEGA PESNIKA DR. FR. PRESERNA

Ta medalja je izdelana v redukciji in je razstavljena v izložbah ljubljanskih knjigarn. Opozorjamo javnost na to lepo medaljo, ki je okusno opremljena in vsakega dosegljiva v subskripciji za ceno 30 din. Naročila sprejema avtor, medaljer **Anton Sever, Ljubljana, Layerjeva ul. 4.** Poština v tej ceni ni vračunana.

Pojdimo iz ozkega okvira!

V zadnjem času se kažejo znamenja, da se je med slovenskim učiteljstvom začel zopet dvigati interes za naša narodnoobrambna vprašanja. Nekateri članki v našem stanovskem glasilu, narodnoobrambno zborovanje devetih društev in prva, »obmejna« števila VII. letnika »Prosvete« so nam za to dovolj zgovorne pričre. Prav ta števila pa nam je pokazala nova pota narodnoobrambena dela. Prišli smo do spoznanja, da s samim kulturnim delom ne bomo paralizirali in zaustavili pritiska nemškega imperializma, ki še vedno smiselno in sistematično sega po našem ozemlju. Proti gospodarskemu pritisku moramo postaviti gospodarski odpor. Tako se nam kaže novo narodnoobrambno delo, ki naj bi sledilo po tem spoznanju, predvsem kot borba za gospodarsko osamosvojitve našega obmejnega prebivalstva, kot sistematična in trajna akcija za dvig socialnega stanja našega podeželja bodisi na severni meji, bodisi na Kočevskem.

To delo pa bo ostalo brez haska in ne bo rodilo velikih uspehov, če bo odnos širokih slovenskih ljudskih plasti in vsega jugoslovanskega naroda do naših obmejnih in preko obmejnih »mrtvih straž« ostal takšen kot je danes.

Popolno pomanjkanje čuta narodne skupnosti se očituje ne samo pri nižjih plasteh našega ljudstva, temveč tudi pri razumništvu — šoli in kvasu naroda. Meje, ki potekajo preko slovenskega narodnega ozemlja in so nam bile diktirane, ne bi smele, četudi so nas politično razdelile, razbiti duhovne, kulturne skupnosti Slovencev. Zal pa premožokrat naletimo na nerazumljivo indiferentnost nad usodo našega naroda onstran mej; indiferentnost, ki se kaže tudi v nezanimanju za naša ogrožena obmejna tla. In vendar je bilo nekoč drugače. Kdo izmed starejših se ne spominja one zanosne dobe od leta 1908. do svetovne vojne, ko se je okoli obrambene družbe sv. Cirila in Metoda zbiralo vse, kar je čutilo slovensko. Po osvobojenju pa smo se v lastni državi zazibali v prepričanje, da ni narodnoobrambno delo več potrebno. Odkritja, ki nam jih kažejo članki v »Prosveti«, predavanje tov. Ostanka in brošurica »Hitlerjevci v Sloveniji« pa nam bijejo dvanajsto uro. Skrajni čas je, da se zganemo, da postanemo zopet čuječi. Kdo pa naj bo tisti, ki naj udari plat zvona, da se zbere k delu in naporu za obrambo meje vse naše ljudstvo? Za delo pa naj poprimo vse slovensko učiteljstvo, kajti preresnične so besede tov. Prodornika v članku »Prosveta, Haloze in mi«, ko pravi: »Napačno bi bilo, če bi učiteljstvo, ki ne živi in se ne udejstvuje v strogo obmejnem pasu, živelo v iluziji, da se sodobni »Drang nach Osten« konča že tam na Teznu in v Slovenskih gorah, da je vse to problem, ki se njih ne tiče neposredno in ne zahteva njihovega študija in sodelovanja.«

Da, ves slovenski narod naj vstane v obrambo svojih mej, ker je z našimi mejami ogrožena vsa naša narodna posest. In še več. Tu se odpira drugo vprašanje, o katerem mi je spregovoriti.

V današnji dobi smo postavili slovenskih problemov — ad infinitum. In tudi naš obmejni problem naj bi bil slovenski problem. V ožjem smislu že, a nihče, ki ima le količnik dobre volje, ne bo tajil, da ni to tudi jugoslovansko vprašanje. In v kolikor še ni, bi moralo postati.

V nenečni borbi malega slovenskega naroda proti mogočnemu in oholemu germanstvu si vlivamo v svoja srca pogum z ugotovitvijo, da je moralno pravo na naši strani in da pravica vedno končno zmaga. Zato omalovažujemo številčno moč in logično izte izvirajočo obliko v materialnih sredstvih, ki so eni in drugi strani na razpolago. To je velika napaka. Ne pozabimo, da ima pravica v

eni roki tehničn, a v drugi meč, t. j. moč, silo, ki naj zavaruje pravo tehničn. Ko so pred več leti v Avstriji bile ostre demonstracije radi zatiranja neke nemške manjšine, je zarožljaj diktator s sabljo in posmehljivo primerjal svojih 40 milijonov s sedmimi avstrijskimi. Tedaj niso Nemci odgovorili s sklicevanjem na svoje moralno pravo, temveč se je oglašil Berlin in prištel 7 milijonom avstrijskih Nemcev še 60 milijonov rajhovskih.

Iz tega sledi: našemu slovenskemu milijonu prištetemo še 14 milijonov ostalih Jugoslovancev. Naša skrb naj bo, da postane naš slovenski problem resnično — jugoslovanski problem. Da to postane, bo treba še mnogo, mnogo vztrajnega dela. Dejstvo je, da imajo Hrvatje in Srbi za narodnoobrambno delo še mnogo manj smisla, kot ga imamo mi. V Za-

† Fran Korbar

V idiličnem Sv. Petru na Medvedovem selu je preminul 18. februarja 1938. bivši tamkajšnji šolski upravitelj Fran Korbar. Dasi je bil bolehen, ga je lepo zimsko jutro izvabilo na sprehod, med potom se je pogovarjal s šolarji, ki so šli v šolo, stopil v hišo tik ob šoli in se zrušil zadet od možganske kapi.

Blagi pokojnik je bil rodom iz Vidma ob Savi, obiskoval je meščansko šolo v Krškem, učiteljske pa v Mariboru. Po nekoliko let je služboval pri Sv. Kungoti nad Mariborom in pri Sv. Primožu na Pohorju.

Ko se je s smrtjo znanega in nepozabnega učiteljskega organizatorja Vekoslava Strmška izpraznilo v Sv. Petru nadučiteljsko mesto, prišel je tjakaj pokojni Korbar. Od tega je te dni baš minilo 30 let.

Ljudje so se v 20 letih čisto že navadili na Strmška in so nezaupljivo gledali novega moža. Ni ga motilo nezaupanje. Šel je takoj na delo. Dan na dan, leto in zimo se je slišal iz srednjega okna v prvem nadstropju njegov sonorni glas. Pred vojsko, med vojno vihro, v dobi preobrata, konjunktura in krize, vedno neumoren je oblikoval otroške duše, trdno verujoč v poslanstvo učiteljevega poklica.

Navidezno trd in nepopustljiv, je bil v resnici poln ljubezni in usmiljenja. Postal je neizprosno le, ako so mu hoteli brez vzroka ogražati uspeh dela v šoli, osobito ako so mu hoteli z ničevimi vzroki opravičiti zamude otrok. Vedno mu je bila vodilna misel: stori svojo dolžnost in nikogar se ti ni treba bati, ne delaj dolgovi in pred nikomur ti ne bo treba povešati oči. Iz male te vasi je v tej dobi

izšlo 13 šolnikov. Tem mladim ljudem je bil očetovski prijatelj in vzor značajnosti.

Toliko let naporega dela ni izmučilo krepkega moža.

Padli pa so po njem udarci usode in ga upognili. Pred njim je odšel v večnost sin edinec, šele nekaj let je bil v učiteljski službi in si ustanovil družinsko srečo. Kmalu po tem ga je zapustila po dolgi bolezni vzorna soproga. Hčerka Pavla je šla učiteljevati v Kozje, Iva v Prekmurje, pri njem je ostala le najstarejša, Mina, ga skrbno negovala in mu lepšala dneve bolezni.

Naposled so mu stekli dnevi in je odšel.

Prišel je v Sv. Peter sam in neopaženo, njegov odhod je bila pot zmagovalca. Ves Sv. Peter in prijatelji od blizu in daleč so ga spremljali na zadnji poti. Pred šolskim poslopjem se je sprevod ustavil in tu sta se od njega poslovila predsednik domačega učiteljskega društva Miloš Verk in v imenu domačinov profesor dr. Pavel Strmšek. Pred odprtjem grobom ga je v daljšem govoru slikal kot vzornega učitelja in javnega delavca domači župnik Pučnik Anton. Ganljivo se je od njega poslovil mlad šolarček.

Njegovo delo je končano, sad njegovega dela se vidi sedaj in se bo videl še v bodočih generacijah, kajti ne samo gmatne in realistične, tudi duševne dobrine se podedujejo iz roda v rod.

Sola in poklic sta mu bila življenjska vsebina. Pravo tovarištvo mu je bila realna dobrina, dokler je bil zdrav, ga nismo nikoli pogrešali pri učiteljskih zborovanjih.

Naj mu bo lahka zemljica, med narai pa najlepši spomin!

V-š.

Splošne vesti

PEDAGOŠKI PRIROČNIKI V IZDAJI SLOVENSKE ŠOLSKE MATICE

Na predlog g. prof. Šiliha je sklenil odbor Slov. šol. matice izdati naslednje pedagoške priročnike:

1. Pedagoška biologija, 2. Pedagoška psihologija, 3. Pedagoška sociologija, 4. Osnove obče pedagogike, 5. Filozofska pedagogika, 6. Posebna pedagogika poškodovane dece (slepe, gluho-neme, duševno zaostale, pohabljenega itd.), 7. Skrbstvena pedagogika, 8. Pedagogika otroških vrtecev, 9. Šolska organizacija in administracija, 10. Šolska higiena, 11. Zgodovina pedagoške kulture, 12. Domoznanstvo kot osnova učnega dela osnovne šole, 13. Posebna didaktika slovenskega jezikovnega pouka, 14. Posebna didaktika zemljepisnega pouka, 15. Posebna didaktika zgodovinskega

16. Posebna didaktika računskega pouka, 17. Posebna didaktika prirodoslovnega pouka, 18. Posebna didaktika prirodopisnega pouka, 19. Posebna didaktika risalnega pouka, 20. Posebna didaktika rokotvornega pouka, 21. Posebna didaktika pouka na kmetijskih nadaljevalnih šolah, 22. Posebna didaktika pouka na trgovsko obrtnih nadaljevalnih šolah, 23. Posebna didaktika telovadnega pouka, 24. Posebna didaktika pevskega pouka.

— **Za rešitev vprašanja žene uradnice.** Predstavnice raznih kulturno-prosvetnih društev iz vse države, med njimi tudi Zora Radovanovič, članica nadzornega odbora JUU, so posetile predsednika vlade in g. finančnega ministra ter ob tej priliki naglasile potrebo, da se potom amandmana reši materialno in pravno vprašanje žene uradnice. — Delegaciji

Naročajte pri UPZ glasbeno edicijo „MATERINSKI DAN“

Spol in usoda

(Spisala Angela Vode.)

Sodobna, zavedna žena se bori proti predsodkom družbe, katera jo smatra kot manj vredno bitje ter je ustvarila za njo tudi drugačne zakone kot za moške. Zaveda se krivičnosti svojega podrejenega položaja ter išče vzrokov, ki jo ovirajo v svobodnem razmahu njene osebnosti. Ali se bodo uresničile njene težnje po popolni enakopravnosti spolov, ali pa jo bodo nekateri zakoni še nadalje uvrščali med maloletnike in slaboumne? Čim zavednejše bodo žene, tem bliže bodo pravični rešitvi onih vprašanj, ki povzročajo danes razliko med usodo obeh spolov v škodo žensk.

V predgovoru svoje knjige »Spol in usoda« pravi pisateljica, da ima knjiga namen, pokazati usodo obeh spolov od rojstva dalje ter opozoriti na različnost te usode, v kolikor jo povzročata narava, predvsem pa v kolikor jo odredjajo zunanji, v prvi vrsti družabni činitelji, kakor socialne razmere v širšem smislu, družinske razmere in vzgoja. Ko razglablja o različnosti nalog, ki jih je narava odredila obema spoloma, prihaja do zaključka, da se ženina prirodna naloga za ohranitev človeškega rodu ne more smatrati kot »biološka tragedija«, ker ženska ne jemlje svojega prirodnega poslanstva tragično. Ženska usoda postane tragična šele pod zunanji

vplivi, ki jih ustvarjajo družbene ali socialne razmere, ki so negativno vplivale tudi na njeno duševnost. »Pomanjkanje borbenosti, odločnosti, smisla za skupnost, tovariškega čuta... je žalostna dediščina njenega položaja v preteklosti. Ta dediščina še vedno škoduje današnji ženski pri oblikovanju njenega življenja, njene usode. Prav tako, včasih pa še bolj, ovira ta »izvirni greh« napredek cele skupine, stanu ali spola kot skupnosti.«

Da je mogla pisateljica čim jasneje pokazati na vplive, ki oblikujejo usodo žene, nam opisuje življenje otroka od rojstva do poti v življenje. Iz njenih stvarnih, življenjskih opisov spoznamo, da je težji usodi žene, poleg drugih činiteljev, ki neugodno vplivajo na razvoj obeh spolov, v veliki meri kriva napačna miselnost, ki prevladuje še dandanes. Ta miselnost zahteva za dekleta drugačne vzgoje kot za dečke, zadržati hoče ženo še nadalje v vlogi molččega robota, ki je zato na svetu, da služi drugim, skrbi za ugodje in ostane ponižna in skromna, ker je »manj vredna«. Svojo »manjvrednost« mora občutiti že kot otrok od strani lastnih staršev, kadar jo primerjajo z bratci. Vsa nadaljnja vzgoja je navadno v znamenju poudarjanja razlik med obema spoloma, dekleta mora živeti v zavesti svoje manjvrednosti.

Z velikim razumevanjem opisuje pisateljica dobo zorenja, ko se deček in deklica začneta odujevati staršem in zapreta vase, preživljajoč težko dobo svojega življenja.

Navadno najdeta pri svojih najbližjih le malo razumevanja za svoje težave, čemur se ne moremo niti čuditi, če pomislimo, da celo poklicni vzgojitelji presojaajo učenčeve postopke v tej dobi samo po zunanem izražanju. — Istotako zanimiva so poglavja o pomenu spolne vzgoje ter o vprašanju skupne vzgoje, kateri daje pisateljica prednost, ker zahteva današnje življenje enako pripravo za moškega kakor za žensko, iz česar sledi, da morajo veljati za oba enaka vzgojna načela. Zdrava posledica skupne vzgoje je spoznavanje in spoštovanje drugega spola ter neprisiljena odkritost. Mladostnica se po taki vzgoji ne bo razvila v izrazito spolno bitje, ki ji je najvišji cilj boj za moža, ampak bo stopila v življenje kot nova žena, ki bo radi svoje samostojnosti sposobna, da bo tudi sama sodelovala pri graditvi svoje usode. Nepravilna vzgoja moških vpliva škodljivo v poznejšem življenju na njihov odnos do žensk sploh, kakor tudi v zakonu na odnos moža do žene. Škoda od medsebojnega nerazumevanja imata oba, ženi se godi navadno večja krivica. V takem ozračju in pod takimi vplivi rastejo njihovi otroci, ki bodo pozneje sami težko strelsi s sebe breme privzgojenih predsodkov, in pesem o večjih pravicah vladajočega spola se ponavlja naprej in naprej. Tako od naša zmago tudi zakon o dvojni moralji, ki se kaže posebno jasno v primerih nezakonskega materinstva in očetovstva. Vsa teža greha proti pravilom družbe pade na mater,

dočim je oče — prost. Mati in otrok se morata največkrat boriti z bedo, četudi živi oče v izobilju. Zakon ju ne štiti dovolj, nezakonski otrok je pred zakonom manj vreden od zakonskega ter mora čutiti to razliko kot krivično poniževanje včasih vse življenje.

Najzalostnejšo usodo je pač doživelo dekle, ki so jo pognale socialne razmere v prostitutcijo. Mogoče je to delavka, ki ne zasluži toliko, da bi imela sredstva za preživljanje sebe in velikokrat še svojece, ali je služkinja, ki jo je zapustil njen zapeljivec, ali je to otrok, ki ga je vzgajala cesta, ali je odrasčal v tesnem stanovanju, v katerem sta mu beda in alkohol pripravila pot v pogubo. Za odpravljanje tega zla odredjajo oblasti policijsko-zdravstvene mere samo za ženske, čeprav bi se lahko pričakovalo uspeha le tedaj, če bi se postopalo z obema spoloma enako.

Knjiga »Spol in usoda«, ki ji bo sledil še drugi del, nas mora zanimati ne samo zato, ker smo žene, ampak ker smo tudi vzgojiteljice. Tudi nas so vzgajali večinoma v duhu starih gesel, ki jih družba še želi obdržati, čeprav niso z ničemer utemeljena, ker povzročajo disharmonijo v življenju poidevcev in skupnosti. Če bomo navajale mladino, da bo gledala v svojem drugu enakovrednega sočloveka, ji bomo pripomogle k srečnejšemu sožitju, ki mu bo podlaga pravičnost in medsebojno spoštovanje.

K. L.

4. Vsako društvo naj ima točen pregled svojih članov zadržnikov.

5. Vsak učitelj-zadržnik naj ve, da bo s svojim deležem povečati obratni kapital in dal gospodarskemu življenju osvežujoče krvi.

Prav tako važno, če ne važnejše, pa je njegovo sodelovanje, zato kličemo ponovno: **Kdor član JUU, ta zadržnik »Učiteljske tiskarne«, njen propagator in odjemalec.**

grebu imajo društvo, ki goji stike z Gradišanskimi Hrvati; to pa je tudi vse, kar ima resno obležje narodnoobrambena dela. Vse drugo je le sentimentalna deklaracija o trpečnih bratih. Neizpodbitno pa je, da bo le s krepkim ozadjem, ki bo nudilo dovolj sredstev, napredovala naša narodnoobrambena fronta.

Ko prečitaš »narodnoobrambno« število »Prosvete« in spoznaš naš obmejni problem v vsej njegovi težini, ugotoviš, da je v marsičem rešitev v rokah države. In prav zato je potrebno, da zgubi tudi to vprašanje ozki regionalni, ali če hočete slovenski okvir in da postane državno, jugoslovansko vprašanje.

K temu pokretu doprine lahko največ baš naš stan. Slovensko učiteljstvo je v jugoslovanskem stanovskem pokretu marsikdaj začrtalo globoke smernice, po katerih je stopalo in stopa organizirano učiteljstvo cele Jugoslavije. Zato sem prepričan, da bi tudi v narodnoobrambno vprašanju slovensko učiteljstvo našlo med tovariši v ostalih sekcijah dovolj razumevanja.

Treba je le, da okrenemo svojo narodnoobrambno propagando tudi v to smer.

D. L.

je bilo obljubljeni, da se bodo iznešene zahteve upoštevale v mejah možnosti.

— Založba »Slovenska knjiga«. Kakor doznavamo, se je ustanovila v Kamniku nova založba, ki bo izdajala izključno izvirna slovenska dela. V času splošne prevodne poplave zamisel toplo pozdravljamo in priporočamo. Založba »Slovenska knjiga« bo izdajala letno po štiri izvirna dela in mesečno revijo. Naročnina, letno din 192,—, se lahko plačuje tudi v mesečnih obrokih po din 16,—, za kar prejmejo naročniki letno štiri, v elegantno platno vezane knjige in mesečno revijo. — Pišite po prospekt na: »Slovenska knjiga«, Kamnik.

— Roditeljski list vračajo nekatera upraviteljstva še zdaj, po polletnem izhajanju. S tem ima uprava lista veliko škodo, ker ne morejo ustreči posameznim naročnikom zaradi manjkajočih 1. števil, dočim iste leže nerazpečane po šolah. Smatramo, da je dosedanje število naročenih izvodov končnoveljavno. Velika večina šol je že delno ali celotno poravnala naročnino. Kljub temu pa še okoli 200 šol tega ni storilo, zato prosimo, da čimprej ali vsaj do konca meseca maja poravnajo isto. Ker mnogi pošiljajo reklamacije in dopise poštne prosto, prosimo, da iste frankirajo, ker gre sicer plačevanje porta od strani uprave v stotake. Vse prosimo naklonjenosti še vnaprej in izrekamo zahvalo za dosedanji trud.

Prvi glasbeni priročnik
MATERINSKI DAN.

Dva igrokaza s petjem.

20 strani eno-, dvo- in troglasnih mladinskih zborov.

Subskripcijska cena do 5. marca 15 din, kasneje 20 din.

— Do sedaj ni bilo nikoli povpraševanja po šolskih zvezkih z več nego 8 listov, ker so nepraktični. Učitelj je po navadi vesel, da ima učenec kmalu nov zvezek, ker je stari že nekoliko umazan. — Sole, ki žele zvezke z več listi, naj to sporoče Učiteljski tiskarni. — Dnevnik so v zalogi s poljubnim številom listov.

Raznovrstna poljska, zelenjadna in cvetlična semena, hrano in zdravila za ptice dobite po najugodnejših cenah in v najboljši kakovosti pri tvrdki

M. BERDAJS, prej Jos. Urban ič

Ljubljana, Miklošičeva cesta 8, Maribor, Vetrinjska ulica 30.

— **Tovariši(ce)**, čuvajte svojo organizacijo in svoje gospodarske ustanove. To so edine institucije, ki učiteljstvu dejansko pomagajo. Učitelj(ce), ki so napram tem ustanovam brezbržni, škodujejo sebi in vsemu učiteljskemu stanu.

— **Za razredno čtivo** v višjih razredih ljudskih šol uporabljajte **mladinske izdaje naših klasikov**. S tem čtivom utrjujete pouk iz slovnstva. Zaradi izredno nizkih cen si lahko naroči prvi razred n. pr. Levstika, drugi Slomška, tretji Stritarja, četrta n. pr. Trdino ali Kernnika itd., pa si potem med seboj zamenjujejo. Poskusite, mladina bo imela s tem veselje, dosegli boste dobre uspehe.

MEDALJA NAŠEGA PESNIKA DR. FR. PRESERNA

Ta medalja je izdelana v redukciji in je razstavljena v izložbah ljubljanskih knjigarn. Opozorjamo javnost na to lepo medaljo, ki je okusno opremljena in vsakega dosegljiva v subskripciji za ceno 30 din. Naročila sprejema avtor, medaljer **Anton Sever, Ljubljana, Lajerjeva ul. 4.** Poština v tej ceni ni vračunana.

Pojdimo iz ozkega okvira!

V zadnjem času se kažejo znamenja, da se je med slovenskim učiteljstvom začel zopet dvigati interes za naša narodnoobrambna vprašanja. Nekateri članki v našem stanovskem glasilu, narodnoobrambno zborovanje devetih društev in prva, »obmejna« števila VII. letnika »Prosvete« so nam za to dovolj zgovorne pričre. Prav ta števila pa nam je pokazala nova pota narodnoobrambena dela. Prišli smo do spoznanja, da s samim kulturnim delom ne bomo paralizirali in zaustavili pritiska nemškega imperializma, ki še vedno smiselno in sistematično sega po našem ozemlju. Proti gospodarskemu pritisku moramo postaviti gospodarski odpor. Tako se nam kaže novo narodnoobrambno delo, ki naj bi sledilo po tem spoznanju, predvsem kot borba za gospodarsko osamosvojitve našega obmejnega prebivalstva, kot sistematična in trajna akcija za dvig socialnega stanja našega podeželja bodisi na severni meji, bodisi na Kočevskem.

To delo pa bo ostalo brez haska in ne bo rodilo velikih uspehov, če bo odnos širokih slovenskih ljudskih plasti in vsega jugoslovanskega naroda do naših obmejnih in preko obmejnih »mrtvih straž« ostal takšen kot je danes.

Popolno pomanjkanje čuta narodne skupnosti se očituje ne samo pri nižjih plasteh našega ljudstva, temveč tudi pri razumništvu — šoli in kvasu naroda. Meje, ki potekajo preko slovenskega narodnega ozemlja in so nam bile diktirane, ne bi smele, četudi so nas politično razdelile, razbiti duhovne, kulturne skupnosti Slovencev. Zal pa premočkrat naletimo na nerazumljivo indiferentnost nad usodo našega naroda onstran mej; indiferentnost, ki se kaže tudi v nezanimanju za naša ogrožena obmejna tla. In vendar je bilo nekoč drugače. Kdo izmed starejših se ne spominja one zanosne dobe od leta 1908. do svetovne vojne, ko se je okoli obrambene družbe sv. Cirila in Metoda zbiralo vse, kar je čutilo slovensko. Po osvobojenju pa smo se v lastni državi zazibali v prepričanje, da ni narodnoobrambno delo več potrebno. Odkritja, ki nam jih kažejo članki v »Prosveti«, predavanje tov. Ostanka in brošurica »Hitlerjevci v Sloveniji« pa nam bijejo dvanajsto uro. Skrajni čas je, da se zganemo, da postanemo zopet čuječi. Kdo pa naj bo tisti, ki naj udari plat zvona, da se zbere k delu in naporu za obrambo meje vse naše ljudstvo? Za delo pa naj poprimo vse slovensko učiteljstvo, kajti preresnične so besede tov. Prodornika v članku »Prosveta, Haloze in mi«, ko pravi: »Napačno bi bilo, če bi učiteljstvo, ki ne živi in se ne udeležuje v strogo obmejnem pasu, živelo v iluziji, da se sodobni »Drang nach Osten« konča že tam na Teznu in v Slovenskih gorah, da je vse to problem, ki se njih ne tiče neposredno in ne zahteva njihovega študija in sodelovanja.«

Da, ves slovenski narod naj vstane v obrambo svojih mej, ker je z našimi mejami ogrožena vsa naša narodna posest. In še več. Tu se odpira drugo vprašanje, o katerem mi je spregovoriti.

V današnji dobi smo postavili slovenskih problemov — ad infinitum. In tudi naš obmejni problem naj bi bil slovenski problem. V ožjem smislu že, a nihče, ki ima le količnik dobre volje, ne bo tajil, da ni to tudi jugoslovansko vprašanje. In v kolikor še ni, bi moralo postati.

V neenaki borbi malega slovenskega naroda proti mogočnemu in oholemu germanstvu si vlivamo v svoja srca pogum z ugotovitvijo, da je moralno pravo na naši strani in da Pravica vedno končno zmaga. Zato omalovažujemo številčno moč in logično izte izvirajočo obliko v materialnih sredstvih, ki so eni in drugi strani na razpolago. To je velika napaka. Ne pozabimo, da ima Pravica v

eni roki tehničn, a v drugi meč, t. j. moč, silo, ki naj zavaruje pravo tehničn. Ko so pred več leti v Avstriji bile ostre demonstracije radi zatiranja neke nemške manjšine, je zarožljaj diktator s sabljo in posmehljivo primerjal svojih 40 milijonov s sedmimi avstrijskimi. Tedaj niso Nemci odgovorili s sklicevanjem na svoje moralno pravo, temveč se je oglašil Berlin in prištel 7 milijonov avstrijskih Nemcev še 60 milijonov rajhovskih.

Iz tega sledi: našemu slovenskemu milijonu prištetemo še 14 milijonov ostalih Jugoslovancev. Naša skrb naj bo, da postane naš slovenski problem resnično — jugoslovanski problem. Da to postane, bo treba še mnogo, mnogo vztrajnega dela. Dejstvo je, da imajo Hrvatje in Srbi za narodnoobrambno delo še mnogo manj smisla, kot ga imamo mi. V Za-

† Fran Korbar

V idiličnem Sv. Petru na Medvedovem selu je preminul 18. februarja 1938. bivši tamkajšnji šolski upravitelj Fran Korbar. Dasi je bil bolehen, ga je lepo zimsko jutro izvabilo na sprehod, med potom se je pogovarjal s šolarji, ki so šli v šolo, stopil v hišo tik ob šoli in se zrušil zadet od možganske kapi.

Blagi pokojnik je bil rodom iz Vidma ob Savi, obiskoval je meščansko šolo v Krškem, učiteljske pa v Mariboru. Po nekoliko let je služboval pri Sv. Kungoti nad Mariborom in pri Sv. Primožu na Pohorju.

Ko se je s smrtjo znanega in nepozabnega učiteljskega organizatorja Vekoslava Strmška izpraznilo v Sv. Petru nadučiteljsko mesto, prišel je tjakaj pokojni Korbar. Od tega je te dni baš minilo 30 let.

Ljudje so se v 20 letih čisto že navadili na Strmška in so nezaupljivo gledali novega moža. Ni ga motilo nezaupanje. Šel je takoj na delo. Dan na dan, leto in zimo se je slišal iz srednjega okna v prvem nadstropju njegov sonorni glas. Pred vojsko, med vojno vihro, v dobi preobrata, konjunktura in krize, vedno neumoren je oblikoval otroške duše, trdno verujoč v poslanstvo učiteljevega poklica.

Navidezno trd in nepopustljiv, je bil v resnici poln ljubezni in usmiljenja. Postal je neizprosno le, ako so mu hoteli brez vzroka ogražati uspeh dela v šoli, osobito ako so mu hoteli z ničevimi vzroki opravičiti zamude otrok. Vedno mu je bila vodilna misel: stori svojo dolžnost in nikogar se ti ni treba bati, ne delaj dolgovi in pred nikomur ti ne bo treba povešati oči. Iz male te vasi je v tej dobi

izšlo 13 šolnikov. Tem mladim ljudem je bil očetovski prijatelj in vzor značajnosti.

Toliko let napornega dela ni izmučilo krepkega moža.

Padli pa so po njem udarci usode in ga upognili. Pred njim je odšel v večnost sin edinec, šele nekaj let je bil v učiteljski službi in si ustanovil družinsko srečo. Kmalu po tem ga je zapustila po dolgi boleznini vzorna soproga. Hčerka Pavla je šla učiteljevati v Kozje, Iva v Prekmurje, pri njem je ostala le najstarejša, Mina, ga skrbno negovala in mu lepšala dneve boleznini.

Naposled so mu stekli dnevi in je odšel. Prišel je v Sv. Peter sam in neopaženo, njegov odhod je bila pot zmagovalca. Ves Sv. Peter in prijatelji od blizu in daleč so ga spremljali na zadnji poti. Pred šolskim poslopjem se je sprevod ustavil in tu sta se od njega poslovila predsednik domačega učiteljskega društva Miloš Verk in v imenu domačinov profesor dr. Pavel Strmšek. Pred odprtijem grobom ga je v daljšem govoru slikal kot vzornega učitelja in javnega delavca domači župnik Pučnik Anton. Ganljivo se je od njega poslovil mlad šolarček.

Njegovo delo je končano, sad njegovega dela se vidi sedaj in se bo videl še v bodočih generacijah, kajti ne samo gmotne in realistične, tudi duševne dobrine se podedujejo iz roda v rod.

Sola in poklic sta mu bila življenjska vsebina. Pravo tovarištvo mu je bila realna dobrina, dokler je bil zdrav, ga nismo nikoli pogrešali pri učiteljskih zborovanjih.

Naj mu bo lahka zemljica, med naraj pa najlepši spomin!

V-š.

Splošne vesti

PEDAGOŠKI PRIROČNIKI V IZDAJI SLOVENSKE ŠOLSKE MATICE

Na predlog g. prof. Šiliha je sklenil odbor Slov. šol. matice izdati naslednje pedagoške priročnike:

1. Pedagoška biologija, 2. Pedagoška psihologija, 3. Pedagoška sociologija, 4. Osnove obče pedagogike, 5. Filozofska pedagogika, 6. Posebna pedagogika poškodovane dece (slepe, gluhozeme, duševno zaostale, pohabljeni itd.), 7. Skrbstvena pedagogika, 8. Pedagogika otroških vrtecev, 9. Šolska organizacija in administracija, 10. Šolska higiena, 11. Zgodovina pedagoške kulture, 12. Domoznanstvo kot osnova učnega dela osnovne šole, 13. Posebna didaktika slovenskega jezikovnega pouka, 14. Posebna didaktika zemljepisnega pouka, 15. Posebna didaktika zgodovinskega

pouka, 16. Posebna didaktika računskega pouka, 17. Posebna didaktika prirodoslovnega pouka, 18. Posebna didaktika prirodopisnega pouka, 19. Posebna didaktika risalnega pouka, 20. Posebna didaktika rokotvornega pouka, 21. Posebna didaktika pouka na kmetijskih nadaljevalnih šolah, 22. Posebna didaktika pouka na trgovsko obrtnih nadaljevalnih šolah, 23. Posebna didaktika telovadnega pouka, 24. Posebna didaktika pevskega pouka.

— **Za rešitev vprašanja žene uradnice.** Predstavnice raznih kulturno-prosvetnih društev iz vse države, med njimi tudi Zora Radovanovič, članica nadzornega odbora JUU, so posetile predsednika vlade in g. finančnega ministra ter ob tej priliki naglasile potrebo, da se potom amandmana reši materialno in pravno vprašanje žene uradnice. — Delegaciji

Naročajte pri UPZ glasbeno edicijo „MATERINSKI DAN“

Spol in usoda

(Spisala Angela Vode.)

Sodobna, zavedna žena se bori proti predsodkom družbe, katera jo smatra kot manj vredno bitje ter je ustvarila za njo tudi drugačne zakone kot za moške. Zaveda se krivičnosti svojega podrejenega položaja ter išče vzrokov, ki jo ovirajo v svobodnem razmahu njene osebnosti. Ali se bodo uresničile njene težnje po popolni enakopravnosti spolov, ali pa jo bodo nekateri zakoni še nadalje uvrščali med maloletnike in slaboumne? Čim zavednejše bodo žene, tem bliže bodo pravični rešitvi onih vprašanj, ki povzročajo danes razliko med usodo obeh spolov v škodo žensk.

V predgovoru svoje knjige »Spol in usoda« pravi pisateljica, da ima knjiga namen, pokazati usodo obeh spolov od rojstva dalje ter opozoriti na različnost te usode, v kolikor jo povzročata narava, predvsem pa v kolikor jo odredjajo zunanji, v prvi vrsti družabni činitelji, kakor socialne razmere v širšem smislu, družinske razmere in vzgoja. Ko razglablja o različnosti nalog, ki jih je narava odredila obema spoloma, prihaja do zaključka, da se ženina prirodna naloga za ohranitev človeškega rodu ne more smatrati kot »biološka tragedija«, ker ženska ne jemlje svojega prirodnega poslanstva tragično. Ženska usoda postane tragična šele pod zunanji

vplivi, ki jih ustvarjajo družbene ali socialne razmere, ki so negativno vplivale tudi na njeno duševnost. »Pomanjkanje borbenosti, odločnosti, smisla za skupnost, tovariškega čuta... je žalostna dediščina njenega položaja v preteklosti. Ta dediščina še vedno škoduje današnji ženski pri oblikovanju njenega življenja, njene usode. Prav tako, včasih pa še bolj, ovira ta »izvirni greh« napredek cele skupine, stanu ali spola kot skupnosti.«

Da je mogla pisateljica čim jasneje pokazati na vplive, ki oblikujejo usodo žene, nam opisuje življenje otroka od rojstva do poti v življenje. Iz njenih stvarnih, življenjskih opisov spoznamo, da je težji usodi žene, poleg drugih činiteljev, ki neugodno vplivajo na razvoj obeh spolov, v veliki meri kriva napačna miselnost, ki prevladuje še dandanes. Ta miselnost zahteva za dekleta drugačne vzgoje kot za dečke, zadržati hoče ženo še nadalje v vlogi molččega robota, ki je zato na svetu, da služi drugim, skrbi za ugodje in ostane ponižna in skromna, ker je »manj vredna«. Svojo »manjvrednost« mora občutiti že kot otrok od strani lastnih staršev, kadar jo primerjajo z bratci. Vsa nadaljnja vzgoja je navadno v znamenju poudarjanja razlik med obema spoloma, dekleta mora živeti v zavesti svoje manjvrednosti.

Z velikim razumevanjem opisuje pisateljica dobo zorenja, ko se deček in deklica začneta odujevati staršem in zapreta vase, preživljajoč težko dobo svojega življenja.

Navadno najdeta pri svojih najbližjih le malo razumevanja za svoje težave, čemur se ne moremo niti čuditi, če pomislimo, da celo poklicni vzgojitelji presojaajo učenčeve postopke v tej dobi samo po zunanem izražanju. — Istotako zanimiva so poglavja o pomenu spolne vzgoje ter o vprašanju skupne vzgoje, kateri daje pisateljica prednost, ker zahteva današnje življenje enako pripravo za moškega kakor za žensko, iz česar sledi, da morajo veljati za oba enaka vzgojna načela. Zdrava posledica skupne vzgoje je spoznavanje in spoštovanje drugega spola ter neprisiljena odkritost. Mladostnica se po taki vzgoji ne bo razvila v izrazito spolno bitje, ki ji je najvišji cilj boj za moža, ampak bo stopila v življenje kot nova žena, ki bo radi svoje samostojnosti sposobna, da bo tudi sama sodelovala pri graditvi svoje usode. Nepravilna vzgoja moških vpliva škodljivo v poznejšem življenju na njihov odnos do žensk sploh, kakor tudi v zakonu na odnos moža do žene. Škoda od medsebojnega nerazumevanja imata oba, ženi se godi navadno večja krivica. V takem ozračju in pod takimi vplivi rastejo njihovi otroci, ki bodo pozneje sami težko streljali s sebe breme privzgojenih predsodkov, in pesem o večjih pravicah vladajočega spola se ponavlja naprej in naprej. Tako od naša zmago tudi zakon o dvojni moralji, ki se kaže posebno jasno v primerih nezakonskega materinstva in očetovstva. Vsa teža greha proti pravilom družbe pade na mater,

dočim je oče — prost. Mati in otrok se morata največkrat boriti z bedo, četudi živi oče v izobilju. Zakon ju ne štiti dovolj, nezakonski otrok je pred zakonom manj vreden od zakonskega ter mora čutiti to razliko kot krivično poniževanje včasih vse življenje.

Najzalostnejšo usodo je pač doživelo dekle, ki so jo pognale socialne razmere v prostitutcijo. Mogoče je to delavka, ki ne zasluži toliko, da bi imela sredstva za preživljanje sebe in velikokrat še svojece, ali je služkinja, ki jo je zapustil njen zapeljivec, ali je to otrok, ki ga je vzgajala cesta, ali je odrasčal v tesnem stanovanju, v katerem sta mu beda in alkohol pripravila pot v pogubo. Za odpravljanje tega zla odredjajo oblasti policijsko-zdravstvene mere samo za ženske, čeprav bi se lahko pričakovalo uspeha le tedaj, če bi se postopalo z obema spoloma enako.

Knjiga »Spol in usoda«, ki ji bo sledil še drugi del, nas mora zanimati ne samo zato, ker smo žene, ampak ker smo tudi vzgojiteljice. Tudi nas so vzgajali večinoma v duhu starih gesel, ki jih družba še želi obdržati, čeprav niso z ničemer utemeljena, ker povzročajo disharmonijo v življenju poidecev in skupnosti. Če bomo navajale mladino, da bo gledala v svojem drugu enakovrednega sočloveka, ji bomo pripomogle k srečnejšemu sožitju, ki mu bo podlaga pravičnost in medsebojno spoštovanje.

K. L.

Kaj vse pišejo o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU

— I O učiteljstvu in šolskih razmerah v Sloveniji so govorili v parlamentu dr. Jančič, Dobršek in Pleskovič. Obširneje poročila o tem »Jutro«, manj »Slovenec« od I. III.

— I Deset let je že minilo od ustanovitve dekliške meščanske šole v Kranju, tudi potrebna učiteljska mesta so sistemizirana, toda šola obstoja samo na papirju — ker nima šolskega poslopja. Z zidavo nove ljudske šole v Kranju pa bo menda to vprašanje rešeno. (»Gorenjec«, 26. II.)

— I »Dajte svobodo mišljenja!« Pri šolski predstavi v nekem gledališču v Grazu, kjer so dajali Schillerjevega »Don Carlosa«, je prišlo ob besedah markije Pose: »Sire! Dajte svobodo mišljenja!« do tako ognjevitoga plo-

skanja in mladinskega navdušenja, da je morala uprava igro prekiniti. Naslednjega dne pa je višji šolski svet igro prepovedal kot mladini neprimerno! (»Edinost«, 19. II.)

— I Proti knjižnemu monopolu. V prosvetnem ministertvu je bila konferenca, na katero je prosvetni minister Magarašević pozval zastopnike grafičnega delavstva, knjigarstev in zastopnike kulturno-prosvetnih delavcev. O tem poročila »Slovenec« od 27. februarja in pravi med drugim tudi: Šolski kulturni prosvetni delavci so zatem razčlenjevali točko za točko načrta o monopolizaciji šolskih knjig in dokazovali, da niti ena navedenih točk ne govori v prilog monopolizacije šolskih knjig, temveč za svobodno izdajo.

Naša gospodarska organizacija

— g Učiteljskemu domu v Mariboru je poklonil tov. Šimon Vodenik, šol. upr. v pok., Kranj, 50 din v počaščenje spomina gospe Jerne Gnusove ter 50 din v počaščenje spomina vzornega tovariša Josipa Mešička. — Iskrena hvala! — Kožuh, blagajnik.

Učiteljski pevski zbor JUU Emil Adamič

— pcv. Prihodnji pevski tečaj bo od 17. do 20. marca t. l. Začetek tečaja 17. marca ob 10. uri v dvorani društva »Grafike« (Masarykova cesta 14, četrto nadstropje) in ne kakor smo javili zadnjič, v dvorani Filharmonije. Tečaj je obvezen za vse one, ki se bodo udeležiti turneje. Tajništvo.

Za pomlad!

divne modne novosti za Vas

in Vašo družinico smo pripravili in pričakujemo Vaš poset

Učiteljska tiskarna

— t »Preporodovci« je zelo redka knjiga. Kdor si jo želi nabaviti, naj jo takoj naroči v Učiteljski tiskarni. Jih je le še malo. Vešana knjiga 30 din, broš. 20 din. Mladina, pogled v delo, borbe in žrtve onih, ki so pripravljali Jugoslavijo — Endlicher, Jenko, Fabjančič in drugi.

— t Vse prijavljene zadrudnike prosimo, naj pospešeno plačujejo obroke na deleže, da bodo prej deležni ugodnosti zadrudnikov.

— t Od zadnjega izkaza je pristopilo zopet lepo število novih zadrudnikov. Ne odlašajte! Predložite pristopne izjave.

— t Ob sklepu obrtnih nadaljevalnih šol dajejo povsod vajencem in vajenkam darila za spomin na šolo. Ponudimo po izredno znižani ceni vezane knjige za dekllice: Knjigovodstvo za žensko obrt. 6 din. Računstvo za žensko obrt. 10 din. Za vajence: Pomočniška izkušnja, 3 din. Matematične tabele, 10 din (za les, kovine itd.).

Bajželj: Vesele ure. II. del. Zglasilo se je tako malo naročnikov, da se je tisk odložil. Za telovadbo I. odd. imamo Vesele ure I. del, za II. odd. ni primerne knjige in bi vse šole to nujno rabile, zato bo poslano na vse šole vprašanje za prednaročilo.

— t Otroci, ki prestopijo jeseni v gimnazijo ali meščansko šolo, nujno rabijo knjižico: Dr. Kozina: Snov za sprejemni izpit v srednjo šolo. Cena 10 din. Skupna naročila so cencjša zaradi poštnine!

— t Novak: Risanje, 100 din, mora imeti vsaka šola. Naročite še pred izidom novega cenika, četudi na termin.

Mladinska matica

RAZPIS KNJIŽEVNIH NAGRAD

Mladinska matica razpisuje za svoje redne publikacije dve književni nagradi v višini 2500 in 2000 din, in sicer eno nagrado za spis ali slikanico za otroke od 6. do 9. leta, eno pa za knjigo realne vsebine.

Snov pri knjigi za najmlajše je lahko poljubna, realistična ali pravljicična, resna ali šaljiva, v verzih ali v prozi.

Obseg: ca. 64 strani malega formata naših rednih publikacij.

Obseg realne publikacije, ki naj ima čim bolj aktualno vsebino, pa je preračunjen na 80 do 90 strani.

Višino nagrade bo odločila kvaliteta dela, ne glede na to, ali je pisano za najmlajše ali za realno knjižico. Nagrajeno delo dobi tudi običajni honorar. Rokopisi naj se pošljejo po pošti v dveh tipkanih izvodih, in sicer popolnoma anonimno. Šele ob izidu tekmovanja, ki bo objavljen v »Učiteljskem tovarišu« in v dnevnem časopisu, se bodo javili avtorji z imeni in naslovi. Rokopisi avtorjev, ki ne bodo čuvali anonimnosti, se bodo izločili iz tekmovanja. Rok za vlaganje rokopiesov pri tajništvu Mladinske matice, Ljubljana, Franciškaška ulica 6, bo zaključen 1. novembra tega leta.

Za odbor Mladinske matice

Andrej Skulj, preds. Albert Širok, tajnika

MANUFATURA NOVAK LJUBLJANA — KONGRESNI TRG 15

— Pri naski cerkvi —

Šolski radio

— r XXIII. Torek, 8. marca: Pisava not po Kristusovem rojstvu; g. dr. Josip Čerin.

Predavatelj nam bo razložil v tem nadaljevanju svojega prejšnjega predavanja razvoj pevske in instrumentalne umetnosti pri Grkih in prvih Kristjanih. Govoril bo o glasbi rimske liturgije, o cerkvenih pevcih in o Gregorijanski šoli; končno še o neumah in o pisavi not splošno. II.—III.

Petek, 11. marca: Pri piramidah; gdč. Julija Šušteršič. Razpored:

1. Od Ljubljane do Kaire.
2. Bol. Prus: Odlomek iz dela »Faraon« (Kmet in minister).
3. Pri piramidah.
4. Bol. Prus: Odlomek »Stopničasta piramida«.
5. Na povratku. — Iz orient. glasbe — posnetek na plošči. II.—III.

Stanovska organizacija JUU Iz društev Vabila

— JUU SRESKO DRUŠTVO V ŽUZEMBERKU bo zborovalo v soboto dne 12. marca 1938. ob 10. uri dop. v Žuzemberku. Dnevni red: 1. Šolske in stanovske zadeve. 2. Vzgojni pomen tradicije, predava tov. Leder Mirko. 3. Rastlinski pouk v zvezi s kmetijstvom na podeželskih šolah, predava tov. Mervar France. 4. Slučajnosti. — Pridite vsi; poravnajte članarino! Odbor.

— JUU SRESKO DRUŠTVO V SLOV. BISTRICI bo zborovalo v soboto dne 12. marca t. l. ob 10. uri dopoldne v Slov. Bistrici. Poleg običajnih točk je na dnevnem redu tudi referat sreskega šolskega nadzornika g. Leona Cepudra. — Bodimo točni in polnoštevilni. — Šole, katere še niso vrnile vprašanih pol, naj to čimprej store. — Zaostankarji, poravnajte Vaše obveze. Odbor.

— UČITELJSTVU ŠKOFJELOŠKEGA OKRAJA! Upraviteljstva šol so prejela knjižico Osebnost Emila Adamiča! Prosimo, ako nakažejo naročnino čimprej! — Zadrudniki UT, ne pozabite na svojo obveznost in nakazujte zadrudni delež, kakor smo se dogovorili! Točnost, zanesljivost nad vse! — Isto velja za društveno članarino! Brez rednega, mesečnega nakazovanja ne moremo naprej! — Zadnji številki »Tovariša« je bil priložen prospekt Slovenske Matice. Zaradi odhoda tov. Jakoba Rojca je prevzel poverništvo tov. Vojteh Debeljak, ki daje vse zaželenne informacije, sprejema naročnino, zbira naročnike itd. Prijavite se njemu in točno boste postreženi. Odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO RADOVLJICA bo zborovalo v soboto, 5. marca 1938., ob 9. uri dopoldne na državni osnovni šoli v Lescah s sledečim dnevnim redom: 1. Otvoritev zborovanja. 2. Referat: Novi slovenski pravopis. Predava gospod profesor Ivan Kolar iz Ljubljane. 3. Referat: Gospodarski dan. 4. Poročila društvenih funk-

cionarjev. 5. Dopisi. 6. Slučajnosti in predlogi. — Društvo prosi članstvo, da poseti to zborovanje v čim večjem številu. Pred zborovanjem bo odborova seja. — Udeležba je obvezna! Odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO V KRANJU zboruje v soboto, dne 12. marca, ob pol 9. uri v prostorih Narodnega doma v Kranju. Dnevni red: 1. Situacijsko poročilo poda tovariš predsednik. 2. Tajniško poročilo. 3. Referat o stanovskih gospodarskih ustanovah. (Ref. tov. Rape.) 4. Referat o gmotnem položaju učiteljstva. (Ref. tov. Kus.) 5. Metodika pevskega pouka. (Ref. tov. Potočnik.) 6. Blagajniško poročilo zavzema zadnjo točko dnevnega reda iz vzroka, da bodo tovariši in tovarišice med odmorom poravnali zaostanke v članarini. — Pri vseh točkah se vrši debata. Odbor.

Poročila

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO V LJUTOMERU je zborovalo 12. februarja t. l. v Gornji Radgoni. — Navzočih 55. — Po pozdravu prisotnim in novodošlim članom je tov. Mavrič podal situacijsko poročilo. Orisal je najvažnejše dogodke in pojave zadnjega časa. Govoril je o finančnem zakonu, ki je v delu in od katerega tudi mi marsičesa pričakujemo; o učiteljskem pokretu, ki bi se ga naj tov. oprijeli, ter o aktivizaciji članstva. Sodelujemo pri delu vsi, ne okoriščajmo še samo s sadovi tujega dela! — Članstvo je z odobravanjem sprejelo spomenico o finančni zaščiti posestev v obmejnem pasu. Čuvajmo našo zemljo, da si je ne bodo lastili tuji in rodni grudi odtujevali naših ljudi! — Sledil je »Gospodarski dan«. Glavne obrise pomena in ciljev naših gospodarskih ustanov je v krepkih besedah opisal tov. Ivanjšič. Podrobneje je govoril o samopomoči odraslih in otrok tov. Zajec, tov. Korošak pa o Učiteljski tiskarni. Besede vseh so izzvenele v

P. n. naročnike in čitatelje obveščamo, da dobavlja znana veletrgovina z manufakturnim blagom NOVAK v Ljubljani blago za vse vrste oblačil proti odplačilu v mes. obrokih. Cene strogo solidne. Zunanjim odjemalcem pošlje na željo tudi vzorce. Prosi le navesti pribl. vrsto blaga.

poziv, naj se članstvo oklene naših gospodarskih ustanov, kajti le tistemu, ki je gospodarsko močan, ni treba hlapčevati dnevnim razmeram. — Tov. Prelogova je nato na podlagi seznama mesečnih izdatkov prikazala naš obmejni življenjski standard. Fiksiral je življenjski minimum za samca ca. 1770 din, za družino brez otrok ca. 3200 din, izdatki za otroka pa rasto s starostjo in šolanjem od ca. 150 do 1200 din mesečno. Sprejela se je končno resolucija za izboljšanje prejemkov državnih uradnikov, za zagotovitev stalnosti, avtomatsko napredovanje, doklade za ženo in enakopravnost v plačilu žene uradnice.

K. Mavrič, preds. Mara Burjeva, tajnika.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO ŠMARJE PRI JELŠAH je zborovalo dne 12. februarja v Rogški Slatini. — Udeležba 54 %. — Predsednik se je v toplih besedah spominjal dveh dobrih tovarišev, Sekirnika in Pogačnika, ki sta se vse premlada morala ločiti iz naših vrst. Društveni tajnik je s svojim poročilom uvedel razpravo o naših gospodarskih podjetjih ter se je predsedniku naročilo, da pri posameznih podjetjih tolažni želje našega članstva. — Predsednik tov. Verk je podal referat: Naša vas in učiteljevo delo v šoli. Svoj referat je razčlenil v sledeča poglavja: Psihološki pojavi na vasi ob koncu konjunktura, sedanji gospodarski položaj v podeželski občini, donos povprečnega kmetijskega posestva v sedanji dobi, vpliv slabih socialnih prilik na splošni nivo šole in naposled konkretni primeri učiteljevega dela za gospodarski napredek kmetijskih slojev. Predavanje je bilo podkrepjeno z mnogimi tabelami in statistikami. — Pred koncem so zborovalci soglasno odobrili sklep seje upravnega odbora, da se z zamudniki ne postopa več z dosedanja obzirnostjo in je tov. blagajničarka sprejela tozadevno striktno naročilo. Verk Miloš, preds. Rataj Oskar, tajnik.

Novosti na knjižnem trgu

— k Milan Vidmar: Med Evropo in Ameriko. Založila Naša založba v Ljubljani. Cena v platno vezani 360 strani obsegajoči knjigi 120 din, v polusnje 140 din.

Dr. Milana Vidmarja ne pozna naša javnost samo kot šahovskega vele mojstra, marveč ga je v zadnjih letih spoznala tudi kot znanstvenika pisatelja. Znani sta njegovi knjigi »Moj pogled na svet« in pa »Oslovski most«. Obe ti dve knjigi sta vzbudili veliko pozornosti in zanimanja. S knjigo »Med Evropo in Ameriko« pa stopa avtor pred javnost predvsem kot dober opazovalec razvoja gospodarskih razmer v Evropi in Ameriki. Ako nas je avtor peljal v svoji prvi knjigi v vseмирje, tedaj nas v svoji tretji postavlja na človeški svet, ki je tu opisan. V razumljivi obliki opisuje vsakdanje življenje in človekov večni boj za obstanek. — V uvodu pravi pisec sam: »Po petnajstih letih, polnih študija, razmišljanja in doživljanja moram vnovič postaviti svojo trditev. To pot trdim, da je na-

NOVOSTI ZA POMLAD

A. & E. SKABERNÉ
LJUBLJANA.

ključje, ki mi je že dolgo vladar vsemirja, edini resnični sovražnik človeštva, da je človeško gospodarstvo boj razuma z naključjem in da so vsa resnična človeška dejanja bojna dejanja. — Vsebinska knjige je silno obširna in bogata novih dognanj, ki nam nudijo koristna spoznanja za realno gledanje na človeško gospodarstvo. Razlika med Evropo nam postaja jasen prepad med gospodarskim individualizmom in načrtnim gospodarstvom očitno. Polagoma vodi avtor čitatelja od osnovnih gospodarskih vprašanj, od zmot in preizkušenj, od prosperitete do krize preko načrtnega gospodarstva na pot do razumnega gospodarstva. Vsi oni, ki so imeli že priliko slišati dr. Vidmarjevo predavanje »Med dvema dobama«, bodo še s posebnim zanimanjem spopolnjevali pridobljene pojme z novimi v tej knjigi. Učiteljstvo bo ta knjiga še posebno dobrodošla, ker mu bo dala osnovo za objektivno gledanje na razvoj svetovnega in tudi domačega gospodarstva. — Knjiga se naroča tudi v Knjigarni Učiteljske tiskarne.

— k L. Mrzel: Bog v Trbovljah. Založba Trbovlje. Ljubljana 1937. Cena kartonirani knjigi 60 din, vezani 70 din, bibliofilska izdaja pa stane 150 din. V knjigi, obsegajoči 120 strani, je zbranih sedem pravljic, ki jim je dal pisatelj posebno obliko. Legendarno gledanje je namreč preneseno na socialno življenje, kar daje vsebinski knjige ono svojevrsnost, ki jo doslej nismo bili vajeni in tudi ono privlačnost, da je ne moreš odložiti preden si jo prečitaš. Knjiga je dobila ime po prvi pravljici »Bog v Trbovljah«, v kateri opisuje kako je prišel Bog v Trbovlje in se kot frančiškan seznanil z rudarji in jim postal vodja pri štrajku, toda kapitalisti so ga jim ukradli. Tudi v ostalih pravljicah je avtor vpletel v legendo socialne probleme sedanjega časa. Iz vseh veje razumevanje potreb delavca in malega človeka sploh, klic po pravičnosti in ljubezni do sočloveka je zelo izrazit. Težko se je odločiti, kateri izmed 7 pravljic bi dal prednost, vse tako globoko posegajo v realno življenje in ga pokažejo v pravi luči. — Zbirko krasih 20 originalnih in res umetniško izdelanih lesorezov slikarja Maksima Sedeja, ki zelo dvignejo vrednost knjige.

MALI OGLASI

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5—

FR. P. ZAJEC
Izprašan optik
Ljubljana, Stari trg 9

priporoča: naočnike, ščipalnice, barometre, toplomere, risalno orodje, mikroskope, fotoaparate itd. Velika zaloga raznih ur, zlatnine in srebrnine. Ceniki brezplačno.

ZAMENJAVA

Učiteljski par na trirazrednici, 28 km od Ljubljane, z avtobusno zvezo, zamenja mesto z učiteljskim parom, tovarišema ali tovarišicama, službujočima na 3—5 razrednici do 40 km od Ljubljane. — Ponudbe na upravo pod »Zamenjava ob železnici ali avtobusni zvezi«.

VABILO

Imam okrog 4000 debel cepljenih vrtnic s približno 300 etiketiranih vrst cvetja. Za šole vse leto prost vstop v moj vrt. Franc Jenko, trgovec usnja, Medvode.

ZAMENJAVA

Učiteljica na višje organizirani šoli, 2 km od zdravilišča in železniške postaje na Štajerskem, zamenja z učiteljo na Gorenjskem, Dolenjskem ali Notranjskem. Dopisi naj se pošljejo na upravo »Učiteljski tovariša« pod šifro »Pripravnica«.

Kaj vse pišejo o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU

— I O učiteljstvu in šolskih razmerah v Sloveniji so govorili v parlamentu dr. Jančič, Dobršek in Pleskovič. Obširneje poročila o tem »Jutro«, manj »Slovenec« od I. III.

— I Deset let je že minilo od ustanovitve dekliške meščanske šole v Kranju, tudi potrebna učiteljska mesta so sistemizirana, toda šola obstoja samo na papirju — ker nima šolskega poslojpa. Z zidavo nove ljudske šole v Kranju pa bo menda to vprašanje rešeno. (»Gorenjec«, 26. II.)

— I »Dajte svobodo mišljenja!« Pri šolski predstavi v nekem gledališču v Grazu, kjer so dajali Schillerjevega »Don Carlosa«, je prišlo ob besedah markije Pose: »Sire! Dajte svobodo mišljenja!« do tako ognjevitoga plo-

skanja in mladinskega navdušenja, da je morala uprava igro prekiniti. Naslednjega dne pa je višji šolski svet igro prepovedal kot mladini neprimerno! (»Edinost«, 19. II.)

— I Proti knjižnemu monopolu. V prosvetnem ministertvu je bila konferenca, na katero je prosvetni minister Magarašević pozval zastopnike grafičnega delavstva, knjigarstev in zastopnike kulturno-prosvetnih delavcev. O tem poročila »Slovenec« od 27. februarja in pravi med drugim tudi: Šolski kulturni prosvetni delavci so zatem razčlenjevali točko za točko načrta o monopolizaciji šolskih knjig in dokazovali, da niti ena navedenih točk ne govori v prilog monopolizacije šolskih knjig, temveč za svobodno izdajo.

Naša gospodarska organizacija

— g Učiteljskemu domu v Mariboru je poklonil tov. Šimon Vodenik, šol. upr. v pok., Kranj, 50 din v počaščenje spomina gospe Jerne Gnušove ter 50 din v počaščenje spomina vzornega tovariša Josipa Mešička. — Iskrena hvala! — Kožuh, blagajnik.

Učiteljski pevski zbor JUU Emil Adamič

— pcv. Prihodnji pevski tečaj bo od 17. do 20. marca t. l. Začetek tečaja 17. marca ob 10. uri v dvorani društva »Grafike« (Masarykova cesta 14, četrto nadstropje) in ne kakor smo javili zadnjič, v dvorani Filharmonije. Tečaj je obvezen za vse one, ki se bodo udeležiti turneje. Tajništvo.

Za pomlad!

divne modne novosti za Vas

in Vašo družinico smo pripravili in pričakujemo Vaš poset

Učiteljska tiskarna

— t »Preporodovci« je zelo redka knjiga. Kdor si jo želi nabaviti, naj jo takoj naroči v Učiteljski tiskarni. Jih je le še malo. Vešana knjiga 30 din, broš. 20 din. Mladina, pogled v delo, borbe in žrtve onih, ki so pripravljali Jugoslavijo — Endlicher, Jenko, Fabjančič in drugi.

— t Vse prijavljene zadrudnike prosimo, naj pospešeno plačujejo obroke na deleže, da bodo prej deležni ugodnosti zadrudnikov.

— t Od zadnjega izkaza je pristopilo zopet lepo število novih zadrudnikov. Ne odlašajte! Predložite pristopne izjave.

— t Ob sklepu obrtnih nadaljevalnih šol dajejo povsod vajencem in vajenkam darila za spomin na šolo. Ponudimo po izredno znižani ceni vezane knjige za deklince: Knjigovodstvo za žensko obrt. 6 din. Računstvo za žensko obrt. 10 din. Za vajence: Pomočniška izkušnja, 3 din. Matematične tabele, 10 din (za les, kovine itd.).

Bajželj: Vesele ure. II. del. Zglasilo se je tako malo naročnikov, da se je tisk odložil. Za telovadbo I. odd. imamo Vesele ure I. del, za II. odd. ni primerne knjige in bi vse šole to nujno rabile, zato bo poslano na vse šole vprašanje za prednaročilo.

— t Otroci, ki prestopijo jeseni v gimnazijo ali meščansko šolo, nujno rabijo knjižico: Dr. Kozina: Snov za sprejemni izpit v srednjo šolo. Cena 10 din. Skupna naročila so cencjša zaradi poštne!

— t Novak: Risanje, 100 din, mora imeti vsaka šola. Naročite še pred izidom novega cenika, četudi na termin.

Mladinska matica

RAZPIS KNJIŽEVNIH NAGRAD

Mladinska matica razpisuje za svoje redne publikacije dve književni nagradi v višini 2500 in 2000 din, in sicer eno nagrado za spis ali slikanico za otroke od 6. do 9. leta, eno pa za knjigo realne vsebine.

Snov pri knjigi za najmlajše je lahko poljubna, realistična ali pravljicična, resna ali šaljiva, v verzih ali v prozi.

Obseg: ca. 64 strani malega formata naših rednih publikacij.

Obseg realne publikacije, ki naj ima čimbolj aktualno vsebino, pa je preračunjen na 80 do 90 strani.

Višino nagrade bo odločila kvaliteta dela, ne glede na to, ali je pisano za najmlajše ali za realno knjižico. Nagrada delo dobi tudi običajni honorar. Rokopisi naj se pošljejo po pošti v dveh tipkanih izvodih, in sicer popolnoma anonimno. Šele ob izidu tekmovanja, ki bo objavljen v »Učiteljskem tovarišu« in v dnevnem časopisu, se bodo javili avtorji z imeni in naslovi. Rokopisi avtorjev, ki ne bodo čuvali anonimnosti, se bodo izločili iz tekmovanja. Rok za vlaganje rokopisov pri tajništvu Mladinske matice, Ljubljana, Franciškaška ulica 6, bo zaključen 1. novembra tega leta.

Za odbor Mladinske matice

Andrej Skulj, preds. Albert Širok, tajnika

MANUFATURA NOVAK LJUBLJANA — KONGRESNI TRG 15

— Pri naski cerkvi —

Šolski radio

— r XXIII. Torek, 8. marca: Pisava not po Kristusovem rojstvu; g. dr. Josip Čerin.

Predavatelj nam bo razložil v tem nadaljevanju svojega prejšnjega predavanja razvoj pevske in instrumentalne umetnosti pri Grkih in prvih Kristijanih. Govoril bo o glasbi rimske liturgije, o cerkvenih pevcih in o Gregorijanski šoli; končno še o neumah in o pisavi not splošno. II.—III.

Petek, 11. marca: Pri piramidah; gđ. Julija Šušteršič. Razpored:

1. Od Ljubljane do Kaire.
2. Bol. Prus: Odlomek iz dela »Faraon« (Kmet in minister).
3. Pri piramidah.
4. Bol. Prus: Odlomek »Stopničasta piramida«.
5. Na povratku. — Iz orient. glasbe — posnetek na plošči. II.—III.

Stanovska organizacija JUU Iz društev Vabila

— JUU SRESKO DRUŠTVO V ŽUŽEMBERKU bo zborovalo v soboto dne 12. marca 1938. ob 10. uri dop. v Žužemberku. Dnevni red: 1. Šolske in stanovske zadeve. 2. Vzgojni pomen tradicije, predava tov. Leder Mirko. 3. Rastlinski pouk v zvezi s kmetijstvom na podeželskih šolah, predava tov. Mervar France. 4. Slučajnosti. — Pridite vsi; poravnajte članarino! Odbor.

— JUU SRESKO DRUŠTVO V SLOV. BISTRICI bo zborovalo v soboto dne 12. marca t. l. ob 10. uri dopoldne v Slov. Bistrici. Poleg običajnih točk je na dnevnem redu tudi referat sreskega šolskega nadzornika g. Leona Cepudra. — Bodimo točni in polnoštevni! — Šole, katere še niso vrnile vprašanih pol, naj to čimprej store. — Zaostankarji, poravnajte Vaše obveze. Odbor.

— UČITELJSTVU SKOFJELOŠKEGA OKRAJA! Upraviteljstva šol so prejela knjižico Osebnost Emila Adamiča! Prosimo, ako nakažejo naročnino čimprej! — Zadrudniki UT, ne pozabite na svojo obveznost in nakazujte zadrudni delež, kakor smo se dogovorili! Točnost, zanesljivost nad vse! — Isto velja za društveno članarino! Brez rednega, mesečnega nakazovanja ne moremo naprej! — Zadnji številki »Tovariša« je bil priložen prospekt Slovenske Matice. Zaradi odhoda tov. Jakoba Rojca je prevzel poverništvo tov. Vojteh Debeljak, ki daje vse zaželenne informacije, sprejema naročnino, zbira naročnike itd. Prijavite se njemu in točno boste postreženi. Odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO RADOVLJICA bo zborovalo v soboto, 5. marca 1938., ob 9. uri dopoldne na državni osnovni šoli v Lescah s sledečim dnevnim redom: 1. Otvoritev zborovanja. 2. Referat: Novi slovenski pravopis. Predava gospod profesor Ivan Kolar iz Ljubljane. 3. Referat: Gospodarski dan. 4. Poročila društvenih funk-

cionarjev. 5. Dopisi. 6. Slučajnosti in predlogi. — Društvo prosi članstvo, da poseti to zborovanje v čim večjem številu. Pred zborovanjem bo odborova seja. — Udeležba je obvezna! Odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO V KRANJU zboruje v soboto, dne 12. marca, ob pol 9. uri v prostorih Narodnega doma v Kranju. Dnevni red: 1. Situacijsko poročilo poda tovariš predsednik. 2. Tajniško poročilo. 3. Referat o stanovskih gospodarskih ustanovah. (Ref. tov. Rape.) 4. Referat o gmotnem položaju učiteljstva. (Ref. tov. Kus.) 5. Metodika pevskega pouka. (Ref. tov. Potočnik.) 6. Blagajniško poročilo zavzema zadnjo točko dnevnega reda iz vzroka, da bodo tovariši in tovarišice med odmorom poravnali zaostanke v članarini. — Pri vseh točkah se vrši debata. Odbor.

Poročila

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO V LJUTOMERU je zborovalo 12. februarja t. l. v Gornji Radgoni. — Navzočih 55. — Po pozdravu prisotnim in novodošlim članom je tov. Mavrič podal situacijsko poročilo. Orisal je najvažnejše dogodke in pojave zadnjega časa. Govoril je o finančnem zakonu, ki je v delu in od katerega tudi mi marsičesa pričakujemo; o učiteljskem pokretu, ki bi se ga naj tov. oprijeli, ter o aktivizaciji članstva. Sodelujemo pri delu vsi, ne okoriščajmo še samo s sadovi tujega dela! — Članstvo je z odobravanjem sprejelo spomenico o finančni zaščiti posestev v obmejnem pasu. Čuvajmo našo zemljo, da si je ne bodo lastili tuji in rodni grudi odtujevali naših ljudi! — Sledil je »Gospodarski dan«. Glavne obrise pomena in ciljev naših gospodarskih ustanov je v krepkih besedah opisal tov. Ivanjšič. Podrobneje je govoril o samopomoči odraslih in otrok tov. Zajec, tov. Korošak pa o Učiteljski tiskarni. Besede vseh so izzvenele v

P. n. naročnike in čitatelje obveščamo, da dobavlja znana veletrgovina z manufakturnim blagom NOVAK v Ljubljani blago za vse vrste oblačil proti odplačilu v mes. obrokih. Cene strogo solidne. Zunanjim odjemalcem pošlje na željo tudi vzorce. Prosi le navesti pribl. vrsto blaga.

poziv, naj se članstvo oklene naših gospodarskih ustanov, kajti le tistemu, ki je gospodarsko močan, ni treba hlapčevati dnevnim razmeram. — Tov. Prelogova je nato na podlagi seznama mesečnih izdatkov prikazala naš obmejni življenjski standard. Fiksiral je življenjski minimum za samca ca. 1770 din, za družino brez otrok ca. 3200 din, izdatki za otroka pa rasto s starostjo in šolanjem od ca. 150 do 1200 din mesečno. Sprejela se je končno resolucija za izboljšanje prejemkov državnih uradnikov, za zagotovitev stalnosti, avtomatsko napredovanje, doklade za ženo in enakopravnost v plačilu žene uradnice. K. Mavrič, preds. Mara Burjeva, tajnika.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO ŠMARJE PRI JELŠAH je zborovalo dne 12. februarja v Rogški Slatini. — Udeležba 54 %. — Predsednik se je v toplih besedah spominjal dveh dobrih tovarišev, Sekirnika in Pogačnika, ki sta se vse premlada morala ločiti iz naših vrst. Društveni tajnik je s svojim poročilom uvedel razpravo o naših gospodarskih podjetjih ter se je predsedniku naročilo, da pri posameznih podjetjih tolažni želje našega članstva. — Predsednik tov. Verk je podal referat: Naša vas in učiteljevo delo v šoli. Svoj referat je razčlenil v sledeča poglavja: Psihološki pojavi na vasi ob koncu konjunktura, sedanjih gospodarskih položaj v podeželski občini, donos povprečnega kmetijskega posestva v sedanji dobi, vpliv slabih socialnih prilik na splošni nivo šole in naposled konkretni primeri učiteljevega dela za gospodarski napredek kmetijskih slojev. Predavanje je bilo podkrepjeno z mnogimi tabelami in statistikami. — Pred koncem so zborovalci soglasno odobrili sklep seje upravnega odbora, da se z zamudniki ne postopa več z dosedanja obzirnostjo in je tov. blagajničarka sprejela tozadevno striktno naročilo. Verk Miloš, preds. Rataj Oskar, tajnik.

Novosti na knjižnem trgu

— k Milan Vidmar: Med Evropo in Ameriko. Založila Naša založba v Ljubljani. Cena v platno vezani 360 strani obsegajoči knjigi 120 din, v polusnje 140 din.

Dr. Milana Vidmarja ne pozna naša javnost samo kot šahovskega vele mojstra, marveč ga je v zadnjih letih spoznala tudi kot znanstvenika pisatelja. Znani sta njegovi knjigi »Moj pogled na svet« in pa »Oslovski most«. Obe ti dve knjigi sta vzbudili veliko pozornosti in zanimanja. S knjigo »Med Evropo in Ameriko« pa stopa avtor pred javnost predvsem kot dober opazovalec razvoja gospodarskih razmer v Evropi in Ameriki. Ako nas je avtor peljal v svoji prvi knjigi v vsemirje, tedaj nas v svoji tretji postavlja na človeški svet, ki je tu opisan. V razumljivi obliki opisuje vsakdanje življenje in človekov večni boj za obstanek. — V uvodu pravi pisec sam: »Po petnajstih letih, polnih študija, razmišljanja in doživljanja moram vnovič postaviti svojo trditev. To pot trdim, da je na-

NOVOSTI ZA POMLAD

A. & E. SKABERNÉ
LJUBLJANA.

ključje, ki mi je že dolgo vladar vsemirja, edini resnični sovražnik človeštva, da je človeško gospodarstvo boj razuma z naključjem in da so vsa resnična človeška dejanja bojna dejanja. — Vsebinska knjige je silno obširna in bogata novih dognanj, ki nam nudijo koristna spoznanja za realno gledanje na človeško gospodarstvo. Razlika med Evropo nam postaja jasen prepad med gospodarskim individualizmom in načrtnim gospodarstvom očitno. Polagoma vodi avtor čitatelja od osnovnih gospodarskih vprašanj, od zmot in preizkušenj, od prosperitete do krize preko načrtnega gospodarstva na pot do razumnega gospodarstva. Vsi oni, ki so imeli že priliko slišati dr. Vidmarjevo predavanje »Med dvema dobama«, bodo še s posebnim zanimanjem spopolnjevali pridobljene pojme z novimi v tej knjigi. Učiteljstvo bo ta knjiga še posebno dobrodošla, ker mu bo dala osnovo za objektivno gledanje na razvoj svetovnega in tudi domačega gospodarstva. — Knjiga se naroča tudi v Knjigarni Učiteljske tiskarne.

— k L. Mrzel: Bog v Trbovljah. Založba Trbovlje. Ljubljana 1937. Cena kartonirani knjigi 60 din, vezani 70 din, bibliofilska izdaja pa stane 150 din. V knjigi, obsegajoči 120 strani, je zbranih sedem pravljic, ki jim je dal pisatelj posebno obliko. Legendarno gledanje je namreč preneseno na socialno življenje, kar daje vsebinske knjige ono svojevrsnost, ki jo doslej nismo bili vajeni in tudi ono privlačnost, da je ne moreš odložiti preden si jo prečitaš. Knjiga je dobila ime po prvi pravljici »Bog v Trbovljah«, v kateri opisuje kako je prišel Bog v Trbovlje in se kot frančiškan seznanil z rudarji in jim postal vodja pri štrajku, toda kapitalisti so ga jim ukradli. Tudi v ostalih pravljicah je avtor vpletel v legendo socialne probleme sedanjega časa. Iz vseh veje razumevanje potreb delavca in malega človeka sploh, klic po pravičnosti in ljubezni do sočloveka je zelo izrazit. Težko se je odločiti, kateri izmed 7 pravljic bi dal prednost, vse tako globoko posegajo v realno življenje in ga pokažejo v pravi luči. — Zbirko krasih 20 originalnih in res umetniško izdelanih lesorezov slikarja Maksima Sedeja, ki zelo dvignejo vrednost knjige.

MALI OGLASI

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5.—

FR. P. ZAJEC
Izprašan optik
Ljubljana, Stari trg 9

priporoča: naočnike, ščipalnice, barometre, toplomere, risalno orodje, mikroskope, fotoaparate itd. Velika zaloga raznih ur, zlatnine in srebrnine. Ceniki brezplačno.

ZAMENJAVA

Učiteljski par na trirazrednici, 28 km od Ljubljane, z avtobusno zvezo, zamenja mesto z učiteljskim parom, tovarišema ali tovarišicama, službujočima na 3—5 razrednici do 40 km od Ljubljane. — Ponudbe na upravo pod »Zamenjava ob železnici ali avtobusni zvezi«.

VABILO

Imam okrog 4000 debel cepljenih vrtnic s približno 300 etiketiranih vrst cvetja. Za šole vse leto prost vstop v moj vrt. Franc Jenko, trgovec usnja, Medvode.

ZAMENJAVA

Učiteljica na višje organizirani šoli, 2 km od zdravilišča in železniške postaje na Štajerskem, zamenja z učiteljo na Gorenjskem, Dolenjskem ali Notranjskem. Dopisi naj se pošljejo na upravo »Učiteljski tovariša« pod šifro »Pripravnica«.

Kaj vse pišejo o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU

— I O učiteljstvu in šolskih razmerah v Sloveniji so govorili v parlamentu dr. Jančič, Dobršek in Pleskovič. Obširneje poročila o tem »Jutro«, manj »Slovenec« od I. III.

— I Deset let je že minilo od ustanovitve dekliške meščanske šole v Kranju, tudi potrebna učiteljska mesta so sistemizirana, toda šola obstoja samo na papirju — ker nima šolskega poslopja. Z zidavo nove ljudske šole v Kranju pa bo menda to vprašanje rešeno. (»Gorenjec«, 26. II.)

— I »Dajte svobodo mišljenja!« Pri šolski predstavi v nekem gledališču v Grazu, kjer so dajali Schillerjevega »Don Carlosa«, je prišlo ob besedah markije Pose: »Sire! Dajte svobodo mišljenja!« do tako ognjevitoga plo-

skanja in mladinskega navdušenja, da je morala uprava igro prekiniti. Naslednjega dne pa je višji šolski svet igro prepovedal kot mladini neprimerno! (»Edinost«, 19. II.)

— I Proti knjižnemu monopolu. V prosvetnem ministertvu je bila konferenca, na katero je prosvetni minister Magarašević pozval zastopnike grafičnega delavstva, knjigarstev in zastopnike kulturno-prosvetnih delavcev. O tem poročila »Slovenec« od 27. februarja in pravi med drugim tudi: Šolski kulturni prosvetni delavci so zatem razčlenjevali točko za točko načrta o monopolizaciji šolskih knjig in dokazovali, da niti ena navedenih točk ne govori v prilog monopolizacije šolskih knjig, temveč za svobodno izdajo.

Naša gospodarska organizacija

— g Učiteljskemu domu v Mariboru je poklonil tov. Šimon Vodenik, šol. upr. v pok., Kranj, 50 din v počaščenje spomina gospe Jerne Gnušove ter 50 din v počaščenje spomina vzornega tovariša Josipa Mešička. — Iskrena hvala! — Kožuh, blagajnik.

Učiteljski pevski zbor JUU Emil Adamič

— pcv. Prihodnji pevski tečaj bo od 17. do 20. marca t. l. Začetek tečaja 17. marca ob 10. uri v dvorani društva »Grafike« (Masa-rykova cesta 14, četrto nadstropje) in ne kakor smo javili zadnjič, v dvorani Filharmonije. Tečaj je obvezen za vse one, ki se bodo udeležiti turneje. Tajništvo.

Za pomlad!

divne modne novosti za Vas

in Vašo družinico smo pripravili in pričakujemo Vaš poset

Učiteljska tiskarna

— t »Preporodovci« je zelo redka knjiga. Kdor si jo želi nabaviti, naj jo takoj naroči v Učiteljski tiskarni. Jih je le še malo. Vešana knjiga 30 din, broš. 20 din. Mladina, pogled v delo, borbe in žrtve onih, ki so pripravljali Jugoslavijo — Endlicher, Jenko, Fabjančič in drugi.

— t Vse prijavljene zadrudnike prosimo, naj pospešeno plačujejo obroke na deleže, da bodo prej deležni ugodnosti zadrudnikov.

— t Od zadnjega izkaza je pristopilo zopet lepo število novih zadrudnikov. Ne odlašajte! Predložite pristopne izjave.

— t Ob sklepu obrtnih nadaljevalnih šol dajejo povsod vajencem in vajenkam darila za spomin na šolo. Ponudimo po izredno znižani ceni vezane knjige za deklince: Knjigovodstvo za žensko obrt. 6 din. Računstvo za žensko obrt. 10 din. Za vajence: Pomočniška izkušnja, 3 din. Matematične tabele, 10 din (za les, kovine itd.).

Bajželj: Vesele ure. II. del. Zglasilo se je tako malo naročnikov, da se je tisk odložil. Za telovadbo I. odd. imamo Vesele ure I. del, za II. odd. ni primerne knjige in bi vse šole to nujno rabile, zato bo poslano na vse šole vprašanje za prednaročilo.

— t Otroci, ki prestopijo jeseni v gimnazijo ali meščansko šolo, nujno rabijo knjižico: Dr. Kozina: Snov za sprejemni izpit v srednjo šolo. Cena 10 din. Skupna naročila so cencjša zaradi poštnine!

— t Novak: Risanje, 100 din, mora imeti vsaka šola. Naročite še pred izidom novega cenika, četudi na termin.

Mladinska matica

RAZPIS KNJIŽEVNIH NAGRAD

Mladinska matica razpisuje za svoje redne publikacije dve književni nagradi v višini 2500 in 2000 din, in sicer eno nagrado za spis ali slikanico za otroke od 6. do 9. leta, eno pa za knjigo realne vsebine.

Snov pri knjigi za najmlajše je lahko poljubna, realistična ali pravljica, resna ali šaljiva, v verzih ali v prozi.

Obseg: ca. 64 strani malega formata naših rednih publikacij.

Obseg realne publikacije, ki naj ima čimbolj aktualno vsebino, pa je preračunjen na 80 do 90 strani.

Višino nagrade bo odločila kvaliteta dela, ne glede na to, ali je pisano za najmlajše ali za realno knjižico. Nagrada delo dobi tudi običajni honorar. Rokopisi naj se pošljejo po pošti v dveh tipkanih izvodih, in sicer popolnoma anonimno. Šele ob izidu tekmovanja, ki bo objavljen v »Učiteljskem tovarišu« in v dnevnem časopisu, se bodo javili avtorji z imeni in naslovi. Rokopisi avtorjev, ki ne bodo čuvali anonimnosti, se bodo izločili iz tekmovanja. Rok za vlaganje rokopisov pri tajništvu Mladinske matice, Ljubljana, Frančiškanska ulica 6, bo zaključen 1. novembra tega leta.

Za odbor Mladinske matice

Andrej Skulj, preds. Albert Širok, tajnika

MANUFATURA NOVAK LJUBLJANA — KONGRESNI TRG 15

— Pri naski cerkvi —

Šolski radio

— r XXIII. Torek, 8. marca: Pisava not po Kristusovem rojstvu; g. dr. Josip Čerin.

Predavatelj nam bo razložil v tem nadaljevanju svojega prejšnjega predavanja razvoj pevske in instrumentalne umetnosti pri Grkih in prvih Kristjanih. Govoril bo o glasbi rimske liturgije, o cerkvenih pevcih in o Gregorijanski šoli; končno še o neumah in o pisavi not splošno. II.—III.

Petek, 11. marca: Pri piramidah; gdč. Julija Šušteršič. Razpored:

1. Od Ljubljane do Kaira.
2. Bol. Prus: Odlomek iz dela »Faraon« (Kmet in minister).
3. Pri piramidah.
4. Bol. Prus: Odlomek »Stopničasta piramida«.
5. Na povratku. — Iz orient. glasbe — posnetek na plošči. II.—III.

Stanovska organizacija JUU Iz društev Vabila

— JUU SRESKO DRUŠTVO V ŽUŽEMBERKU bo zborovalo v soboto dne 12. marca 1938. ob 10. uri dop. v Žužemberku. Dnevni red: 1. Šolske in stanovske zadeve. 2. Vzgojni pomen tradicije, predava tov. Leder Mirko. 3. Rastlinski pouk v zvezi s kmetijstvom na podeželskih šolah, predava tov. Mervar France. 4. Slučajnosti. — Pridite vsi; poravnajte članarino! Odbor.

— JUU SRESKO DRUŠTVO V SLOV. BISTRICI bo zborovalo v soboto dne 12. marca t. l. ob 10. uri dopoldne v Slov. Bistrici. Poleg običajnih točk je na dnevnem redu tudi referat sreskega šolskega nadzornika g. Leona Cepudra. — Bodimo točni in polnoštevni! — Šole, katere še niso vrnile vprašanih pol, naj to čimprej store. — Zaostankarji, poravnajte Vaše obveze. Odbor.

— UČITELJSTVU ŠKOFJELOŠKEGA OKRAJA! Upraviteljstva šol so prejela knjižico Osebnost Emila Adamiča! Prosimo, ako nakažejo naročnino čimprej! — Zadrudniki UT, ne pozabite na svojo obveznost in nakazujte zadrudni delež, kakor smo se dogovorili! Točnost, zanesljivost nad vse! — Isto velja za društveno članarino! Brez rednega, mesečnega nakazovanja ne moremo naprej! — Zadnji številki »Tovariša« je bil priložen prospekt Slovenske Matice. Zaradi odhoda tov. Jakoba Rojca je prevzel poverništvo tov. Vojteh Debeljak, ki daje vse zaželenne informacije, sprejema naročnino, zbira naročnike itd. Prijavite se njemu in točno boste postreženi. Odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO RADOVLJICA bo zborovalo v soboto, 5. marca 1938., ob 9. uri dopoldne na državni osnovni šoli v Lescah s sledečim dnevnim redom: 1. Otvoritev zborovanja. 2. Referat: Novi slovenski pravopis. Predava gospod profesor Ivan Kolar iz Ljubljane. 3. Referat: Gospodarski dan. 4. Poročila društvenih funk-

cionarjev. 5. Dopisi. 6. Slučajnosti in predlogi. — Društvo prosi članstvo, da poseti to zborovanje v čim večjem številu. Pred zborovanjem bo odborova seja. — Udeležba je obvezna! Odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO V KRANJU zboruje v soboto, dne 12. marca, ob pol 9. uri v prostorih Narodnega doma v Kranju. Dnevni red: 1. Situacijsko poročilo poda tovariš predsednik. 2. Tajniško poročilo. 3. Referat o stanovskih gospodarskih ustanovah. (Ref. tov. Rape.) 4. Referat o gmotnem položaju učiteljstva. (Ref. tov. Kus.) 5. Metodika pevskega pouka. (Ref. tov. Potočnik.) 6. Blagajniško poročilo zavzema zadnjo točko dnevnega reda iz vzroka, da bodo tovariši in tovarišice med odmorom poravnali zaostanke v članarini. — Pri vseh točkah se vrši debata. Odbor.

Poročila

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO V LJUTOMERU je zborovalo 12. februarja t. l. v Gornji Radgoni. — Navzočih 55. — Po pozdravu prisotnim in novodošlim članom je tov. Mavrič podal situacijsko poročilo. Orisal je najvažnejše dogodke in pojave zadnjega časa. Govoril je o finančnem zakonu, ki je v delu in od katerega tudi mi marsičesa pričakujemo; o učiteljskem pokretu, ki bi se ga naj tov. oprijeli, ter o aktivizaciji članstva. Sodelujemo pri delu vsi, ne okoriščajmo še samo s sadovi tujega dela! — Članstvo je z odobravanjem sprejelo spomenico o finančni zaščiti posestev v obmejnem pasu. Čuvajmo našo zemljo, da si je ne bodo lastili tujci in rodni grudi odtujevali naših ljudi! — Sledil je »Gospodarski dan«. Glavne obrise pomena in ciljev naših gospodarskih ustanov je v krepkih besedah opisal tov. Ivanjšič. Podrobneje je govoril o samopomoči odraslih in otrok tov. Zajec, tov. Korošak pa o Učiteljski tiskarni. Besede vseh so izzvenele v

P. n. naročnike in čitatelje obveščamo, da dobavlja znana veletrgovina z manufakturnim blagom NOVAK v Ljubljani blago za vse vrste oblačil proti odplačilu v mes. obrokih. Cene strogo solidne. Zunanjim odjemalcem pošlje na željo tudi vzorce. Prosi le navesti pribl. vrsto blaga.

poziv, naj se članstvo oklene naših gospodarskih ustanov, kajti le tistemu, ki je gospodarsko močan, ni treba hlapčevati dnevnim razmeram. — Tov. Prelogova je nato na podlagi seznama mesečnih izdatkov prikazala naš obmejni življenjski standard. Fiksiral je življenjski minimum za samca ca. 1770 din, za družino brez otrok ca. 3200 din, izdatki za otroka pa rasto s starostjo in šolanjem od ca. 150 do 1200 din mesečno. Sprejela se je končno resolucija za izboljšanje prejemkov državnih uradnikov, za zagotovitev stalnosti, avtomatsko napredovanje, doklade za ženo in enakopravnost v plačilu žene uradnice. K. Mavrič, preds. Mara Burjeva, tajnika.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO ŠMARJE PRI JELŠAH je zborovalo dne 12. februarja v Rogoški Slatini. — Udeležba 54 %. — Predsednik se je v toplih besedah spominjal dveh dobrih tovarišev, Sekirnika in Pogačnika, ki sta se vse premlada morala ločiti iz naših vrst. Društveni tajnik je s svojim poročilom uvedel razpravo o naših gospodarskih podjetjih ter se je predsedniku naročilo, da pri posameznih podjetjih tolažni želje našega članstva. — Predsednik tov. Verk je podal referat: Naša vas in učiteljevo delo v šoli. Svoj referat je razčlenil v sledeča poglavja: Psihološki pojavi na vasi ob koncu konjunktura, sedanjih gospodarskih položaj v podeželski občini, donos povprečnega kmetijskega posestva v sedanji dobi, vpliv slabih socialnih prilik na splošni nivo šole in naposled konkretni primeri učiteljevega dela za gospodarski napredek kmetijskih slojev. Predavanje je bilo podkrepjeno z mnogimi tabelami in statistikami. — Pred koncem so zborovalci soglasno odobrili sklep seje upravnega odbora, da se z zamudniki ne postopa več z dosedanja obzirnostjo in je tov. blagajničarka sprejela tozadevno striktno naročilo. Verk Miloš, preds. Rataj Oskar, tajnik.

Novosti na knjižnem trgu

— k Milan Vidmar: Med Evropo in Ameriko. Založila Naša založba v Ljubljani. Cena v platno vezani 360 strani obsegajoči knjigi 120 din, v polusnje 140 din.

Dr. Milana Vidmarja ne pozna naša javnost samo kot šahovskega vele mojstra, marveč ga je v zadnjih letih spoznala tudi kot znanstvenika pisatelja. Znani sta njegovi knjigi »Moj pogled na svet« in pa »Oslovski most«. Obe ti dve knjigi sta vzbudili veliko pozornosti in zanimanja. S knjigo »Med Evropo in Ameriko« pa stopa avtor pred javnost predvsem kot dober opazovalec razvoja gospodarskih razmer v Evropi in Ameriki. Ako nas je avtor peljal v svoji prvi knjigi v vseмирje, tedaj nas v svoji tretji postavlja na človeški svet, ki je tu opisan. V razumljivi obliki opisuje vsakdanje življenje in človekov večni boj za obstanek. — V uvodu pravi pisec sam: »Po petnajstih letih, polnih študija, razmišljanja in doživljanja moram vnovič postaviti svojo trditev. To pot trdim, da je na-

NOVOSTI ZA POMLAD

A. & E. SKABERNÉ
LJUBLJANA.

ključje, ki mi je že dolgo vladar vsemirja, edini resnični sovražnik človeštva, da je človeško gospodarstvo boj razuma z naključjem in da so vsa resnična človeška dejanja bojna dejanja. — Vsebinska knjige je silno obširna in bogata novih dognanj, ki nam nudijo koristna spoznanja za realno gledanje na človeško gospodarstvo. Razlika med Evropo nam postaja jasen prepad med gospodarskim individualizmom in načrtnim gospodarstvom očiten. Polagoma vodi avtor čitatelja od osnovnih gospodarskih vprašanj, od zmot in preizkušenj, od prosperitete do krize preko načrtnega gospodarstva na pot do razumnega gospodarstva. Vsi oni, ki so imeli že priliko slišati dr. Vidmarjevo predavanje »Med dvema dobama«, bodo še s posebnim zanimanjem spopolnjevali pridobljene pojme z novimi v tej knjigi. Učiteljstvo bo ta knjiga še posebno dobrodošla, ker mu bo dala osnovo za objektivno gledanje na razvoj svetovnega in tudi domačega gospodarstva. — Knjiga se naroča tudi v Knjigarni Učiteljske tiskarne.

— k L. Mrzel: Bog v Trbovljah. Založba Trbovlje. Ljubljana 1937. Cena kartonirani knjigi 60 din, vezani 70 din, bibliofilska izdaja pa stane 150 din. V knjigi, obsegajoči 120 strani, je zbranih sedem pravljic, ki jim je dal pisatelj posebno obliko. Legendarno gledanje je namreč preneseno na socialno življenje, kar daje vsebinski knjige ono svojevrsnost, ki jo doslej nismo bili vajeni in tudi ono privlačnost, da je ne moreš odložiti preden si jo prečitaš. Knjiga je dobila ime po prvi pravljici »Bog v Trbovljah«, v kateri opisuje kako je prišel Bog v Trbovlje in se kot frančiškan seznanil z rudarji in jim postal vodja pri štrajku, toda kapitalisti so ga jim ukradli. Tudi v ostalih pravljicah je avtor vpletel v legendo socialne probleme sedanjega časa. Iz vseh veje razumevanje potreb delavca in malega človeka sploh, klic po pravičnosti in ljubezni do sočloveka je zelo izrazit. Težko se je odločiti, kateri izmed 7 pravljic bi dal prednost, vse tako globoko posegajo v realno življenje in ga pokažejo v pravi luči. — Zbirko krasih 20 originalnih in res umetniško izdelanih lesorezov slikarja Maksima Sedeja, ki zelo dvignejo vrednost knjige.

MALI OGLASI

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5—

FR. P. ZAJEC
Izprašan optik
Ljubljana, Stari trg 9

priporoča: naočnike, ščipalnice, barometre, toplomere, risalno orodje, mikroskope, fotoparate itd. Velika zaloga raznih ur, zlatnine in srebrnine. Ceniki brezplačno.

ZAMENJAVA

Učiteljski par na trirazrednici, 28 km od Ljubljane, z avtobusno zvezo, zamenja mesto z učiteljskim parom, tovarišema ali tovarišicama, službujočima na 3—5 razrednici do 40 km od Ljubljane. — Ponudbe na upravo pod »Zamenjava ob železnici ali avtobusni zvezi«.

VABILO

Imam okrog 4000 debel cepljenih vrtnic s približno 300 etiketiranih vrst cvetja. Za šole vse leto prost vstop v moj vrt. Franc Jenko, trgovec usnja, Medvode.

ZAMENJAVA

Učiteljica na višje organizirani šoli, 2 km od zdravilišča in železniške postaje na Štajerskem, zamenja z učiteljo na Gorenjskem, Dolenjskem ali Notranjskem. Dopisi naj se pošljejo na upravo »Učiteljski tovariša« pod šifro »Pripravnica«.

Kaj vse pišejo o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU

— I O učiteljstvu in šolskih razmerah v Sloveniji so govorili v parlamentu dr. Jančič, Dobršek in Pleskovič. Obširneje poročila o tem »Jutro«, manj »Slovenec« od I. III.

— I Deset let je že minilo od ustanovitve dekliške meščanske šole v Kranju, tudi potrebna učiteljska mesta so sistemizirana, toda šola obstoja samo na papirju — ker nima šolskega poslojpa. Z zidavo nove ljudske šole v Kranju pa bo menda to vprašanje rešeno. (»Gorenjec«, 26. II.)

— I »Dajte svobodo mišljenja!« Pri šolski predstavi v nekem gledališču v Grazu, kjer so dajali Schillerjevega »Don Carlosa«, je prišlo ob besedah markije Pose: »Sire! Dajte svobodo mišljenja!« do tako ognjevitoga plo-

skanja in mladinskega navdušenja, da je morala uprava igro prekiniti. Naslednjega dne pa je višji šolski svet igro prepovedal kot mladini neprimerno! (»Edinost«, 19. II.)

— I Proti knjižnemu monopolu. V prosvetnem ministertvu je bila konferenca, na katero je prosvetni minister Magarašević pozval zastopnike grafičnega delavstva, knjigarstev in zastopnike kulturno-prosvetnih delavcev. O tem poročila »Slovenec« od 27. februarja in pravi med drugim tudi: Šolski kulturni prosvetni delavci so zatem razčlenjevali točko za točko načrta o monopolizaciji šolskih knjig in dokazovali, da niti ena navedenih točk ne govori v prilog monopolizacije šolskih knjig, temveč za svobodno izdajo.

Naša gospodarska organizacija

— g Učiteljskemu domu v Mariboru je poklonil tov. Šimon Vodenik, šol. upr. v pok., Kranj, 50 din v počaščenje spomina gospe Jerne Gnušove ter 50 din v počaščenje spomina vzornega tovariša Josipa Mešička. — Iskrena hvala! — Kožuh, blagajnik.

Učiteljski pevski zbor JUU Emil Adamič

— pcv. Prihodnji pevski tečaj bo od 17. do 20. marca t. l. Začetek tečaja 17. marca ob 10. uri v dvorani društva »Grafike« (Masarykova cesta 14, četrto nadstropje) in ne kakor smo javili zadnjič, v dvorani Filharmonije. Tečaj je obvezen za vse one, ki se bodo udeležiti turneje. Tajništvo.

Za pomlad!

divne modne novosti za Vas

in Vašo družinico smo pripravili in pričakujemo Vaš poset

Učiteljska tiskarna

— t »Preporodovci« je zelo redka knjiga. Kdor si jo želi nabaviti, naj jo takoj naroči v Učiteljski tiskarni. Jih je le še malo. Vešana knjiga 30 din, broš. 20 din. Mladina, pogled v delo, borbe in žrtve onih, ki so pripravljali Jugoslavijo — Endlicher, Jenko, Fabjančič in drugi.

— t Vse prijavljene zadrudnike prosimo, naj pospešeno plačujejo obroke na deleže, da bodo prej deležni ugodnosti zadrudnikov.

— t Od zadnjega izkaza je pristopilo zopet lepo število novih zadrudnikov. Ne odlašajte! Predložite pristopne izjave.

— t Ob sklepu obrtnih nadaljevalnih šol dajejo povsod vajencem in vajenkam darila za spomin na šolo. Ponudimo po izredno znižani ceni vezane knjige za deklice: Knjigovodstvo za žensko obrt. 6 din. Računstvo za žensko obrt. 10 din. Za vajence: Pomočniška izkušnja, 3 din. Matematične tabele, 10 din (za les, kovine itd.).

Bajželj: Vesele ure. II. del. Zglasilo se je tako malo naročnikov, da se je tisk odložil. Za telovadbo I. odd. imamo Vesele ure I. del, za II. odd. ni primerne knjige in bi vse šole to nujno rabile, zato bo poslano na vse šole vprašanje za prednaročilo.

— t Otroci, ki prestopijo jeseni v gimnazijo ali meščansko šolo, nujno rabijo knjižico: Dr. Kozina: Snov za sprejemni izpit v srednjo šolo. Cena 10 din. Skupna naročila so cencjša zaradi poštnine!

— t Novak: Risanje, 100 din, mora imeti vsaka šola. Naročite še pred izidom novega cenika, četudi na termin.

Mladinska matica

RAZPIS KNJIŽEVNIH NAGRAD

Mladinska matica razpisuje za svoje redne publikacije dve književni nagradi v višini 2500 in 2000 din, in sicer eno nagrado za spis ali slikanico za otroke od 6. do 9. leta, eno pa za knjigo realne vsebine.

Snov pri knjigi za najmlajše je lahko poljubna, realistična ali pravljicična, resna ali šaljiva, v verzih ali v prozi.

Obseg: ca. 64 strani malega formata naših rednih publikacij.

Obseg realne publikacije, ki naj ima čim bolj aktualno vsebino, pa je preračunjen na 80 do 90 strani.

Višino nagrade bo odločila kvaliteta dela, ne glede na to, ali je pisano za najmlajše ali za realno knjižico. Nagrada delo dobi tudi običajni honorar. Rokopisi naj se pošljejo po pošti v dveh tipkanih izvodih, in sicer popolnoma anonimno. Šele ob izidu tekmovanja, ki bo objavljen v »Učiteljskem tovarišu« in v dnevnem časopisu, se bodo javili avtorji z imeni in naslovi. Rokopisi avtorjev, ki ne bodo čuvali anonimnosti, se bodo izločili iz tekmovanja. Rok za vlaganje rokopiesov pri tajništvu Mladinske matice, Ljubljana, Frančiškanska ulica 6, bo zaključen 1. novembra tega leta.

Za odbor Mladinske matice

Andrej Skulj, preds. Albert Širok, tajnika

MANUFATURA NOVAK LJUBLJANA — KONGRESNI TRG 15

— Pri naski cerkvi —

Šolski radio

— r XXIII. Torek, 8. marca: Pisava not po Kristusovem rojstvu; g. dr. Josip Čerin.

Predavatelj nam bo razložil v tem nadaljevanju svojega prejšnjega predavanja razvoj pevske in instrumentalne umetnosti pri Grkih in prvih Kristjanih. Govoril bo o glasbi rimske liturgije, o cerkvenih pevcih in o Gregorijanski šoli; končno še o neumah in o pisavi not splošno. II.—III.

Petek, 11. marca: Pri piramidah; gđ. Julija Šušteršič. Razpored:

1. Od Ljubljane do Kaira.
2. Bol. Prus: Odlomek iz dela »Faraon« (Kmet in minister).
3. Pri piramidah.
4. Bol. Prus: Odlomek »Stopničasta piramida«.
5. Na povratku. — Iz orient. glasbe — posnetek na plošči. II.—III.

Stanovska organizacija JUU Iz društev Vabila

— JUU SRESKO DRUŠTVO V ŽUZEMBERKU bo zborovalo v soboto dne 12. marca 1938. ob 10. uri dop. v Žuzemberku. Dnevni red: 1. Šolske in stanovske zadeve. 2. Vzgojni pomen tradicije, predava tov. Leder Mirko. 3. Rastlinski pouk v zvezi s kmetijstvom na podeželskih šolah, predava tov. Mervar France. 4. Slučajnosti. — Pridite vsi; poravnajte članarino! Odbor.

— JUU SRESKO DRUŠTVO V SLOV. BISTRICI bo zborovalo v soboto dne 12. marca t. l. ob 10. uri dopoldne v Slov. Bistrici. Poleg običajnih točk je na dnevnem redu tudi referat sreskega šolskega nadzornika g. Leona Cepudra. — Bodimo točni in polnoštevni! — Šole, katere še niso vrnile vprašanih pol, naj to čimprej store. — Zaostankarji, poravnajte Vaše obveze. Odbor.

— UČITELJSTVU ŠKOFJELOŠKEGA OKRAJA! Upraviteljstva šol so prejela knjižico Osebnost Emila Adamiča! Prosimo, ako nakažejo naročnino čimprej! — Zadrudniki UT, ne pozabite na svojo obveznost in nakazujte zadrudni delež, kakor smo se dogovorili! Točnost, zanesljivost nad vse! — Isto velja za društveno članarino! Brez rednega, mesečnega nakazovanja ne moremo naprej! — Zadnji številki »Tovariša« je bil priložen prospekt Slovenske Matice. Zaradi odhoda tov. Jakoba Rojca je prevzel poverništvo tov. Vojteh Debeljak, ki daje vse zaželenne informacije, sprejema naročnino, zbira naročnike itd. Prijavite se njemu in točno boste postreženi. Odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO RADOVLJICA bo zborovalo v soboto, 5. marca 1938., ob 9. uri dopoldne na državni osnovni šoli v Lescah s sledečim dnevnim redom: 1. Otvoritev zborovanja. 2. Referat: Novi slovenski pravopis. Predava gospod profesor Ivan Kolar iz Ljubljane. 3. Referat: Gospodarski dan. 4. Poročila društvenih funk-

cionarjev. 5. Dopisi. 6. Slučajnosti in predlogi. — Društvo prosi članstvo, da poseti to zborovanje v čim večjem številu. Pred zborovanjem bo odborova seja. — Udeležba je obvezna! Odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO V KRANJU zboruje v soboto, dne 12. marca, ob pol 9. uri v prostorih Narodnega doma v Kranju. Dnevni red: 1. Situacijsko poročilo poda tovariš predsednik. 2. Tajniško poročilo. 3. Referat o stanovskih gospodarskih ustanovah. (Ref. tov. Rape.) 4. Referat o gmotnem položaju učiteljstva. (Ref. tov. Kus.) 5. Metodika pevskega pouka. (Ref. tov. Potočnik.) 6. Blagajniško poročilo zavzema zadnjo točko dnevnega reda iz vzroka, da bodo tovariši in tovarišice med odmorom poravnali zaostanke v članarini. — Pri vseh točkah se vrši debata. Odbor.

Poročila

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO V LJUTOMERU je zborovalo 12. februarja t. l. v Gornji Radgoni. — Navzočih 55. — Po pozdravu prisotnim in novodošlim članom je tov. Mavrič podal situacijsko poročilo. Orisal je najvažnejše dogodke in pojave zadnjega časa. Govoril je o finančnem zakonu, ki je v delu in od katerega tudi mi marsičesa pričakujemo; o učiteljskem pokretu, ki bi se ga naj tov. oprijeli, ter o aktivizaciji članstva. Sodelujemo pri delu vsi, ne okoriščajmo še samo s sadovi tujega dela! — Članstvo je z odobravanjem sprejelo spomenico o finančni zaščiti posestev v obmejnem pasu. Čuvajmo našo zemljo, da si je ne bodo lastili tuji in rodni grudi odtujevali naših ljudi! — Sledil je »Gospodarski dan«. Glavne obrise pomena in ciljev naših gospodarskih ustanov je v krepkih besedah opisal tov. Ivanjšič. Podrobneje je govoril o samopomoči odraslih in otrok tov. Zajec, tov. Korošak pa o Učiteljski tiskarni. Besede vseh so izzvenele v

P. n. naročnike in čitatelje obveščamo, da dobavlja znana veletrgovina z manufakturnim blagom NOVAK v Ljubljani blago za vse vrste oblačil proti odplačilu v mes. obrokih. Cene strogo solidne. Zunanjim odjemalcem pošlje na željo tudi vzorce. Prosi le navesti pribl. vrsto blaga.

poziv, naj se članstvo oklene naših gospodarskih ustanov, kajti le tistemu, ki je gospodarsko močan, ni treba hlapčevati dnevnim razmeram. — Tov. Prelogova je nato na podlagi seznama mesečnih izdatkov prikazala naš obmejni življenjski standard. Fiksiral je življenjski minimum za samca ca. 1770 din, za družino brez otrok ca. 3200 din, izdatki za otroka pa rasto s starostjo in šolanjem od ca. 150 do 1200 din mesečno. Sprejela se je končno resolucija za izboljšanje prejemkov državnih uradnikov, za zagotovitev stalnosti, avtomatsko napredovanje, doklade za ženo in enakopravnost v plačilu žene uradnice. K. Mavrič, preds. Mara Burjeva, tajnika.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO ŠMARJE PRI JELŠAH je zborovalo dne 12. februarja v Rogoški Slatini. — Udeležba 54 %. — Predsednik se je v toplih besedah spominjal dveh dobrih tovarišev, Sekirnika in Pogačnika, ki sta se vse premlada morala ločiti iz naših vrst. Društveni tajnik je s svojim poročilom uvedel razpravo o naših gospodarskih podjetjih ter se je predsedniku naročilo, da pri posameznih podjetjih tolažni želje našega članstva. — Predsednik tov. Verk je podal referat: Naša vas in učiteljevo delo v šoli. Svoj referat je razčlenil v sledeča poglavja: Psihološki pojavi na vasi ob koncu konjunktura, sedanji gospodarski položaj v podeželski občini, donos povprečnega kmetijskega posestva v sedanji dobi, vpliv slabih socialnih prilik na splošni nivo šole in napoved konkretni primeri učiteljevega dela za gospodarski napredek kmetijskih slojev. Predavanje je bilo podkrepjeno z mnogimi tabelami in statistikami. — Pred koncem so zborovalci soglasno odobrili sklep seje upravnega odbora, da se z zamudniki ne postopa več z dosedanja obzirnostjo in je tov. blagajničarka sprejela tozadevno striktno naročilo. Verk Miloš, preds. Rataj Oskar, tajnik.

Novosti na knjižnem trgu

— k Milan Vidmar: Med Evropo in Ameriko. Založila Naša založba v Ljubljani. Cena v platno vezani 360 strani obsegajoči knjigi 120 din, v polusnje 140 din.

Dr. Milana Vidmarja ne pozna naša javnost samo kot šahovskega vele mojstra, marveč ga je v zadnjih letih spoznala tudi kot znanstvenika pisatelja. Znani sta njegovi knjigi »Moj pogled na svet« in pa »Oslovski most«. Obe ti dve knjigi sta vzbudili veliko pozornosti in zanimanja. S knjigo »Med Evropo in Ameriko« pa stopa avtor pred javnost predvsem kot dober opazovalec razvoja gospodarskih razmer v Evropi in Ameriki. Ako nas je avtor peljal v svoji prvi knjigi v vseмирje, tedaj nas v svoji tretji postavlja na človeški svet, ki je tu opisan. V razumljivi obliki opisuje vsakdanje življenje in človekov večni boj za obstanek. — V uvodu pravi pisec sam: »Po petnajstih letih, polnih študija, razmišljanja in doživljanja moram vnovič postaviti svojo trditev. To pot trdim, da je na-

NOVOSTI ZA POMLAD

A. & E. SKABERNÉ
LJUBLJANA.

ključje, ki mi je že dolgo vladar vsemirja, edini resnični sovražnik človeštva, da je človeško gospodarstvo boj razuma z naključjem in da so vsa resnična človeška dejanja bojna dejanja. — Vsebinska knjige je silno obširna in bogata novih dognanj, ki nam nudijo koristna spoznanja za realno gledanje na človeško gospodarstvo. Razlika med Evropo nam postaja jasen prepad med gospodarskim individualizmom in načrtnim gospodarstvom očitno. Polagoma vodi avtor čitatelja od osnovnih gospodarskih vprašanj, od zmot in preizkušenj, od prosperitete do krize preko načrtnega gospodarstva na pot do razumnega gospodarstva. Vsi oni, ki so imeli že priliko slišati dr. Vidmarjevo predavanje »Med dvema dobama«, bodo še s posebnim zanimanjem spopolnjevali pridobljene pojme z novimi v tej knjigi. Učiteljstvo bo ta knjiga še posebno dobrodošla, ker mu bo dala osnovo za objektivno gledanje na razvoj svetovnega in tudi domačega gospodarstva. — Knjiga se naroča tudi v Knjigarni Učiteljske tiskarne.

— k L. Mrzel: Bog v Trbovljah. Založba Trbovlje. Ljubljana 1937. Cena kartonirani knjigi 60 din, vezani 70 din, bibliofilska izdaja pa stane 150 din. V knjigi, obsegajoči 120 strani, je zbranih sedem pravljic, ki jim je dal pisatelj posebno obliko. Legendarno gledanje je namreč preneseno na socialno življenje, kar daje vsebinski knjige ono svojevrsnost, ki jo doslej nismo bili vajeni in tudi ono privlačnost, da je ne moreš odložiti preden si jo prečitaš. Knjiga je dobila ime po prvi pravljici »Bog v Trbovljah«, v kateri opisuje kako je prišel Bog v Trbovlje in se kot frančiškan seznanil z rudarji in jim postal vodja pri štrajku, toda kapitalisti so ga jim ukradli. Tudi v ostalih pravljicah je avtor vpletel v legendo socialne probleme sedanjega časa. Iz vseh veje razumevanje potreb delavca in malega človeka sploh, klic po pravičnosti in ljubezni do sočloveka je zelo izrazit. Težko se je odločiti, kateri izmed 7 pravljic bi dal prednost, vse tako globoko posegajo v realno življenje in ga pokažejo v pravi luči. — Zbirko krasih 20 originalnih in res umetniško izdelanih lesorezov slikarja Maksima Sedeja, ki zelo dvignejo vrednost knjige.

MALI OGLASI

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5—

FR. P. ZAJEC
Izprašan optik
Ljubljana, Stari trg 9

priporoča: naočnike, ščipalnice, barometre, toplomere, risalno orodje, mikroskope, fotoaparate itd. Velika zaloga raznih ur, zlatnine in srebrnine. Ceniki brezplačno.

ZAMENJAVA

Učiteljski par na trirazrednici, 28 km od Ljubljane, z avtobusno zvezo, zamenja mesto z učiteljskim parom, tovarišema ali tovarišicama, službujočima na 3—5 razrednici do 40 km od Ljubljane. — Ponudbe na upravo pod »Zamenjava ob železnici ali avtobusni zvezi«.

VABILO

Imam okrog 4000 debel cepljenih vrtnic s približno 300 etiketiranih vrst cvetja. Za šole vse leto prost vstop v moj vrt. Franc Jenko, trgovec usnja, Medvode.

ZAMENJAVA

Učiteljica na višje organizirani šoli, 2 km od zdravilišča in železniške postaje na Štajerskem, zamenja z učiteljo na Gorenjskem, Dolenjskem ali Notranjskem. Dopisi naj se pošljejo na upravo »Učiteljski tovariša« pod šifro »Pripravnica«.

Kaj vse pišejo o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU

— I O učiteljstvu in šolskih razmerah v Sloveniji so govorili v parlamentu dr. Jančič, Dobršek in Pleskovič. Obširneje poročila o tem »Jutro«, manj »Slovenec« od I. III.

— I Deset let je že minilo od ustanovitve dekliške meščanske šole v Kranju, tudi potrebna učiteljska mesta so sistemizirana, toda šola obstoja samo na papirju — ker nima šolskega poslojpa. Z zidavo nove ljudske šole v Kranju pa bo menda to vprašanje rešeno. (»Gorenjec«, 26. II.)

— I »Dajte svobodo mišljenja!« Pri šolski predstavi v nekem gledališču v Grazu, kjer so dajali Schillerjevega »Don Carlosa«, je prišlo ob besedah markije Pose: »Sire! Dajte svobodo mišljenja!« do tako ognjevitoga plo-

skanja in mladinskega navdušenja, da je morala uprava igro prekiniti. Naslednjega dne pa je višji šolski svet igro prepovedal kot mladini neprimerno! (»Edinost«, 19. II.)

— I Proti knjižnemu monopolu. V prosvetnem ministertvu je bila konferenca, na katero je prosvetni minister Magarašević pozval zastopnike grafičnega delavstva, knjigarjev in zastopnike kulturno-prosvetnih delavcev. O tem poročila »Slovenec« od 27. februarja in pravi med drugim tudi: Šolski kulturni prosvetni delavci so zatem razčlenjevali točko za točko načrta o monopolizaciji šolskih knjig in dokazovali, da niti ena navedenih točk ne govori v prilog monopolizacije šolskih knjig, temveč za svobodno izdajo.

Naša gospodarska organizacija

— g Učiteljskemu domu v Mariboru je poklonil tov. Šimon Vodenik, šol. upr. v pok., Kranj, 50 din v počaščenje spomina gospe Jerne Gnušove ter 50 din v počaščenje spomina vzornega tovariša Josipa Mešička. — Iskrena hvala! — Kožuh, blagajnik.

Učiteljski pevski zbor JUU Emil Adamič

— pcv. Prihodnji pevski tečaj bo od 17. do 20. marca t. l. Začetek tečaja 17. marca ob 10. uri v dvorani društva »Grafike« (Masarykova cesta 14, četrto nadstropje) in ne kakor smo javili zadnjič, v dvorani Filharmonije. Tečaj je obvezen za vse one, ki se bodo udeležiti turneje. Tajništvo.

Za pomlad!

divne modne novosti za Vas

in Vašo družinico smo pripravili in pričakujemo Vaš poset

Učiteljska tiskarna

— t »Preporodovci« je zelo redka knjiga. Kdor si jo želi nabaviti, naj jo takoj naroči v Učiteljski tiskarni. Jih je le še malo. Vešana knjiga 30 din, broš. 20 din. Mladina, pogled v delo, borbe in žrtve onih, ki so pripravljali Jugoslavijo — Endlicher, Jenko, Fabjančič in drugi.

— t Vse prijavljene zadrudnike prosimo, naj pospešeno plačujejo obroke na deleže, da bodo prej deležni ugodnosti zadrudnikov.

— t Od zadnjega izkaza je pristopilo zopet lepo število novih zadrudnikov. Ne odlašajte! Predložite pristopne izjave.

— t Ob sklepu obrtnih nadaljevalnih šol dajejo povsod vajencem in vajenkam darila za spomin na šolo. Ponudimo po izredno znižani ceni vezane knjige za deklince: Knjigovodstvo za žensko obrt. 6 din. Računstvo za žensko obrt. 10 din. Za vajence: Pomočniška izkušnja, 3 din. Matematične tabele, 10 din (za les, kovine itd.).

Bajželj: Vesele ure. II. del. Zglasilo se je tako malo naročnikov, da se je tisk odložil. Za telovadbo I. odd. imamo Vesele ure I. del, za II. odd. ni primerne knjige in bi vse šole to nujno rabile, zato bo poslano na vse šole vprašanje za prednaročilo.

— t Otroci, ki prestopijo jeseni v gimnazijo ali meščansko šolo, nujno rabijo knjižico: Dr. Kozina: Snov za sprejemni izpit v srednjo šolo. Cena 10 din. Skupna naročila so cencjša zaradi poštnine!

— t Novak: Risanje, 100 din, mora imeti vsaka šola. Naročite še pred izidom novega cenika, četudi na termin.

Mladinska matica

RAZPIS KNJIŽEVNIH NAGRAD

Mladinska matica razpisuje za svoje redne publikacije dve književni nagradi v višini 2500 in 2000 din, in sicer eno nagrado za spis ali slikanico za otroke od 6. do 9. leta, eno pa za knjigo realne vsebine.

Snov pri knjigi za najmlajše je lahko poljubna, realistična ali pravljica, resna ali šaljiva, v verzih ali v prozi.

Obseg: ca. 64 strani malega formata naših rednih publikacij.

Obseg realne publikacije, ki naj ima čim bolj aktualno vsebino, pa je preračunjen na 80 do 90 strani.

Višino nagrade bo odločila kvaliteta dela, ne glede na to, ali je pisano za najmlajše ali za realno knjižico. Nagrada delo dobi tudi običajni honorar. Rokopisi naj se pošljejo po pošti v dveh tipkanih izvodih, in sicer popolnoma anonimno. Šele ob izidu tekmovanja, ki bo objavljen v »Učiteljskem tovarišu« in v dnevnem časopisu, se bodo javili avtorji z imeni in naslovi. Rokopisi avtorjev, ki ne bodo čuvali anonimnosti, se bodo izločili iz tekmovanja. Rok za vlaganje rokopisov pri tajništvu Mladinske matice, Ljubljana, Frančiškanska ulica 6, bo zaključen 1. novembra tega leta.

Za odbor Mladinske matice

Andrej Skulj, preds. Albert Širok, tajnika

MANUFATURA NOVAK LJUBLJANA — KONGRESNI TRG 15

— Pri naski cerkvi —

Šolski radio

— r XXIII. Torek, 8. marca: Pisava not po Kristusovem rojstvu; g. dr. Josip Čerin.

Predavatelj nam bo razložil v tem nadaljevanju svojega prejšnjega predavanja razvoj pevske in instrumentalne umetnosti pri Grkih in prvih Kristijanih. Govoril bo o glasbi rimske liturgije, o cerkvenih pevcih in o Gregorijanski šoli; končno še o neumah in o pisavi not splošno. II.—III.

Petek, 11. marca: Pri piramidah; gđ. Julija Šušteršič. Razpored:

1. Od Ljubljane do Kaire.
2. Bol. Prus: Odlomek iz dela »Faraon« (Kmet in minister).
3. Pri piramidah.
4. Bol. Prus: Odlomek »Stopničasta piramida«.
5. Na povratku. — Iz orient. glasbe — posnetek na plošči. II.—III.

Stanovska organizacija JUU Iz društev Vabila

— JUU SRESKO DRUŠTVO V ŽUŽEMBERKU bo zborovalo v soboto dne 12. marca 1938. ob 10. uri dop. v Žužemberku. Dnevni red: 1. Šolske in stanovske zadeve. 2. Vzgojni pomen tradicije, predava tov. Leder Mirko. 3. Rastlinski pouk v zvezi s kmetijstvom na podeželskih šolah, predava tov. Mervar France. 4. Slučajnosti. — Pridite vsi; poravnajte članarino! Odbor.

— JUU SRESKO DRUŠTVO V SLOV. BISTRICI bo zborovalo v soboto dne 12. marca t. l. ob 10. uri dopoldne v Slov. Bistrici. Poleg običajnih točk je na dnevnem redu tudi referat sreskega šolskega nadzornika g. Leona Cepudra. — Bodimo točni in polnoštevni! — Šole, katere še niso vrnile vprašanih pol, naj to čimprej store. — Zaostankarji, poravnajte Vaše obveze. Odbor.

— UČITELJSTVU ŠKOFJELOŠKEGA OKRAJA! Upraviteljstva šol so prejela knjižico Osebnost Emila Adamiča! Prosimo, ako nakažejo naročnino čimprej! — Zadrudniki UT, ne pozabite na svojo obveznost in nakazujte zadrudni delež, kakor smo se dogovorili! Točnost, zanesljivost nad vse! — Isto velja za društveno članarino! Brez rednega, mesečnega nakazovanja ne moremo naprej! — Zadnji številki »Tovariša« je bil priložen prospekt Slovenske Matice. Zaradi odhoda tov. Jakoba Rojca je prevzel poverništvo tov. Vojteh Debeljak, ki daje vse zaželenne informacije, sprejema naročnino, zbira naročnike itd. Prijavite se njemu in točno boste postreženi. Odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO RADOVLJICA bo zborovalo v soboto, 5. marca 1938., ob 9. uri dopoldne na državni osnovni šoli v Lescah s sledečim dnevnim redom: 1. Otvoritev zborovanja. 2. Referat: Novi slovenski pravopis. Predava gospod profesor Ivan Kolar iz Ljubljane. 3. Referat: Gospodarski dan. 4. Poročila društvenih funk-

cionarjev. 5. Dopisi. 6. Slučajnosti in predlogi. — Društvo prosi članstvo, da poseti to zborovanje v čim večjem številu. Pred zborovanjem bo odborova seja. — Udeležba je obvezna! Odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO V KRANJU zboruje v soboto, dne 12. marca, ob pol 9. uri v prostorih Narodnega doma v Kranju. Dnevni red: 1. Situacijsko poročilo poda tovariš predsednik. 2. Tajniško poročilo. 3. Referat o stanovskih gospodarskih ustanovah. (Ref. tov. Rape.) 4. Referat o gmotnem položaju učiteljstva. (Ref. tov. Kus.) 5. Metodika pevskega pouka. (Ref. tov. Potočnik.) 6. Blagajniško poročilo zavzema zadnjo točko dnevnega reda iz vzroka, da bodo tovariši in tovarišice med odmorom poravnali zaostanke v članarini. — Pri vseh točkah se vrši debata. Odbor.

Poročila

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO V LJUTOMERU je zborovalo 12. februarja t. l. v Gornji Radgoni. — Navzočih 55. — Po pozdravu prisotnim in novodošlim članom je tov. Mavrič podal situacijsko poročilo. Orisal je najvažnejše dogodke in pojave zadnjega časa. Govoril je o finančnem zakonu, ki je v delu in od katerega tudi mi marsičesa pričakujemo; o učiteljskem pokretu, ki bi se ga naj tov. oprijeli, ter o aktivizaciji članstva. Sodelujemo pri delu vsi, ne okoriščajmo še samo s sadovi tujega dela! — Članstvo je z odobravanjem sprejelo spomenico o finančni zaščiti posestev v obmejnem pasu. Čuvajmo našo zemljo, da si je ne bodo lastili tujci in rodni grudi odtujevali naših ljudi! — Sledil je »Gospodarski dan«. Glavne obrise pomena in ciljev naših gospodarskih ustanov je v krepkih besedah opisal tov. Ivanjšič. Podrobneje je govoril o samopomoči odraslih in otrok tov. Zajec, tov. Korošak pa o Učiteljski tiskarni. Besede vseh so izzvenele v

P. n. naročnike in čitatelje obveščamo, da dobavlja znana veletrgovina z manufakturnim blagom NOVAK v Ljubljani blago za vse vrste oblačil proti odplačilu v mes. obrokih. Cene strogo solidne. Zunanjim odjemalcem pošlje na željo tudi vzorce. Prosi le navesti pribl. vrsto blaga.

poziv, naj se članstvo oklene naših gospodarskih ustanov, kajti le tistemu, ki je gospodarsko močan, ni treba hlapčevati dnevnim razmeram. — Tov. Prelogova je nato na podlagi seznama mesečnih izdatkov prikazala naš obmejni življenjski standard. Fiksiral je življenjski minimum za samca ca. 1770 din, za družino brez otrok ca. 3200 din, izdatki za otroka pa rasto s starostjo in šolanjem od ca. 150 do 1200 din mesečno. Sprejela se je končno resolucija za izboljšanje prejemkov državnih uradnikov, za zagotovitev stalnosti, avtomatsko napredovanje, doklade za ženo in enakopravnost v plačilu žene uradnice. K. Mavrič, preds. Mara Burjeva, tajnika.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO ŠMARJE PRI JELŠAH je zborovalo dne 12. februarja v Rogški Slatini. — Udeležba 54 %. — Predsednik se je v toplih besedah spominjal dveh dobrih tovarišev, Sekirnika in Pogačnika, ki sta se vse premlada morala ločiti iz naših vrst. Društveni tajnik je s svojim poročilom uvedel razpravo o naših gospodarskih podjetjih ter se je predsedniku naročilo, da pri posameznih podjetjih tolažni želje našega članstva. — Predsednik tov. Verk je podal referat: Naša vas in učiteljevo delo v šoli. Svoj referat je razčlenil v sledeča poglavja: Psihološki pojavi na vasi ob koncu konjunktura, sedanjih gospodarskih položaj v podeželski občini, donos povprečnega kmetijskega posestva v sedanji dobi, vpliv slabih socialnih prilik na splošni nivo šole in naposled konkretni primeri učiteljevega dela za gospodarski napredek kmetijskih slojev. Predavanje je bilo podkrepjeno z mnogimi tabelami in statistikami. — Pred koncem so zborovalci soglasno odobrili sklep seje upravnega odbora, da se z zamudniki ne postopa več z dosedanja obzirnostjo in je tov. blagajničarka sprejela tozadevno striktno naročilo. Verk Miloš, preds. Rataj Oskar, tajnik.

Novosti na knjižnem trgu

— k Milan Vidmar: Med Evropo in Ameriko. Založila Naša založba v Ljubljani. Cena v platno vezani 360 strani obsegajoči knjigi 120 din, v polusnje 140 din.

Dr. Milana Vidmarja ne pozna naša javnost samo kot šahovskega vele mojstra, marveč ga je v zadnjih letih spoznala tudi kot znanstvenika pisatelja. Znani sta njegovi knjigi »Moj pogled na svet« in pa »Oslovski most«. Obe ti dve knjigi sta vzbudili veliko pozornosti in zanimanja. S knjigo »Med Evropo in Ameriko« pa stopa avtor pred javnost predvsem kot dober opazovalec razvoja gospodarskih razmer v Evropi in Ameriki. Ako nas je avtor peljal v svoji prvi knjigi v vseмирje, tedaj nas v svoji tretji postavlja na človeški svet, ki je tu opisan. V razumljivi obliki opisuje vsakdanje življenje in človekov večni boj za obstanek. — V uvodu pravi pisec sam: »Po petnajstih letih, polnih študija, razmišljanja in doživljanja moram vnovič postaviti svojo trditev. To pot trdim, da je na-

NOVOSTI ZA POMLAD

A. & E. SKABERNÉ
LJUBLJANA.

ključje, ki mi je že dolgo vladar vsemirja, edini resnični sovražnik človeštva, da je človeško gospodarstvo boj razuma z naključjem in da so vsa resnična človeška dejanja bojna dejanja. — Vsebinska knjige je silno obširna in bogata novih dognanj, ki nam nudijo koristna spoznanja za realno gledanje na človeško gospodarstvo. Razlika med Evropo nam postaja jasen prepad med gospodarskim individualizmom in načrtnim gospodarstvom očitno. Polagoma vodi avtor čitatelja od osnovnih gospodarskih vprašanj, od zmot in preizkušenj, od prosperitete do krize preko načrtnega gospodarstva na pot do razumnega gospodarstva. Vsi oni, ki so imeli že priliko slišati dr. Vidmarjevo predavanje »Med dvema dobama«, bodo še s posebnim zanimanjem spopolnjevali pridobljene pojme z novimi v tej knjigi. Učiteljstvo bo ta knjiga še posebno dobrodošla, ker mu bo dala osnovo za objektivno gledanje na razvoj svetovnega in tudi domačega gospodarstva. — Knjiga se naroča tudi v Knjigarni Učiteljske tiskarne.

— k L. Mrzel: Bog v Trbovljah. Založba Trbovlje. Ljubljana 1937. Cena kartonirani knjigi 60 din, vezani 70 din, bibliofilska izdaja pa stane 150 din. V knjigi, obsegajoči 120 strani, je zbranih sedem pravljic, ki jim je dal pisatelj posebno obliko. Legendarno gledanje je namreč preneseno na socialno življenje, kar daje vsebinski knjige ono svojevrsnost, ki jo doslej nismo bili vajeni in tudi ono privlačnost, da je ne moreš odložiti preden si jo prečitaš. Knjiga je dobila ime po prvi pravljici »Bog v Trbovljah«, v kateri opisuje kako je prišel Bog v Trbovlje in se kot frančiškan seznanil z rudarji in jim postal vodja pri štrajku, toda kapitalisti so ga jim ukradli. Tudi v ostalih pravljicah je avtor vpletel v legendo socialne probleme sedanjega časa. Iz vseh veje razumevanje potreb delavca in malega človeka sploh, klic po pravičnosti in ljubezni do sočloveka je zelo izrazit. Težko se je odločiti, kateri izmed 7 pravljic bi dal prednost, vse tako globoko posegajo v realno življenje in ga pokažejo v pravi luči. — Zbirko krasih 20 originalnih in res umetniško izdelanih lesorezov slikarja Maksima Sedeja, ki zelo dvignejo vrednost knjige.

MALI OGLASI

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5.—

FR. P. ZAJEC
Izprašan optik
Ljubljana, Stari trg 9

priporoča: naočnike, ščipalnice, barometre, toplomere, risalno orodje, mikroskope, fotoaparate itd. Velika zaloga raznih ur, zlatnine in srebrnine. Ceniki brezplačno.

ZAMENJAVA

Učiteljski par na trirazrednici, 28 km od Ljubljane, z avtobusno zvezo, zamenja mesto z učiteljskim parom, tovarišema ali tovarišicama, službujočima na 3—5 razrednici do 40 km od Ljubljane. — Ponudbe na upravo pod »Zamenjava ob železnici ali avtobusni zvezi«.

VABILO

Imam okrog 4000 debel cepljenih vrtnic s približno 300 etiketiranih vrst cvetja. Za šole vse leto prost vstop v moj vrt. Franc Jenko, trgovec usnja, Medvode.

ZAMENJAVA

Učiteljica na višje organizirani šoli, 2 km od zdravilišča in železniške postaje na Štajerskem, zamenja z učiteljico na Gorenjskem, Dolenjskem ali Notranjskem. Dopisi naj se pošljejo na upravo »Učiteljski tovariša« pod šifro »Pripravnica«.

Kaj vse pišejo o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU

— I O učiteljstvu in šolskih razmerah v Sloveniji so govorili v parlamentu dr. Jančič, Dobršek in Pleskovič. Obširneje poročila o tem »Jutro«, manj »Slovenec« od I. III.

— I Deset let je že minilo od ustanovitve dekliške meščanske šole v Kranju, tudi potrebna učiteljska mesta so sistemizirana, toda šola obstoja samo na papirju — ker nima šolskega poslopja. Z zidavo nove ljudske šole v Kranju pa bo menda to vprašanje rešeno. (»Gorenjec«, 26. II.)

— I »Dajte svobodo mišljenja!« Pri šolski predstavi v nekem gledališču v Grazu, kjer so dajali Schillerjevega »Don Carlosa«, je prišlo ob besedah markije Pose: »Sire! Dajte svobodo mišljenja!« do tako ognjevitoga plo-

skanja in mladinskega navdušenja, da je morala uprava igro prekiniti. Naslednjega dne pa je višji šolski svet igro prepovedal kot mladini neprimerno! (»Edinost«, 19. II.)

— I Proti knjižnemu monopolu. V prosvetnem ministertvu je bila konferenca, na katero je prosvetni minister Magarašević pozval zastopnike grafičnega delavstva, knjigarjev in zastopnike kulturno-prosvetnih delavcev. O tem poročila »Slovenec« od 27. februarja in pravi med drugim tudi: Šolski kulturni prosvetni delavci so zatem razčlenjevali točko za točko načrta o monopolizaciji šolskih knjig in dokazovali, da niti ena navedenih točk ne govori v prilog monopolizacije šolskih knjig, temveč za svobodno izdajo.

Naša gospodarska organizacija

— g Učiteljskemu domu v Mariboru je poklonil tov. Šimon Vodenik, šol. upr. v pok., Kranj, 50 din v počaščenje spomina gospe Jerne Gnušove ter 50 din v počaščenje spomina vzornega tovariša Josipa Mešička. — Iskrena hvala! — Kožuh, blagajnik.

Učiteljski pevski zbor JUU Emil Adamič

— pcv. Prihodnji pevski tečaj bo od 17. do 20. marca t. l. Začetek tečaja 17. marca ob 10. uri v dvorani društva »Grafike« (Masa-rykova cesta 14, četrto nadstropje) in ne kakor smo javili zadnjič, v dvorani Filharmonije. Tečaj je obvezen za vse one, ki se bodo udeležiti turneje. Tajništvo.

Za pomlad!

divne modne novosti za Vas

in Vašo družinico smo pripravili in pričakujemo Vaš poset

Učiteljska tiskarna

— t »Preporodovci« je zelo redka knjiga. Kdor si jo želi nabaviti, naj jo takoj naroči v Učiteljski tiskarni. Jih je le še malo. Vešana knjiga 30 din, broš. 20 din. Mladina, pogled v delo, borbe in žrtve onih, ki so pripravljali Jugoslavijo — Endlicher, Jenko, Fabjančič in drugi.

— t Vse prijavljene zadrudnike prosimo, naj pospešeno plačujejo obroke na deleže, da bodo prej deležni ugodnosti zadrudnikov.

— t Od zadnjega izkaza je pristopilo zopet lepo število novih zadrudnikov. Ne odlašajte! Predložite pristopne izjave.

— t Ob sklepu obrtnih nadaljevalnih šol dajejo povsod vajencem in vajenkam darila za spomin na šolo. Ponudimo po izredno znižani ceni vezane knjige za deklice: Knjigovodstvo za žensko obrt. 6 din. Računstvo za žensko obrt. 10 din. Za vajence: Pomočniška izkušnja, 3 din. Matematične tabele, 10 din (za les, kovine itd.).

Bajželj: Vesele ure. II. del. Zglasilo se je tako malo naročnikov, da se je tisk odložil. Za telovadbo I. odd. imamo Vesele ure I. del, za II. odd. ni primerne knjige in bi vse šole to nujno rabile, zato bo poslano na vse šole vprašanje za prednaročilo.

— t Otroci, ki prestopijo jeseni v gimnazijo ali meščansko šolo, nujno rabijo knjižico: Dr. Kozina: Snov za sprejemni izpit v srednjo šolo. Cena 10 din. Skupna naročila so cenejša zaradi poštne!

— t Novak: Risanje, 100 din, mora imeti vsaka šola. Naročite še pred izidom novega cenika, četudi na termin.

Mladinska matica

RAZPIS KNJIŽEVNIH NAGRAD

Mladinska matica razpisuje za svoje redne publikacije dve književni nagradi v višini 2500 in 2000 din, in sicer eno nagrado za spis ali slikanico za otroke od 6. do 9. leta, eno pa za knjigo realne vsebine.

Snov pri knjigi za najmlajše je lahko poljubna, realistična ali pravljicna, resna ali šaljiva, v verzih ali v prozi.

Obseg: ca. 64 strani malega formata naših rednih publikacij.

Obseg realne publikacije, ki naj ima čimbolj aktualno vsebino, pa je preračunjen na 80 do 90 strani.

Višino nagrade bo odločila kvaliteta dela, ne glede na to, ali je pisano za najmlajše ali za realno knjižico. Nagrada delo dobi tudi običajni honorar. Rokopisi naj se pošljejo po pošti v dveh tipkanih izvodih, in sicer popolnoma anonimno. Šele ob izidu tekmovanja, ki bo objavljen v »Učiteljskem tovarišu« in v dnevnem časopisu, se bodo javili avtorji z imeni in naslovi. Rokopisi avtorjev, ki ne bodo čuvali anonimnosti, se bodo izločili iz tekmovanja. Rok za vlaganje rokopisov pri tajništvu Mladinske matice, Ljubljana, Frančiškanska ulica 6, bo zaključen 1. novembra tega leta.

Za odbor Mladinske matice

Andrej Skulj, preds. Albert Širok, tajnika

MANUFATURA NOVAK LJUBLJANA — KONGRESNI TRG 15

— Pri naski cerkvi —

Šolski radio

— r XXIII. Torek, 8. marca: Pisava not po Kristusovem rojstvu; g. dr. Josip Čerin.

Predavatelj nam bo razložil v tem nadaljevanju svojega prejšnjega predavanja razvoj pevske in instrumentalne umetnosti pri Grkih in prvih Kristijanih. Govoril bo o glasbi rimske liturgije, o cerkvenih pevcih in o Gregorijanski šoli; končno še o neumah in o pisavi not splošno. II.—III.

Petek, 11. marca: Pri piramidah; gđ. Julija Šušteršič. Razpored:

1. Od Ljubljane do Kaira.
2. Bol. Prus: Odlomek iz dela »Faraon« (Kmet in minister).
3. Pri piramidah.
4. Bol. Prus: Odlomek »Stopničasta piramida«.
5. Na povratku. — Iz orient. glasbe — posnetek na plošči. II.—III.

Stanovska organizacija JUU Iz društev Vabila

— JUU SRESKO DRUŠTVO V ŽUŽEMBERKU bo zborovalo v soboto dne 12. marca 1938. ob 10. uri dop. v Žužemberku. Dnevni red: 1. Šolske in stanovske zadeve. 2. Vzgojni pomen tradicije, predava tov. Leder Mirko. 3. Rastlinski pouk v zvezi s kmetijstvom na podeželskih šolah, predava tov. Mervar France. 4. Slučajnosti. — Pridite vsi; poravnajte članarino! Odbor.

— JUU SRESKO DRUŠTVO V SLOV. BISTRICI bo zborovalo v soboto dne 12. marca t. l. ob 10. uri dopoldne v Slov. Bistrici. Poleg običajnih točk je na dnevnem redu tudi referat sreskega šolskega nadzornika g. Leona Cepudra. — Bodimo točni in polnoštevilni. — Šole, katere še niso vrnile vprašanih pol, naj to čimprej store. — Zaostankarji, poravnajte Vaše obveze. Odbor.

— UČITELJSTVU ŠKOFJELOŠKEGA OKRAJA! Upraviteljstva šol so prejela knjižico Osebnost Emila Adamiča! Prosimo, ako nakažejo naročnino čimprej! — Zadrudniki UT, ne pozabite na svojo obveznost in nakazujte zadrudni delež, kakor smo se dogovorili! Točnost, zanesljivost nad vse! — Isto velja za društveno članarino! Brez rednega, mesečnega nakazovanja ne moremo naprej! — Zadnji številki »Tovariša« je bil priložen prospekt Slovenske Matice. Zaradi odhoda tov. Jakoba Rojca je prevzel poverništvo tov. Vojteh Debeljak, ki daje vse zaželenne informacije, sprejema naročnino, zbira naročnike itd. Prijavite se njemu in točno boste postreženi. Odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO RADOVLJICA bo zborovalo v soboto, 5. marca 1938., ob 9. uri dopoldne na državni osnovni šoli v Lescah s sledečim dnevnim redom: 1. Otvoritev zborovanja. 2. Referat: Novi slovenski pravopis. Predava gospod profesor Ivan Kolar iz Ljubljane. 3. Referat: Gospodarski dan. 4. Poročila društvenih funk-

cionarjev. 5. Dopisi. 6. Slučajnosti in predlogi. — Društvo prosi članstvo, da poseti to zborovanje v čim večjem številu. Pred zborovanjem bo odborova seja. — Udeležba je obvezna! Odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO V KRANJU zboruje v soboto, dne 12. marca, ob pol 9. uri v prostorih Narodnega doma v Kranju. Dnevni red: 1. Situacijsko poročilo poda tovariš predsednik. 2. Tajniško poročilo. 3. Referat o stanovskih gospodarskih ustanovah. (Ref. tov. Rape.) 4. Referat o gmotnem položaju učiteljstva. (Ref. tov. Kus.) 5. Metodika pevskega pouka. (Ref. tov. Potočnik.) 6. Blagajniško poročilo zavzema zadnjo točko dnevnega reda iz vzroka, da bodo tovariši in tovarišice med odmorom poravnali zaostanke v članarini. — Pri vseh točkah se vrši debata. Odbor.

Poročila

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO V LJUTOMERU je zborovalo 12. februarja t. l. v Gornji Radgoni. — Navzočih 55. — Po pozdravu prisotnim in novodošlim članom je tov. Mavrič podal situacijsko poročilo. Orisal je najvažnejše dogodke in pojave zadnjega časa. Govoril je o finančnem zakonu, ki je v delu in od katerega tudi mi marsičesa pričakujemo; o učiteljskem pokretu, ki bi se ga naj tov. oprijeli, ter o aktivizaciji članstva. Sodelujemo pri delu vsi, ne okoriščajmo še samo s sadovi tujega dela! — Članstvo je z odobravanjem sprejelo spomenico o finančni zaščiti posestev v obmejnem pasu. Čuvajmo našo zemljo, da si je ne bodo lastili tuji in rodni grudi odtujevali naših ljudi! — Sledil je »Gospodarski dan«. Glavne obrise pomena in ciljev naših gospodarskih ustanov je v krepkih besedah opisal tov. Ivanjšič. Podrobneje je govoril o samopomoči odraslih in otrok tov. Zajec, tov. Korošak pa o Učiteljski tiskarni. Besede vseh so izzvenele v

P. n. naročnike in čitatelje obveščamo, da dobavlja znana veletrgovina z manufakturnim blagom NOVAK v Ljubljani blago za vse vrste oblačil proti odplačilu v mes. obrokih. Cene strogo solidne. Zunanjim odjemalcem pošlje na željo tudi vzorce. Prosi le navesti pribl. vrsto blaga.

poziv, naj se članstvo oklene naših gospodarskih ustanov, kajti le tistemu, ki je gospodarsko močan, ni treba hlapčevati dnevnim razmeram. — Tov. Prelogova je nato na podlagi seznama mesečnih izdatkov prikazala naš obmejni življenjski standard. Fiksiral je življenjski minimum za samca ca. 1770 din, za družino brez otrok ca. 3200 din, izdatki za otroka pa rasto s starostjo in šolanjem od ca. 150 do 1200 din mesečno. Sprejela se je končno resolucija za izboljšanje prejemkov državnih uradnikov, za zagotovitev stalnosti, avtomatsko napredovanje, doklade za ženo in enakopravnost v plačilu žene uradnice. K. Mavrič, preds. Mara Burjeva, tajnika.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO ŠMARJE PRI JELŠAH je zborovalo dne 12. februarja v Rogoški Slatini. — Udeležba 54 %. — Predsednik se je v toplih besedah spominjal dveh dobrih tovarišev, Sekirnika in Pogačnika, ki sta se vse premlada morala ločiti iz naših vrst. Društveni tajnik je s svojim poročilom uvedel razpravo o naših gospodarskih podjetjih ter se je predsedniku naročilo, da pri posameznih podjetjih tolažni želje našega članstva. — Predsednik tov. Verk je podal referat: Naša vas in učiteljevo delo v šoli. Svoj referat je razčlenil v sledeča poglavja: Psihološki pojavi na vasi ob koncu konjunktura, sedanjih gospodarskih položaj v podeželski občini, donos povprečnega kmetijskega posestva v sedanji dobi, vpliv slabih socialnih prilik na splošni nivo šole in naposled konkretni primeri učiteljevega dela za gospodarski napredek kmetijskih slojev. Predavanje je bilo podkrepjeno z mnogimi tabelami in statistikami. — Pred koncem so zborovalci soglasno odobrili sklep seje upravnega odbora, da se z zamudniki ne postopa več z dosedanja obzirnostjo in je tov. blagajničarka sprejela tozadevno striktno naročilo. Verk Miloš, preds. Rataj Oskar, tajnik.

Novosti na knjižnem trgu

— k Milan Vidmar: Med Evropo in Ameriko. Založila Naša založba v Ljubljani. Cena v platno vezani 360 strani obsegajoči knjigi 120 din, v polusnje 140 din.

Dr. Milana Vidmarja ne pozna naša javnost samo kot šahovskega vele mojstra, marveč ga je v zadnjih letih spoznala tudi kot znanstvenika pisatelja. Znani sta njegovi knjigi »Moj pogled na svet« in pa »Oslovski most«. Obe ti dve knjigi sta vzbudili veliko pozornosti in zanimanja. S knjigo »Med Evropo in Ameriko« pa stopa avtor pred javnost predvsem kot dober opazovalec razvoja gospodarskih razmer v Evropi in Ameriki. Ako nas je avtor peljal v svoji prvi knjigi v vsemirje, tedaj nas v svoji tretji postavlja na človeški svet, ki je tu opisan. V razumljivi obliki opisuje vsakdanje življenje in človekov večni boj za obstanek. — V uvodu pravi pisec sam: »Po petnajstih letih, polnih študija, razmišljanja in doživljanja moram vnovič postaviti svojo trditev. To pot trdim, da je na-

NOVOSTI ZA POMLAD

A. & E. SKABERNÉ
LJUBLJANA.

ključje, ki mi je že dolgo vladar vsemirja, edini resnični sovražnik človeštva, da je človeško gospodarstvo boj razuma z naključjem in da so vsa resnična človeška dejanja bojna dejanja. — Vsebinska knjige je silno obširna in bogata novih dognanj, ki nam nudijo koristna spoznanja za realno gledanje na človeško gospodarstvo. Razlika med Evropo nam postaja jasen prepad med gospodarskim individualizmom in načrtnim gospodarstvom očiteno. Polagoma vodi avtor čitatelja od osnovnih gospodarskih vprašanj, od zmot in preizkušenj, od prosperitete do krize preko načrtnega gospodarstva na pot do razumnega gospodarstva. Vsi oni, ki so imeli že priliko slišati dr. Vidmarjevo predavanje »Med dvema dobama«, bodo še s posebnim zanimanjem spopolnjevali pridobljene pojme z novimi v tej knjigi. Učiteljstvo bo ta knjiga še posebno dobrodošla, ker mu bo dala osnovo za objektivno gledanje na razvoj svetovnega in tudi domačega gospodarstva. — Knjiga se naroča tudi v Knjigarni Učiteljske tiskarne.

— k L. Mrzel: Bog v Trbovljah. Založba Trbovlje. Ljubljana 1937. Cena kartonirani knjigi 60 din, vezani 70 din, bibliofilska izdaja pa stane 150 din. V knjigi, obsegajoči 120 strani, je zbranih sedem pravljic, ki jim je dal pisatelj posebno obliko. Legendarno gledanje je namreč preneseno na socialno življenje, kar daje vsebinski knjige ono svojevrsnost, ki jo doslej nismo bili vajeni in tudi ono privlačnost, da je ne moreš odložiti preden si jo prečitaš. Knjiga je dobila ime po prvi pravljici »Bog v Trbovljah«, v kateri opisuje kako je prišel Bog v Trbovlje in se kot frančiškan seznanil z rudarji in jim postal vodja pri štrajku, toda kapitalisti so ga jim ukradli. Tudi v ostalih pravljicah je avtor vpletel v legendo socialne probleme sedanjega časa. Iz vseh veje razumevanje potreb delavca in malega človeka sploh, klic po pravičnosti in ljubezni do sočloveka je zelo izrazit. Težko se je odločiti, kateri izmed 7 pravljic bi dal prednost, vse tako globoko posegajo v realno življenje in ga pokažejo v pravi luči. — Zbirko krasih 20 originalnih in res umetniško izdelanih lesorezov slikarja Maksima Sedeja, ki zelo dvignejo vrednost knjige.

MALI OGLASI

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5.—

FR. P. ZAJEC
Izprašan optik
Ljubljana, Stari trg 9

priporoča: naočnike, ščipalnice, barometre, toplomere, risalno orodje, mikroskope, fotoaparate itd. Velika zaloga raznih ur, zlatnine in srebrnine. Ceniki brezplačno.

ZAMENJAVA

Učiteljski par na trirazrednici, 28 km od Ljubljane, z avtobusno zvezo, zamenja mesto z učiteljskim parom, tovarišema ali tovarišicama, službujočima na 3—5 razrednici do 40 km od Ljubljane. — Ponudbe na upravo pod »Zamenjava ob železnici ali avtobusni zvezi«.

VABILO

Imam okrog 4000 debel cepljenih vrtnic s približno 300 etiketiranih vrst cvetja. Za šole vse leto prost vstop v moj vrt. Franc Jenko, trgovec usnja, Medvode.

ZAMENJAVA

Učiteljica na višje organizirani šoli, 2 km od zdravilišča in železniške postaje na Štajerskem, zamenja z učiteljo na Gorenjskem, Dolenjskem ali Notranjskem. Dopisi naj se pošljejo na upravo »Učiteljski tovariša« pod šifro »Pripravnica«.

Kaj vse pišejo o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU

— I O učiteljstvu in šolskih razmerah v Sloveniji so govorili v parlamentu dr. Jančič, Dobršek in Pleskovič. Obširneje poročila o tem »Jutro«, manj »Slovenec« od I. III.

— I Deset let je že minilo od ustanovitve dekliške meščanske šole v Kranju, tudi potrebna učiteljska mesta so sistemizirana, toda šola obstoja samo na papirju — ker nima šolskega poslopja. Z zidavo nove ljudske šole v Kranju pa bo menda to vprašanje rešeno. (»Gorenjec«, 26. II.)

— I »Dajte svobodo mišljenja!« Pri šolski predstavi v nekem gledališču v Grazu, kjer so dajali Schillerjevega »Don Carlosa«, je prišlo ob besedah markije Pose: »Sire! Dajte svobodo mišljenja!« do tako ognjevitoga plo-

skanja in mladinskega navdušenja, da je morala uprava igro prekiniti. Naslednjega dne pa je višji šolski svet igro prepovedal kot mladini neprimerno! (»Edinost«, 19. II.)

— I Proti knjižnemu monopolu. V prosvetnem ministertvu je bila konferenca, na katero je prosvetni minister Magarašević pozval zastopnike grafičnega delavstva, knjigarstev in zastopnike kulturno-prosvetnih delavcev. O tem poročila »Slovenec« od 27. februarja in pravi med drugim tudi: Šolski kulturni prosvetni delavci so zatem razčlenjevali točko za točko načrta o monopolizaciji šolskih knjig in dokazovali, da niti ena navedenih točk ne govori v prilog monopolizacije šolskih knjig, temveč za svobodno izdajo.

Naša gospodarska organizacija

— g Učiteljskemu domu v Mariboru je poklonil tov. Šimon Vodenik, šol. upr. v pok., Kranj, 50 din v počaščenje spomina gospe Jerne Gnušove ter 50 din v počaščenje spomina vzornega tovariša Josipa Mešička. — Iskrena hvala! — Kožuh, blagajnik.

Učiteljski pevski zbor JUU Emil Adamič

— pcv. Prihodnji pevski tečaj bo od 17. do 20. marca t. l. Začetek tečaja 17. marca ob 10. uri v dvorani društva »Grafike« (Masarykova cesta 14, četrto nadstropje) in ne kakor smo javili zadnjič, v dvorani Filharmonije. Tečaj je obvezen za vse one, ki se bodo udeležiti turneje. Tajništvo.

Za pomlad!

divne modne novosti za Vas

in Vašo družinico smo pripravili in pričakujemo Vaš poset

Učiteljska tiskarna

— t »Preporodovci« je zelo redka knjiga. Kdor si jo želi nabaviti, naj jo takoj naroči v Učiteljski tiskarni. Jih je le še malo. Vešana knjiga 30 din, broš. 20 din. Mladina, pogled v delo, borbe in žrtve onih, ki so pripravljali Jugoslavijo — Endlicher, Jenko, Fabjančič in drugi.

— t Vse prijavljene zadrudnike prosimo, naj pospešeno plačujejo obroke na deleže, da bodo prej deležni ugodnosti zadrudnikov.

— t Od zadnjega izkaza je pristopilo zopet lepo število novih zadrudnikov. Ne odlašajte! Predložite pristopne izjave.

— t Ob sklepu obrtnih nadaljevalnih šol dajejo povsod vajencem in vajenkam darila za spomin na šolo. Ponudimo po izredno znižani ceni vezane knjige za deklince: Knjigovodstvo za žensko obrt. 6 din. Računstvo za žensko obrt. 10 din. Za vajence: Pomočniška izkušnja, 3 din. Matematične tabele, 10 din (za les, kovine itd.).

Bajželj: Vesele ure. II. del. Zglasilo se je tako malo naročnikov, da se je tisk odložil. Za telovadbo I. odd. imamo Vesele ure I. del, za II. odd. ni primerne knjige in bi vse šole to nujno rabile, zato bo poslano na vse šole vprašanje za prednaročilo.

— t Otroci, ki prestopijo jeseni v gimnazijo ali meščansko šolo, nujno rabijo knjižico: Dr. Kozina: Snov za sprejemni izpit v srednjo šolo. Cena 10 din. Skupna naročila so cencjša zaradi poštnine!

— t Novak: Risanje, 100 din, mora imeti vsaka šola. Naročite še pred izidom novega cenika, četudi na termin.

Mladinska matica

RAZPIS KNJIŽEVNIH NAGRAD

Mladinska matica razpisuje za svoje redne publikacije dve književni nagradi v višini 2500 in 2000 din, in sicer eno nagrado za spis ali slikanico za otroke od 6. do 9. leta, eno pa za knjigo realne vsebine.

Snov pri knjigi za najmlajše je lahko poljubna, realistična ali pravljicična, resna ali šaljiva, v verzih ali v prozi.

Obseg: ca. 64 strani malega formata naših rednih publikacij.

Obseg realne publikacije, ki naj ima čim bolj aktualno vsebino, pa je preračunjen na 80 do 90 strani.

Višino nagrade bo odločila kvaliteta dela, ne glede na to, ali je pisano za najmlajše ali za realno knjižico. Nagrajeno delo dobi tudi običajni honorar. Rokopisi naj se pošljejo po pošti v dveh tipkanih izvodih, in sicer popolnoma anonimno. Šele ob izidu tekmovanja, ki bo objavljen v »Učiteljskem tovarišu« in v dnevnem časopisu, se bodo javili avtorji z imeni in naslovi. Rokopisi avtorjev, ki ne bodo čuvali anonimnosti, se bodo izločili iz tekmovanja. Rok za vlaganje rokopiesov pri tajništvu Mladinske matice, Ljubljana, Frančiškanska ulica 6, bo zaključen 1. novembra tega leta.

Za odbor Mladinske matice

Andrej Skulj, preds. Albert Širok, tajnika

MANUFATURA NOVAK LJUBLJANA — KONGRESNI TRG 15

— Pri naski cerkvi —

Šolski radio

— r XXIII. Torek, 8. marca: Pisava not po Kristusovem rojstvu; g. dr. Josip Čerin.

Predavatelj nam bo razložil v tem nadaljevanju svojega prejšnjega predavanja razvoj pevske in instrumentalne umetnosti pri Grkih in prvih Kristjanih. Govoril bo o glasbi rimske liturgije, o cerkvenih pevcih in o Gregorijanski šoli; končno še o neumah in o pisavi not splošno. II.—III.

Petek, 11. marca: Pri piramidah; gdč. Julija Šušteršič. Razpored:

1. Od Ljubljane do Kaire.
2. Bol. Prus: Odlomek iz dela »Faraon« (Kmet in minister).
3. Pri piramidah.
4. Bol. Prus: Odlomek »Stopničasta piramida«.
5. Na povratku. — Iz orient. glasbe — posnetek na plošči. II.—III.

Stanovska organizacija JUU Iz društev Vabila

— JUU SRESKO DRUŠTVO V ŽUZEMBERKU bo zborovalo v soboto dne 12. marca 1938. ob 10. uri dop. v Žuzemberku. Dnevni red: 1. Šolske in stanovske zadeve. 2. Vzgojni pomen tradicije, predava tov. Leder Mirko. 3. Rastlinski pouk v zvezi s kmetijstvom na podeželskih šolah, predava tov. Mervar France. 4. Slučajnosti. — Pridite vsi; poravnajte članarino! Odbor.

— JUU SRESKO DRUŠTVO V SLOV. BISTRICI bo zborovalo v soboto dne 12. marca t. l. ob 10. uri dopoldne v Slov. Bistrici. Poleg običajnih točk je na dnevnem redu tudi referat sreskega šolskega nadzornika g. Leona Cepudra. — Bodimo točni in polnoštevni! — Šole, katere še niso vrnile vprašanih pol, naj to čimprej store. — Zaostankarji, poravnajte Vaše obveze. Odbor.

— UČITELJSTVU ŠKOFJELOŠKEGA OKRAJA! Upraviteljstva šol so prejela knjižico Osebnost Emila Adamiča! Prosimo, ako nakažejo naročnino čimprej! — Zadrudniki UT, ne pozabite na svojo obveznost in nakazujte zadrudni delež, kakor smo se dogovorili! Točnost, zanesljivost nad vse! — Isto velja za društveno članarino! Brez rednega, mesečnega nakazovanja ne moremo naprej! — Zadnji številki »Tovariša« je bil priložen prospekt Slovenske Matice. Zaradi odhoda tov. Jakoba Rojca je prevzel poverništvo tov. Vojteh Debeljak, ki daje vse zaželenne informacije, sprejema naročnino, zbira naročnike itd. Prijavite se njemu in točno boste postreženi. Odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO RADOVLJICA bo zborovalo v soboto, 5. marca 1938., ob 9. uri dopoldne na državni osnovni šoli v Lescah s sledečim dnevnim redom: 1. Otvoritev zborovanja. 2. Referat: Novi slovenski pravopis. Predava gospod profesor Ivan Kolar iz Ljubljane. 3. Referat: Gospodarski dan. 4. Poročila društvenih funk-

cionarjev. 5. Dopisi. 6. Slučajnosti in predlogi. — Društvo prosi članstvo, da poseti to zborovanje v čim večjem številu. Pred zborovanjem bo odborova seja. — Udeležba je obvezna! Odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO V KRANJU zboruje v soboto, dne 12. marca, ob pol 9. uri v prostorih Narodnega doma v Kranju. Dnevni red: 1. Situacijsko poročilo poda tovariš predsednik. 2. Tajniško poročilo. 3. Referat o stanovskih gospodarskih ustanovah. (Ref. tov. Rape.) 4. Referat o gmotnem položaju učiteljstva. (Ref. tov. Kus.) 5. Metodika pevskega pouka. (Ref. tov. Potočnik.) 6. Blagajniško poročilo zavzema zadnjo točko dnevnega reda iz vzroka, da bodo tovariši in tovarišice med odmorom poravnali zaostanke v članarini. — Pri vseh točkah se vrši debata. Odbor.

Poročila

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO V LJUTOMERU je zborovalo 12. februarja t. l. v Gornji Radgoni. — Navzočih 55. — Po pozdravu prisotnim in novodošlim članom je tov. Mavrič podal situacijsko poročilo. Orisal je najvažnejše dogodke in pojave zadnjega časa. Govoril je o finančnem zakonu, ki je v delu in od katerega tudi mi marsičesa pričakujemo; o učiteljskem pokretu, ki bi se ga naj tov. oprijeli, ter o aktivizaciji članstva. Sodelujemo pri delu vsi, ne okoriščajmo še samo s sadovi tujega dela! — Članstvo je z odobravanjem sprejelo spomenico o finančni zaščiti posestev v obmejnem pasu. Čuvajmo našo zemljo, da si je ne bodo lastili tuji in rodni grudi odtujevali naših ljudi! — Sledil je »Gospodarski dan«. Glavne obrise pomena in ciljev naših gospodarskih ustanov je v krepkih besedah opisal tov. Ivanjšič. Podrobneje je govoril o samopomoči odraslih in otrok tov. Zajec, tov. Korošak pa o Učiteljski tiskarni. Besede vseh so izzvenele v

P. n. naročnike in čitatelje obveščamo, da dobavlja znana veletrgovina z manufakturnim blagom NOVAK v Ljubljani blago za vse vrste oblačil proti odplačilu v mes. obrokih. Cene strogo solidne. Zunanjim odjemalcem pošlje na željo tudi vzorce. Prosi le navesti pribl. vrsto blaga.

poziv, naj se članstvo oklene naših gospodarskih ustanov, kajti le tistemu, ki je gospodarsko močan, ni treba hlapčevati dnevnim razmeram. — Tov. Prelogova je nato na podlagi seznama mesečnih izdatkov prikazala naš obmejni življenjski standard. Fiksiral je življenjski minimum za samca ca. 1770 din, za družino brez otrok ca. 3200 din, izdatki za otroka pa rasto s starostjo in šolanjem od ca. 150 do 1200 din mesečno. Sprejela se je končno resolucija za izboljšanje prejemkov državnih uradnikov, za zagotovitev stalnosti, avtomatsko napredovanje, doklade za ženo in enakopravnost v plačilu žene uradnice. K. Mavrič, preds. Mara Burjeva, tajnika.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO ŠMARJE PRI JELŠAH je zborovalo dne 12. februarja v Rogški Slatini. — Udeležba 54 %. — Predsednik se je v toplih besedah spominjal dveh dobrih tovarišev, Sekirnika in Pogačnika, ki sta se vse premlada morala ločiti iz naših vrst. Društveni tajnik je s svojim poročilom uvedel razpravo o naših gospodarskih podjetjih ter se je predsedniku naročilo, da pri posameznih podjetjih tolažni želje našega članstva. — Predsednik tov. Verk je podal referat: Naša vas in učiteljevo delo v šoli. Svoj referat je razčlenil v sledeča poglavja: Psihološki pojavi na vasi ob koncu konjunktura, sedanjih gospodarskih položaj v podeželski občini, donos povprečnega kmetijskega posestva v sedanji dobi, vpliv slabih socialnih prilik na splošni nivo šole in napoved konkretni primeri učiteljevega dela za gospodarski napredek kmetijskih slojev. Predavanje je bilo podkrepjeno z mnogimi tabelami in statistikami. — Pred koncem so zborovalci soglasno odobrili sklep seje upravnega odbora, da se z zamudniki ne postopa več z dosedanja obzirnostjo in je tov. blagajničarka sprejela tozadevno striktno naročilo. Verk Miloš, preds. Rataj Oskar, tajnik.

Novosti na knjižnem trgu

— k Milan Vidmar: Med Evropo in Ameriko. Založila Naša založba v Ljubljani. Cena v platno vezani 360 strani obsegajoči knjigi 120 din, v polusnje 140 din.

Dr. Milana Vidmarja ne pozna naša javnost samo kot šahovskega vele mojstra, marveč ga je v zadnjih letih spoznala tudi kot znanstvenika pisatelja. Znani sta njegovi knjigi »Moj pogled na svet« in pa »Oslovski most«. Obe ti dve knjigi sta vzbudili veliko pozornosti in zanimanja. S knjigo »Med Evropo in Ameriko« pa stopa avtor pred javnost predvsem kot dober opazovalec razvoja gospodarskih razmer v Evropi in Ameriki. Ako nas je avtor peljal v svoji prvi knjigi v vsemirje, tedaj nas v svoji tretji postavlja na človeški svet, ki je tu opisan. V razumljivi obliki opisuje vsakdanje življenje in človekov večni boj za obstanek. — V uvodu pravi pisec sam: »Po petnajstih letih, polnih študija, razmišljanja in doživljanja moram vnovič postaviti svojo trditev. To pot trdim, da je na-

NOVOSTI ZA POMLAD

A. & E. SKABERNÉ
LJUBLJANA.

ključje, ki mi je že dolgo vladar vsemirja, edini resnični sovražnik človeštva, da je človeško gospodarstvo boj razuma z naključjem in da so vsa resnična človeška dejanja bojna dejanja. — Vsebinska knjige je silno obširna in bogata novih dognanj, ki nam nudijo koristna spoznanja za realno gledanje na človeško gospodarstvo. Razlika med Evropo nam postaja jasen prepad med gospodarskim individualizmom in načrtnim gospodarstvom očitno. Polagoma vodi avtor čitatelja od osnovnih gospodarskih vprašanj, od zmot in preizkušenj, od prosperitete do krize preko načrtnega gospodarstva na pot do razumnega gospodarstva. Vsi oni, ki so imeli že priliko slišati dr. Vidmarjevo predavanje »Med dvema dobama«, bodo še s posebnim zanimanjem spopolnjevali pridobljene pojme z novimi v tej knjigi. Učiteljstvo bo ta knjiga še posebno dobrodošla, ker mu bo dala osnovo za objektivno gledanje na razvoj svetovnega in tudi domačega gospodarstva. — Knjiga se naroča tudi v Knjigarni Učiteljske tiskarne.

— k L. Mrzel: Bog v Trbovljah. Založba Trbovlje. Ljubljana 1937. Cena kartonirani knjigi 60 din, vezani 70 din, bibliofilska izdaja pa stane 150 din. V knjigi, obsegajoči 120 strani, je zbranih sedem pravljic, ki jim je dal pisatelj posebno obliko. Legendarno gledanje je namreč preneseno na socialno življenje, kar daje vsebinski knjige ono svojevrsnost, ki jo doslej nismo bili vajeni in tudi ono privlačnost, da je ne moreš odložiti preden si jo prečitaš. Knjiga je dobila ime po prvi pravljici »Bog v Trbovljah«, v kateri opisuje kako je prišel Bog v Trbovlje in se kot frančiškan seznanil z rudarji in jim postal vodja pri štrajku, toda kapitalisti so ga jim ukradli. Tudi v ostalih pravljicah je avtor vpletel v legendo socialne probleme sedanjega časa. Iz vseh veje razumevanje potreb delavca in malega človeka sploh, klic po pravičnosti in ljubezni do sočloveka je zelo izrazit. Težko se je odločiti, kateri izmed 7 pravljic bi dal prednost, vse tako globoko posegajo v realno življenje in ga pokažejo v pravi luči. — Zbirko krasih 20 originalnih in res umetniško izdelanih lesorezov slikarja Maksima Sedeja, ki zelo dvignejo vrednost knjige.

MALI OGLASI

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5—

FR. P. ZAJEC
Izprašan optik
Ljubljana, Stari trg 9

priporoča: naočnike, ščipalnice, barometre, toplomere, risalno orodje, mikroskope, fotoaparate itd. Velika zaloga raznih ur, zlatnine in srebrnine. Ceniki brezplačno.

ZAMENJAVA

Učiteljski par na trirazrednici, 28 km od Ljubljane, z avtobusno zvezo, zamenja mesto z učiteljskim parom, tovarišema ali tovarišicama, službujočima na 3—5 razrednici do 40 km od Ljubljane. — Ponudbe na upravo pod »Zamenjava ob železnici ali avtobusni zvezi«.

VABILO

Imam okrog 4000 debel cepljenih vrtnic s približno 300 etiketiranih vrst cvetja. Za šole vse leto prost vstop v moj vrt. Franc Jenko, trgovec usnja, Medvode.

ZAMENJAVA

Učiteljica na višje organizirani šoli, 2 km od zdravilišča in železniške postaje na Štajerskem, zamenja z učiteljo na Gorenjskem, Dolenjskem ali Notranjskem. Dopisi naj se pošljejo na upravo »Učiteljski tovariša« pod šifro »Pripravnica«.

Kaj vse pišejo o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU

— I O učiteljstvu in šolskih razmerah v Sloveniji so govorili v parlamentu dr. Jančič, Dobršek in Pleskovič. Obširneje poročila o tem »Jutro«, manj »Slovenec« od I. III.

— I Deset let je že minilo od ustanovitve dekliške meščanske šole v Kranju, tudi potrebna učiteljska mesta so sistemizirana, toda šola obstoja samo na papirju — ker nima šolskega poslopja. Z zidavo nove ljudske šole v Kranju pa bo menda to vprašanje rešeno. (»Gorenjec«, 26. II.)

— I »Dajte svobodo mišljenja!« Pri šolski predstavi v nekem gledališču v Grazu, kjer so dajali Schillerjevega »Don Carlosa«, je prišlo ob besedah markije Pose: »Sire! Dajte svobodo mišljenja!« do tako ognjevitoga plo-

skanja in mladinskega navdušenja, da je morala uprava igro prekiniti. Naslednjega dne pa je višji šolski svet igro prepovedal kot mladini neprimerno! (»Edinost«, 19. II.)

— I Proti knjižnemu monopolu. V prosvetnem ministertvu je bila konferenca, na katero je prosvetni minister Magarašević pozval zastopnike grafičnega delavstva, knjigarstev in zastopnike kulturno-prosvetnih delavcev. O tem poročila »Slovenec« od 27. februarja in pravi med drugim tudi: Šolski kulturni prosvetni delavci so zatem razčlenjevali točko za točko načrta o monopolizaciji šolskih knjig in dokazovali, da niti ena navedenih točk ne govori v prilog monopolizacije šolskih knjig, temveč za svobodno izdajo.

Naša gospodarska organizacija

— g Učiteljskemu domu v Mariboru je poklonil tov. Šimon Vodenik, šol. upr. v pok., Kranj, 50 din v počaščenje spomina gospe Jerne Gnušove ter 50 din v počaščenje spomina vzornega tovariša Josipa Mešička. — Iskrena hvala! — Kožuh, blagajnik.

Učiteljski pevski zbor JUU Emil Adamič

— pcv. Prihodnji pevski tečaj bo od 17. do 20. marca t. l. Začetek tečaja 17. marca ob 10. uri v dvorani društva »Grafike« (Masa-rykova cesta 14, četrto nadstropje) in ne kakor smo javili zadnjič, v dvorani Filharmonije. Tečaj je obvezen za vse one, ki se bodo udeležiti turneje. Tajništvo.

Za pomlad!

divne modne novosti za Vas

in Vašo družinico smo pripravili in pričakujemo Vaš poset

Učiteljska tiskarna

— t »Preporodovci« je zelo redka knjiga. Kdor si jo želi nabaviti, naj jo takoj naroči v Učiteljski tiskarni. Jih je le še malo. Vešana knjiga 30 din, broš. 20 din. Mladina, pogled v delo, borbe in žrtve onih, ki so pripravljali Jugoslavijo — Endlicher, Jenko, Fabjančič in drugi.

— t Vse prijavljene zadrudnike prosimo, naj pospešeno plačujejo obroke na deleže, da bodo prej deležni ugodnosti zadrudnikov.

— t Od zadnjega izkaza je pristopilo zopet lepo število novih zadrudnikov. Ne odlašajte! Predložite pristopne izjave.

— t Ob sklepu obrtnih nadaljevalnih šol dajejo povsod vajencem in vajenkam darila za spomin na šolo. Ponudimo po izredno znižani ceni vezane knjige za deklince: Knjigovodstvo za žensko obrt. 6 din. Računstvo za žensko obrt. 10 din. Za vajence: Pomočniška izkušnja, 3 din. Matematične tabele, 10 din (za les, kovine itd.).

Bajželj: Vesele ure. II. del. Zglasilo se je tako malo naročnikov, da se je tisk odložil. Za telovadbo I. odd. imamo Vesele ure I. del, za II. odd. ni primerne knjige in bi vse šole to nujno rabile, zato bo poslano na vse šole vprašanje za prednaročilo.

— t Otroci, ki prestopijo jeseni v gimnazijo ali meščansko šolo, nujno rabijo knjižico: Dr. Kozina: Snov za sprejemni izpit v srednjo šolo. Cena 10 din. Skupna naročila so cencjša zaradi poštne!

— t Novak: Risanje, 100 din, mora imeti vsaka šola. Naročite še pred izidom novega cenika, četudi na termin.

Mladinska matica

RAZPIS KNJIŽEVNIH NAGRAD

Mladinska matica razpisuje za svoje redne publikacije dve književni nagradi v višini 2500 in 2000 din, in sicer eno nagrado za spis ali slikanico za otroke od 6. do 9. leta, eno pa za knjigo realne vsebine.

Snov pri knjigi za najmlajše je lahko poljubna, realistična ali pravljica, resna ali šaljiva, v verzih ali v prozi.

Obseg: ca. 64 strani malega formata naših rednih publikacij.

Obseg realne publikacije, ki naj ima čimbolj aktualno vsebino, pa je preračunjen na 80 do 90 strani.

Višino nagrade bo odločila kvaliteta dela, ne glede na to, ali je pisano za najmlajše ali za realno knjižico. Nagrada delo dobi tudi običajni honorar. Rokopisi naj se pošljejo po pošti v dveh tipkanih izvodih, in sicer popolnoma anonimno. Šele ob izidu tekmovanja, ki bo objavljen v »Učiteljskem tovarišu« in v dnevnem časopisu, se bodo javili avtorji z imeni in naslovi. Rokopisi avtorjev, ki ne bodo čuvali anonimnosti, se bodo izločili iz tekmovanja. Rok za vlaganje rokopisov pri tajništvu Mladinske matice, Ljubljana, Frančiškanska ulica 6, bo zaključen 1. novembra tega leta.

Za odbor Mladinske matice

Andrej Skulj, preds. Albert Širok, tajnika

MANUFATURA NOVAK LJUBLJANA — KONGRESNI TRG 15

— Pri naski cerkvi —

Šolski radio

— r XXIII. Torek, 8. marca: Pisava not po Kristusovem rojstvu; g. dr. Josip Čerin.

Predavatelj nam bo razložil v tem nadaljevanju svojega prejšnjega predavanja razvoj pevske in instrumentalne umetnosti pri Grkih in prvih Kristijanih. Govoril bo o glasbi rimske liturgije, o cerkvenih pevcih in o Gregorijanski šoli; končno še o neumah in o pisavi not splošno. II.—III.

Petek, 11. marca: Pri piramidah; gdč. Julija Šušteršič. Razpored:

1. Od Ljubljane do Kaire.
2. Bol. Prus: Odlomek iz dela »Faraon« (Kmet in minister).
3. Pri piramidah.
4. Bol. Prus: Odlomek »Stopničasta piramida«.
5. Na povratku. — Iz orient. glasbe — posnetek na plošči. II.—III.

Stanovska organizacija JUU Iz društev Vabila

— JUU SRESKO DRUŠTVO V ŽUŽEMBERKU bo zborovalo v soboto dne 12. marca 1938. ob 10. uri dop. v Žužemberku. Dnevni red: 1. Šolske in stanovske zadeve. 2. Vzgojni pomen tradicije, predava tov. Leder Mirko. 3. Rastlinski pouk v zvezi s kmetijstvom na podeželskih šolah, predava tov. Mervar France. 4. Slučajnosti. — Pridite vsi; poravnajte članarino! Odbor.

— JUU SRESKO DRUŠTVO V SLOV. BISTRICI bo zborovalo v soboto dne 12. marca t. l. ob 10. uri dopoldne v Slov. Bistrici. Poleg običajnih točk je na dnevnem redu tudi referat sreskega šolskega nadzornika g. Leona Cepudra. — Bodimo točni in polnoštevni! — Šole, katere še niso vrnile vprašanih pol, naj to čimprej store. — Zaostankarji, poravnajte Vaše obveze. Odbor.

— UČITELJSTVU ŠKOFJELOŠKEGA OKRAJA! Upraviteljstva šol so prejela knjižico Osebnost Emila Adamiča! Prosimo, ako nakažejo naročnino čimprej! — Zadrudniki UT, ne pozabite na svojo obveznost in nakazujte zadrudni delež, kakor smo se dogovorili! Točnost, zanesljivost nad vse! — Isto velja za društveno članarino! Brez rednega, mesečnega nakazovanja ne moremo naprej! — Zadnji številki »Tovariša« je bil priložen prospekt Slovenske Matice. Zaradi odhoda tov. Jakoba Rojca je prevzel poverništvo tov. Vojteh Debeljak, ki daje vse zaželenne informacije, sprejema naročnino, zbira naročnike itd. Prijavite se njemu in točno boste postreženi. Odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO RADOVLJICA bo zborovalo v soboto, 5. marca 1938., ob 9. uri dopoldne na državni osnovni šoli v Lescah s sledečim dnevnim redom: 1. Otvoritev zborovanja. 2. Referat: Novi slovenski pravopis. Predava gospod profesor Ivan Kolar iz Ljubljane. 3. Referat: Gospodarski dan. 4. Poročila društvenih funk-

cionarjev. 5. Dopisi. 6. Slučajnosti in predlogi. — Društvo prosi članstvo, da poseti to zborovanje v čim večjem številu. Pred zborovanjem bo odborova seja. — Udeležba je obvezna! Odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO V KRANJU zboruje v soboto, dne 12. marca, ob pol 9. uri v prostorih Narodnega doma v Kranju. Dnevni red: 1. Situacijsko poročilo poda tovariš predsednik. 2. Tajniško poročilo. 3. Referat o stanovskih gospodarskih ustanovah. (Ref. tov. Rape.) 4. Referat o gmotnem položaju učiteljstva. (Ref. tov. Kus.) 5. Metodika pevskega pouka. (Ref. tov. Potočnik.) 6. Blagajniško poročilo zavzema zadnjo točko dnevnega reda iz vzroka, da bodo tovariši in tovarišice med odmorom poravnali zaostanke v članarini. — Pri vseh točkah se vrši debata. Odbor.

Poročila

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO V LJUTOMERU je zborovalo 12. februarja t. l. v Gornji Radgoni. — Navzočih 55. — Po pozdravu prisotnim in novodošlim članom je tov. Mavrič podal situacijsko poročilo. Orisal je najvažnejše dogodke in pojave zadnjega časa. Govoril je o finančnem zakonu, ki je v delu in od katerega tudi mi marsičesa pričakujemo; o učiteljskem pokretu, ki bi se ga naj tov. oprijeli, ter o aktivizaciji članstva. Sodelujemo pri delu vsi, ne okoriščajmo še samo s sadovi tujega dela! — Članstvo je z odobravanjem sprejelo spomenico o finančni zaščiti posestev v obmejnem pasu. Čuvajmo našo zemljo, da si je ne bodo lastili tuji in rodni grudi odtujevali naših ljudi! — Sledil je »Gospodarski dan«. Glavne obrise pomena in ciljev naših gospodarskih ustanov je v krepkih besedah opisal tov. Ivanjšič. Podrobneje je govoril o samopomoči odraslih in otrok tov. Zajec, tov. Korošak pa o Učiteljski tiskarni. Besede vseh so izzvenele v

P. n. naročnike in čitatelje obveščamo, da dobavlja znana veletrgovina z manufakturnim blagom NOVAK v Ljubljani blago za vse vrste oblačil proti odplačilu v mes. obrokih. Cene strogo solidne. Zunanjim odjemalcem pošlje na željo tudi vzorce. Prosi le navesti pribl. vrsto blaga.

poziv, naj se članstvo oklene naših gospodarskih ustanov, kajti le tistemu, ki je gospodarsko močan, ni treba hlapčevati dnevnim razmeram. — Tov. Prelogova je nato na podlagi seznama mesečnih izdatkov prikazala naš obmejni življenjski standard. Fiksiral je življenjski minimum za samca ca. 1770 din, za družino brez otrok ca. 3200 din, izdatki za otroka pa rasto s starostjo in šolanjem od ca. 150 do 1200 din mesečno. Sprejela se je končno resolucija za izboljšanje prejemkov državnih uradnikov, za zagotovitev stalnosti, avtomatsko napredovanje, doklade za ženo in enakopravnost v plačilu žene uradnice.

K. Mavrič, preds. Mara Burjeva, tajnika.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO ŠMARJE PRI JELŠAH je zborovalo dne 12. februarja v Rogoški Slatini. — Udeležba 54 %. — Predsednik se je v toplih besedah spominjal dveh dobrih tovarišev, Sekirnika in Pogačnika, ki sta se vse premlada morala ločiti iz naših vrst. Društveni tajnik je s svojim poročilom uvedel razpravo o naših gospodarskih podjetjih ter se je predsedniku naročilo, da pri posameznih podjetjih tolažni želje našega članstva. — Predsednik tov. Verk je podal referat: Naša vas in učiteljevo delo v šoli. Svoj referat je razčlenil v sledeča poglavja: Psihološki pojavi na vasi ob koncu konjunktura, sedanji gospodarski položaj v podeželski občini, donos povprečnega kmetijskega posestva v sedanji dobi, vpliv slabih socialnih prilik na splošni nivo šole in napoved konkretni primeri učiteljevega dela za gospodarski napredek kmetijskih slojev. Predavanje je bilo podkrepjeno z mnogimi tabelami in statistikami. — Pred koncem so zborovalci soglasno odobrili sklep seje upravnega odbora, da se z zamudniki ne postopa več z dosedanja obzirnostjo in je tov. blagajničarka sprejela tozadevno striktno naročilo. Verk Miloš, preds. Rataj Oskar, tajnik.

Novosti na knjižnem trgu

— k Milan Vidmar: Med Evropo in Ameriko. Založila Naša založba v Ljubljani. Cena v platno vezani 360 strani obsegajoči knjigi 120 din, v polusnje 140 din.

Dr. Milana Vidmarja ne pozna naša javnost samo kot šahovskega vele mojstra, marveč ga je v zadnjih letih spoznala tudi kot znanstvenika pisatelja. Znani sta njegovi knjigi »Moj pogled na svet« in pa »Oslovski most«. Obe ti dve knjigi sta vzbudili veliko pozornosti in zanimanja. S knjigo »Med Evropo in Ameriko« pa stopa avtor pred javnost predvsem kot dober opazovalec razvoja gospodarskih razmer v Evropi in Ameriki. Ako nas je avtor peljal v svoji prvi knjigi v vseмирje, tedaj nas v svoji tretji postavlja na človeški svet, ki je tu opisan. V razumljivi obliki opisuje vsakdanje življenje in človekov večni boj za obstanek. — V uvodu pravi pisec sam: »Po petnajstih letih, polnih študija, razmišljanja in doživljanja moram vnovič postaviti svojo trditev. To pot trdim, da je na-

NOVOSTI ZA POMLAD

A. & E. SKABERNÉ
LJUBLJANA.

ključje, ki mi je že dolgo vladar vsemirja, edini resnični sovražnik človeštva, da je človeško gospodarstvo boj razuma z naključjem in da so vsa resnična človeška dejanja bojna dejanja. — Vsebinska knjige je silno obširna in bogata novih dognanj, ki nam nudijo koristna spoznanja za realno gledanje na človeško gospodarstvo. Razlika med Evropo nam postaja jasen prepad med gospodarskim individualizmom in načrtnim gospodarstvom očitno. Polagoma vodi avtor čitatelja od osnovnih gospodarskih vprašanj, od zmot in preizkušenj, od prosperitete do krize preko načrtnega gospodarstva na pot do razumnega gospodarstva. Vsi oni, ki so imeli že priliko slišati dr. Vidmarjevo predavanje »Med dvema dobama«, bodo še s posebnim zanimanjem spopolnjevali pridobljene pojme z novimi v tej knjigi. Učiteljstvo bo ta knjiga še posebno dobrodošla, ker mu bo dala osnovo za objektivno gledanje na razvoj svetovnega in tudi domačega gospodarstva. — Knjiga se naroča tudi v Knjigarni Učiteljske tiskarne.

— k L. Mrzel: Bog v Trbovljah. Založba Trbovlje. Ljubljana 1937. Cena kartonirani knjigi 60 din, vezani 70 din, bibliofilska izdaja pa stane 150 din. V knjigi, obsegajoči 120 strani, je zbranih sedem pravljic, ki jim je dal pisatelj posebno obliko. Legendarno gledanje je namreč preneseno na socialno življenje, kar daje vsebinski knjige ono svojevrsnost, ki jo doslej nismo bili vajeni in tudi ono privlačnost, da je ne moreš odložiti preden si jo prečitaš. Knjiga je dobila ime po prvi pravljici »Bog v Trbovljah«, v kateri opisuje kako je prišel Bog v Trbovlje in se kot frančiškan seznanil z rudarji in jim postal vodja pri štrajku, toda kapitalisti so ga jim ukradli. Tudi v ostalih pravljicah je avtor vpletel v legendo socialne probleme sedanjega časa. Iz vseh veje razumevanje potreb delavca in malega človeka sploh, klic po pravičnosti in ljubezni do sočloveka je zelo izrazit. Težko se je odločiti, kateri izmed 7 pravljic bi dal prednost, vse tako globoko posegajo v realno življenje in ga pokažejo v pravi luči. — Zbirko krasih 20 originalnih in res umetniško izdelanih lesorezov slikarja Maksima Sedeja, ki zelo dvignejo vrednost knjige.

MALI OGLASI

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5.—

FR. P. ZAJEC
Izprašan optik
Ljubljana, Stari trg 9

priporoča: naočnike, ščipalnice, barometre, toplomere, risalno orodje, mikroskope, fotoaparate itd. Velika zaloga raznih ur, zlatnine in srebrnine. Ceniki brezplačno.

ZAMENJAVA

Učiteljski par na trirazrednici, 28 km od Ljubljane, z avtobusno zvezo, zamenja mesto z učiteljskim parom, tovarišema ali tovarišicama, službujočima na 3—5 razrednici do 40 km od Ljubljane. — Ponudbe na upravo pod »Zamenjava ob železnici ali avtobusni zvezi«.

VABILO

Imam okrog 4000 debel cepljenih vrtnic s približno 300 etiketiranih vrst cvetja. Za šole vse leto prost vstop v moj vrt. Franc Jenko, trgovec usnja, Medvode.

ZAMENJAVA

Učiteljica na višje organizirani šoli, 2 km od zdravilišča in železniške postaje na Štajerskem, zamenja z učiteljo na Gorenjskem, Dolenjskem ali Notranjskem. Dopisi naj se pošljejo na upravo »Učiteljski tovariša« pod šifro »Pripravnica«.

4. Vsako društvo naj ima točen pregled svojih članov zadržnikov.

5. Vsak učitelj-zadržnik naj ve, da bo s svojim deležem povečati obratni kapital in dal gospodarskemu življenju osvežujoče krvi.

Prav tako važno, če ne važnejše, pa je njegovo sodelovanje, zato kličemo ponovno: **Kdor član JUU, ta zadržnik »Učiteljske tiskarne«, njen propagator in odjemalec.**

grebu imajo društvo, ki goji stike z Gradišanskimi Hrvati; to pa je tudi vse, kar ima resno obelježje narodnoobrambena dela. Vse drugo je le sentimentalna deklaracija o trpečnih bratih. Neizpodbitno pa je, da bo le s krepkim ozadjem, ki bo nudilo dovolj sredstev, napredovala naša narodnoobrambna fronta.

Ko prečitaš »narodnoobrambno« število »Prosvete« in spoznaš naš obmejni problem v vsej njegovi težini, ugotoviš, da je v marsičem rešitev v rokah države. In prav zato je potrebno, da zgubi tudi to vprašanje ozki regionalni, ali če hočete slovenski okvir in da postane državno, jugoslovansko vprašanje.

K temu pokretu doprineše lahko največ baš naš stan. Slovensko učiteljstvo je v jugoslovanskem stanovskem pokretu marsikdaj začrtalo globoke smernice, po katerih je stopalo in stopa organizirano učiteljstvo cele Jugoslavije. Zato sem prepričan, da bi tudi v narodnoobrambno vprašanju slovensko učiteljstvo našlo med tovariši v ostalih sekcijah dovolj razumevanja.

Treba je le, da okrenemo svojo narodnoobrambno propagando tudi v to smer.

D. L.

je bilo obljubljeni, da se bodo iznešene zahteve upoštevale v mejah možnosti.

— Založba »Slovenska knjiga«. Kakor doznavamo, se je ustanovila v Kamniku nova založba, ki bo izdajala izključno izvirna slovenska dela. V času splošne prevodne poplave zamisel toplo pozdravljamo in priporočamo. Založba »Slovenska knjiga« bo izdajala letno po štiri izvirna dela in mesečno revijo. Naročnina, letno din 192,—, se lahko plačuje tudi v mesečnih obrokih po din 16,—, za kar prejmejo naročniki letno štiri, v elegantno platno vezane knjige in mesečno revijo. — Pišite po prospekt na: »Slovenska knjiga«, Kamnik.

— Roditeljski list vračajo nekatera upraviteljstva še zdaj, po polletnem izhajanju. S tem ima uprava lista veliko škodo, ker ne morejo ustreči posameznim naročnikom zaradi manjkajočih 1. števil, dočim iste leže nerazpečane po šolah. Smatramo, da je dosedanje število naročenih izvodov končnoveljavno. Velika večina šol je že delno ali celotno poravnala naročnino. Kljub temu pa še okoli 200 šol tega ni storilo, zato prosimo, da čimprej ali vsaj do konca meseca maja poravnajo isto. Ker mnogi pošiljajo reklamacije in dopise poštne prosto, prosimo, da iste frankirajo, ker gre sicer plačevanje porta od strani uprave v stotake. Vse prosimo naklonjenosti še vnaprej in izrekamo zahvalo za dosedanji trud.

Prvi glasbeni priročnik
MATERINSKI DAN.

Dva igrokaza s petjem.

20 strani eno-, dvo- in troglasnih mladinskih zborov.

Subskripcijska cena do 5. marca 15 din, kasneje 20 din.

— Do sedaj ni bilo nikoli povpraševanja po šolskih zvezkih z več nego 8 listov, ker so nepraktični. Učitelj je po navadi vesel, da ima učenec kmalu nov zvezek, ker je stari že nekoliko umazan. — Sole, ki žele zvezke z več listi, naj to sporoče Učiteljski tiskarni. — Dnevnik so v zalogi s poljubnim številom listov.

Raznovrstna poljska, zelenjadna in cvetlična semena, hrano in zdravila za ptice dobite po najugodnejših cenah in v najboljši kakovosti pri tvrdki

M. BERDAJS, prej Jos. Urban ič

Ljubljana, Miklošičeva cesta 8, Maribor, Vetrinjska ulica 30.

— **Tovariši(ce)**, čuvajte svojo organizacijo in svoje gospodarske ustanove. To so edine institucije, ki učiteljstvu dejansko pomagajo. Učitelj(ce), ki so napram tem ustanovam brezbržni, škodujejo sebi in vsemu učiteljskemu stanu.

— **Za razredno čtivo** v višjih razredih ljudskih šol uporabljajte **mladinske izdaje naših klasikov**. S tem čtivom utrjujete pouk iz slovnstva. Zaradi izredno nizkih cen si lahko naroči prvi razred n. pr. Levstika, drugi Slomška, tretji Stritarja, četrti n. pr. Trdino ali Kernnika itd., pa si potem med seboj zamenjujejo. Poskusite, mladina bo imela s tem veselje, dosegli boste dobre uspehe.

MEDALJA NAŠEGA PESNIKA DR. FR. PRESERNA

Ta medalja je izdelana v redukciji in je razstavljena v izložbah ljubljanskih knjigarn. Opozorjamo javnost na to lepo medaljo, ki je okusno opremljena in vsakega dosegljiva v subskripciji za ceno 30 din. Naročila sprejema avtor, medaljer **Anton Sever, Ljubljana, Lajerjeva ul. 4.** Poština v tej ceni ni vračunana.

Pojdimo iz ozkega okvira!

V zadnjem času se kažejo znamenja, da se je med slovenskim učiteljstvom začel zopet dvigati interes za naša narodnoobrambna vprašanja. Nekateri članki v našem stanovskem glasilu, narodnoobrambno zborovanje devetih društev in prva »obmejna« števila VII. letnika »Prosvete« so nam za to dovolj zgovorne pričre. Prav ta številka pa nam je pokazala nova pota narodnoobrambena dela. Prišli smo do spoznanja, da s samim kulturnim delom ne bomo paralizirali in zaustavili pritiska nemškega imperializma, ki še vedno smiselno in sistematično sega po našem ozemlju. Proti gospodarskemu pritisku moramo postaviti gospodarski odpor. Tako se nam kaže novo narodnoobrambno delo, ki naj bi sledilo po tem spoznanju, predvsem kot borba za gospodarsko osamosvojitve našega obmejnega prebivalstva, kot sistematična in trajna akcija za dvig socialnega stanja našega podeželja bodisi na severni meji, bodisi na Kočevskem.

To delo pa bo ostalo brez haska in ne bo rodilo velikih uspehov, če bo odnos širokih slovenskih ljudskih plasti in vsega jugoslovanskega naroda do naših obmejnih in preko obmejnih »mrtvih straž« ostal takšen kot je danes.

Popolno pomanjkanje čuta narodne skupnosti se očituje ne samo pri nižjih plasteh našega ljudstva, temveč tudi pri razumništvu — šoli in kvasu naroda. Meje, ki potekajo preko slovenskega narodnega ozemlja in so nam bile diktirane, ne bi smele, četudi so nas politično razdelile, razbiti duhovne, kulturne skupnosti Slovencev. Zal pa premožokrat naletimo na nerazumljivo indiferentnost nad usodo našega naroda onstran mej; indiferentnost, ki se kaže tudi v nezanimanju za naša ogrožena obmejna tla. In vendar je bilo nekoč drugače. Kdo izmed starejših se ne spominja one zanosne dobe od leta 1908. do svetovne vojne, ko se je okoli obrambene družbe sv. Cirila in Metoda zbiralo vse, kar je čutilo slovensko. Po osvobojenju pa smo se v lastni državi zazibali v prepričanje, da ni narodnoobrambno delo več potrebno. Odkritja, ki nam jih kažejo članki v »Prosveti«, predavanje tov. Ostanka in brošurica »Hitlerjevci v Sloveniji« pa nam bijejo dvanajsto uro. Skrajni čas je, da se zganemo, da postanemo zopet čuječi. Kdo pa naj bo tisti, ki naj udari plat zvona, da se zbere k delu in naporu za obrambo meje vse naše ljudstvo? Za delo pa naj poprimo vse slovensko učiteljstvo, kajti preresnične so besede tov. Prodornika v članku »Prosveta, Haloze in mi«, ko pravi: »Napačno bi bilo, če bi učiteljstvo, ki ne živi in se ne udeležuje v strogo obmejnem pasu, živelo v iluziji, da se sodobni »Drang nach Osten« konča že tam na Teznu in v Slovenskih goricah, da je vse to problem, ki se njih ne tiče neposredno in ne zahteva njihovega študija in sodelovanja.«

Da, ves slovenski narod naj vstane v obrambo svojih mej, ker je z našimi mejami ogrožena vsa naša narodna posest. In še več. Tu se odpira drugo vprašanje, o katerem mi je spregovoriti.

V današnji dobi smo postavili slovenskih problemov — ad infinitum. In tudi naš obmejni problem naj bi bil slovenski problem. V ožjem smislu že, a nihče, ki ima le količnik dobre volje, ne bo tajil, da ni to tudi jugoslovansko vprašanje. In v kolikor še ni, bi moralo postati.

V neenaki borbi malega slovenskega naroda proti mogočnemu in oholemu germanstvu si vlivamo v svoja srca pogum z ugotovitvijo, da je moralno pravo na naši strani in da pravica vedno končno zmaguje. Zato omalovažujemo številčno moč in logično izte izvirajočo obliko v materialnih sredstvih, ki so eni in drugi strani na razpolago. To je velika napaka. Ne pozabimo, da ima pravica v

eni roki tehničn, a v drugi meč, t. j. moč, silo, ki naj zavaruje pravo tehničn. Ko so pred več leti v Avstriji bile ostre demonstracije radi zatiranja neke nemške manjšine, je zarožljaj diktator s sabljo in posmehljivo primerjal svojih 40 milijonov s sedmimi avstrijskimi. Tedaj niso Nemci odgovorili s sklicevanjem na svoje moralno pravo, temveč se je oglašil Berlin in prištel 7 milijonom avstrijskih Nemcev še 60 milijonov rajhovskih.

Iz tega sledi: našemu slovenskemu milijonu prištetemo še 14 milijonov ostalih Jugoslovancev. Naša skrb naj bo, da postane naš slovenski problem resnično — jugoslovanski problem. Da to postane, bo treba še mnogo, mnogo vztrajnega dela. Dejstvo je, da imajo Hrvatje in Srbi za narodnoobrambno delo še mnogo manj smisla, kot ga imamo mi. V Za-

† Fran Korbar

V idiličnem Sv. Petru na Medvedovem selu je preminul 18. februarja 1938. bivši tamkajšnji šolski upravitelj Fran Korbar. Dasi je bil bolehen, ga je lepo zimsko jutro izvabilo na sprehod, med potom se je pogovarjal s šolarji, ki so šli v šolo, stopil v hišo tik ob šoli in se zrušil zadet od možganske kapi.

Blagi pokojnik je bil rodom iz Vidma ob Savi, obiskoval je meščansko šolo v Krškem, učiteljske pa v Mariboru. Po nekoliko let je služboval pri Sv. Kungoti nad Mariborom in pri Sv. Primožu na Pohorju.

Ko se je s smrtjo znanega in nepozabnega učiteljskega organizatorja Vekoslava Strmška izpraznilo v Sv. Petru nadučiteljsko mesto, prišel je tjakaj pokojni Korbar. Od tega je te dni baš minilo 30 let.

Ljudje so se v 20 letih čisto že navadili na Strmška in so nezaupljivo gledali novega moža. Ni ga motilo nezaupanje. Šel je takoj na delo. Dan na dan, leto in zimo se je slišal iz srednjega okna v prvem nadstropju njegov sonorni glas. Pred vojsko, med vojno vihro, v dobi preobrata, konjunktura in krize, vedno neumoren je oblikoval otroške duše, trdno verujoč v poslanstvo učiteljevega poklica.

Navidezno trd in nepopustljiv, je bil v resnici poln ljubezni in usmiljenja. Postal je neizprosno le, ako so mu hoteli brez vzroka ogražati uspeh dela v šoli, osobito ako so mu hoteli z ničevimi vzroki opravičiti zamude otrok. Vedno mu je bila vodilna misel: stori svojo dolžnost in nikogar se ti ni treba bati, ne delaj dolgovi in pred nikomur ti ne bo treba povešati oči. Iz male te vasi je v tej dobi

izšlo 13 šolnikov. Tem mladim ljudem je bil očetovski prijatelj in vzor značajnosti.

Toliko let napornega dela ni izmučilo krepkega moža.

Padli pa so po njem udarci usode in ga upognili. Pred njim je odšel v večnost sin edinec, šele nekaj let je bil v učiteljski službi in si ustanovil družinsko srečo. Kmalu po tem ga je zapustila po dolgi boleznini vzorna soproga. Hčerka Pavla je šla učiteljevati v Kozje, Iva v Prekmurje, pri njem je ostala le najstarejša, Mina, ga skrbno negovala in mu lepšala dneve boleznini.

Naposled so mu stekli dnevi in je odšel.

Prišel je v Sv. Peter sam in neopaženo, njegov odhod je bila pot zmagovalca. Ves Sv. Peter in prijatelji od blizu in daleč so ga spremljali na zadnji poti. Pred šolskim poslopjem se je sprevod ustavil in tu sta se od njega poslovila predsednik domačega učiteljskega društva Miloš Verk in v imenu domačinov profesor dr. Pavel Strmšek. Pred odprtijem grobom ga je v daljšem govoru slikal kot vzornega učitelja in javnega delavca domači župnik Pučnik Anton. Ganljivo se je od njega poslovil mlad šolarček.

Njegovo delo je končano, sad njegovega dela se vidi sedaj in se bo videl še v bodočih generacijah, kajti ne samo gmotne in realistične, tudi duševne dobrine se podedujejo iz roda v rod.

Sola in poklic sta mu bila življenjska vsebina. Pravo tovarištvo mu je bila realna dobrina, dokler je bil zdrav, ga nismo nikoli pogrešali pri učiteljskih zborovanjih.

Naj mu bo lahka zemljica, med narai pa najlepši spomin!

V-š.

Splošne vesti

PEDAGOŠKI PRIROČNIKI V IZDAJI SLOVENSKE ŠOLSKE MATICE

Na predlog g. prof. Šiliha je sklenil odbor Slov. šol. matice izdati naslednje pedagoške priročnike:

1. Pedagoška biologija, 2. Pedagoška psihologija, 3. Pedagoška sociologija, 4. Osnove obče pedagogike, 5. Filozofska pedagogika, 6. Posebna pedagogika poškodovane dece (slepe, gluhozeme, duševno zaostale, pohabljeni itd.), 7. Skrbstvena pedagogika, 8. Pedagogika otroških vrtecev, 9. Šolska organizacija in administracija, 10. Šolska higiena, 11. Zgodovina pedagoške kulture, 12. Domoznanstvo kot osnova učnega dela osnovne šole, 13. Posebna didaktika slovenskega jezikovnega pouka, 14. Posebna didaktika zemljepisnega pouka, 15. Posebna didaktika zgodovinskega

16. Posebna didaktika računskega pouka, 17. Posebna didaktika prirodoslovnega pouka, 18. Posebna didaktika prirodopisnega pouka, 19. Posebna didaktika risalnega pouka, 20. Posebna didaktika rokotvornega pouka, 21. Posebna didaktika pouka na kmetijskih nadaljevalnih šolah, 22. Posebna didaktika pouka na trgovsko obrtnih nadaljevalnih šolah, 23. Posebna didaktika telovadnega pouka, 24. Posebna didaktika pevskega pouka.

— **Za rešitev vprašanja žene uradnice.** Predstavnice raznih kulturno-prosvetnih društev iz vse države, med njimi tudi Zora Radovanovič, članica nadzornega odbora JUU, so posetile predsednika vlade in g. finančnega ministra ter ob tej priliki naglasile potrebo, da se potom amandmana reši materialno in pravno vprašanje žene uradnice. — Delegaciji

Naročajte pri UPZ glasbeno edicijo „MATERINSKI DAN“

Spol in usoda

(Spisala Angela Vode.)

Sodobna, zavedna žena se bori proti predsodkom družbe, katera jo smatra kot manj vredno bitje ter je ustvarila za njo tudi drugačne zakone kot za moške. Zaveda se krivičnosti svojega podrejenega položaja ter išče vzrokov, ki jo ovirajo v svobodnem razmahu njene osebnosti. Ali se bodo uresničile njene težnje po popolni enakopravnosti spolov, ali pa jo bodo nekateri zakoni še nadalje uvrščali med maloletnike in slaboumne? Čim zavednejše bodo žene, tem bliže bodo pravični rešitvi onih vprašanj, ki povzročajo danes razliko med usodo obeh spolov v škodo žensk.

V predgovoru svoje knjige »Spol in usoda« pravi pisateljica, da ima knjiga namen, pokazati usodo obeh spolov od rojstva dalje ter opozoriti na različnost te usode, v kolikor jo povzročata narava, predvsem pa v kolikor jo odredjajo zunanji, v prvi vrsti družabni činitelji, kakor socialne razmere v širšem smislu, družinske razmere in vzgoja. Ko razglablja o različnosti nalog, ki jih je narava odredila obema spoloma, prihaja do zaključka, da se ženina prirodna naloga za ohranitev človeškega rodu ne more smatrati kot »biološka tragedija«, ker ženska ne jemlje svojega prirodnega poslanstva tragično. Ženska usoda postane tragična šele pod zunanji

vplivi, ki jih ustvarjajo družbene ali socialne razmere, ki so negativno vplivale tudi na njeno duševnost. »Pomanjkanje borbenosti, odločnosti, smisla za skupnost, tovariškega čuta... je žalostna dediščina njenega položaja v preteklosti. Ta dediščina še vedno škoduje današnji ženski pri oblikovanju njenega življenja, njene usode. Prav tako, včasih pa še bolj, ovira ta »izvirni greh« napredek cele skupine, stanu ali spola kot skupnosti.«

Da je mogla pisateljica čim jasneje pokazati na vplive, ki oblikujejo usodo žene, nam opisuje življenje otroka od rojstva do poti v življenje. Iz njenih stvarnih, življenjskih opisov spoznamo, da je težji usodi žene, poleg drugih činiteljev, ki neugodno vplivajo na razvoj obeh spolov, v veliki meri kriva napačna miselnost, ki prevladuje še dandanes. Ta miselnost zahteva za dekleta drugačne vzgoje kot za dečke, zadržati hoče ženo še nadalje v vlogi molččega robota, ki je zato na svetu, da služi drugim, skrbi za ugodje in ostane ponižna in skromna, ker je »manj vredna«. Svojo »manjvrednost« mora občutiti že kot otrok od strani lastnih staršev, kadar jo primerjajo z bratci. Vsa nadaljnja vzgoja je navadno v znamenju poudarjanja razlik med obema spoloma, dekleta mora živeti v zavesti svoje manjvrednosti.

Z velikim razumevanjem opisuje pisateljica dobo zorenja, ko se deček in deklica začneta odujevati staršem in zapreta vase, preživljajoč težko dobo svojega življenja.

Navadno najdeta pri svojih najbližjih le malo razumevanja za svoje težave, čemur se ne moremo niti čuditi, če pomislimo, da celo poklicni vzgojitelji presojaajo učenčeve postopke v tej dobi samo po zunanem izražanju. — Istotako zanimiva so poglavja o pomenu spolne vzgoje ter o vprašanju skupne vzgoje, kateri daje pisateljica prednost, ker zahteva današnje življenje enako pripravo za moškega kakor za žensko, iz česar sledi, da morajo veljati za oba enaka vzgojna načela. Zdrava posledica skupne vzgoje je spoznavanje in spoštovanje drugega spola ter neprisiljena odkritost. Mladostnica se po taki vzgoji ne bo razvila v izrazito spolno bitje, ki ji je najvišji cilj boj za moža, ampak bo stopila v življenje kot nova žena, ki bo radi svoje samostojnosti sposobna, da bo tudi sama sodelovala pri graditvi svoje usode. Nepravilna vzgoja moških vpliva škodljivo v poznejšem življenju na njihov odnos do žensk sploh, kakor tudi v zakonu na odnos moža do žene. Škoda od medsebojnega nerazumevanja imata oba, ženi se godi navadno večja krivica. V takem ozračju in pod takimi vplivi rastejo njihovi otroci, ki bodo pozneje sami težko strelsi s sebe breme privzgojenih predsodkov, in pesem o večjih pravicah vladajočega spola se ponavlja naprej in naprej. Tako od naša zmagajo tudi zakon o dvojni moralji, ki se kaže posebno jasno v primerih nezakonskega materinstva in očetovstva. Vsa teža greha proti pravilom družbe pade na mater,

dočim je oče — prost. Mati in otrok se morata največkrat boriti z bedo, četudi živi oče v izobilju. Zakon ju ne štiti dovolj, nezakonski otrok je pred zakonom manj vreden od zakonskega ter mora čutiti to razliko kot krivično poniževanje včasih vse življenje.

Najzalostnejšo usodo je pač doživelo dekle, ki so jo pognale socialne razmere v prostitutcijo. Mogoče je to delavka, ki ne zasluži toliko, da bi imela sredstva za preživljanje sebe in velikokrat še svojece, ali je služkinja, ki jo je zapustil njen zapeljivec, ali je to otrok, ki ga je vzgajala cesta, ali je odraščal v tesnem stanovanju, v katerem sta mu beda in alkohol pripravila pot v pogubo. Za odpravljanje tega zla odredjajo oblasti policijsko-zdravstvene mere samo za ženske, čeprav bi se lahko pričakovalo uspeha le tedaj, če bi se postopalo z obema spoloma enako.

Knjiga »Spol in usoda«, ki ji bo sledil še drugi del, nas mora zanimati ne samo zato, ker smo žene, ampak ker smo tudi vzgojiteljice. Tudi nas so vzgajali večinoma v duhu starih gesel, ki jih družba še želi obdržati, čeprav niso z ničemer utemeljena, ker povzročajo disharmonijo v življenju poidevcev in skupnosti. Če bomo navajale mladino, da bo gledala v svojem drugu enakovrednega sočloveka, ji bomo pripomogle k srečnejšemu sožitju, ki mu bo podlaga pravičnost in medsebojno spoštovanje.

K. L.